

Fortsettelse

af

C. L. S. Beviis , at Danmark ikke nogensinde har været et Lehn af det Tyske Rige.

§. 31.

Sra Kayser Conradi II. Tider af indtil Kayser Lotharii Saxo-
 nis Regiering skal endog efter de allervigtigste Tyske
 Skribenters egen Tilstaaelse intet videre være fore-
 falder imellem den Danske Crone og det Tyske Kayserdom,
 hvoraf en *Submission* eller Lehn-Forbindelse i Henseende til
 dette Kongerige kunde sluttes eller gøres beviislig: Dog
 er det at undre paa, at tvende af vore anseeligste indfødde
 Skribentere (jeg veed ikke ved hvad for en Forsælse,) have her
 lagt os en Steen i Vejen, som jeg vel for alle Ting maae røm-
 me bort, for ikke at lade den allermindste Mistanke blive tilba-
 ge imod mig, ligesom jeg havde ladet mig indtage mere af en uti-
 dig Kierlighed til det Land, hvorudi Guds Godhed har anvist
 mig mit Brød og Underholdning, end af Beæierlighed til at
 prøve og paa en lemsældig Maade at undersøge Sandheden, ja
 vel med alle havde ladet Hyklerie faae saa viit Indpas hos mig,
 at samme i disse Blade havde fort Pennen. Jeg vil da denne
 finde søge mig en anden Modstandere, end CONRING, og
 oprigtig bekiende, at disse tvende indfødde Skribentere ere, den
 i Henseende til sit Fædernelands Historie velfortiente Cankler
 HVITFELD, og vores ellers meget lærde Herr Etats-Raad
 HOJER. Den Frihed, som billig bør have Herredomme i
 den lærde Verden, og da det allerede hos os er blevet til en Sæd-
 vane, offentlig at refutere HVITFELD, gjør, at jeg ven-
 ter, det denne Dissensus ey tages mig ilde op. Ligesom deri-
 mod, hvad Herr Etats-Raad HOJER anlanges, jeg sanctis-
 sime kand forsikre, at jeg paa ingen Maade skriver dette til hans
 Fornærmelse. Jeg har den største Hoyagtelse for denne lærde

Om Kong
 Sven E.
 Strithsen
 har foret de
 Tyske
 Kayser
 Henrico III.
 eller Henrico
 IV. Trø:
 Kabs Led?

172 C. L. S. B. viis, at Dannemark ikke nogensinde
Mands Afse, og holder mig det for en særdeles Gæ, at Hans
Kongel. Maj. har agtet mig værdig til at følge en saa vel for-
tient Mand in Munere Professorio ved dette Academie; og saa-
ledes har intet andet end Kierlighed til Sandhed bevæget mig
til at mælde om nærværende passage af hans kurtzgefaste
Dännemarckische Geschichten p. 31. Dets uden er det iblant
os en bekiendt Sag, at Herr HOJER har skrevet dette lille
Berk i hans gandske unge Aar, folgelig aldrig har fundet udgive
det for saadan et Chef d'œuvre, i hvilket hand vel skulde have
fundet meget at corrigere, hvis hand det endnu engang for
sit Endeligt skulde have revideret og paa nye udgivet. Sam-
me Steds heder det udtryffeligg: Das König *Sveno Estrithson*
dem Kayser Heinrich dem IV. als ein Vasall geschwoh-
ren habe, doch weiß man nicht, wegen welcher Lande.
Jeg ønskede gierne at udfinde den Authorem, af hvilken
Herr Etats-Raad HOJER havde ladet sig forlede til saa frit
at skrive et saa dristigt Foregivende. Thi endskiont det hos
os i Almindelighed er in historicis ikke anderledes gaaet med
Rigens Canzeler HVITFELD, end som det pleyer at gaae
med en god Postill, som maae lade sig ride af 100. Prædi-
kantene paa adskillige Steder, og man folgelig kunde formo-
de, at hand og her kunde være den samme, som denne ha-
bile Mand havde rettet sit Dømerke paa; saa er der dog
imellem HVITFELDS og Hr. HOJERS Fortællelse en mer-
kelig Forskiel; saasom hin vel i sin Rigs-Krønike f. 81.
sq. ligeledes taler om Kong Svends Vasallagio, men si-
den for at *modificere* det saaledes, at der udaf ikke maatte
drages nogen Sølge til Danmarkes Riges *Præjudiz*, set-
ter hand strax dertil, at dette maae have betrossen de
Lande, som tilhørte Kongen paa hin Side af Lyder-
Strømmen; og detsuden afviger hand derudi fra Herr
HOJER, som foregiver, at denne vores Konge Svends
Underkastelse er skeet a. 1049. og saaledes endnu under
Kayser Heinrich den III. Regiering; men om Kayser Hen-
rico IV. fortæller hand vel f. 95. at Kong Svend haver holdt
en mundtlig Samtale med ham i Lyneborg, dog melder hand
ikke

ikke med et eneste Ord, at derhos videre er bleven hand-
 let om en Lehns-Eed; og man i saa Maade ikke fandt sig,
 at Herr Etats-Raad HOJER findes i dette Stykke at cor-
 rigere ham (a). Det er altsaa useilbarligen tvende diverse
 Historier, til hvilke disse tvende Historie-Skrivere har havt
 Hensigt, og fortiener altsaa hver i sær at refuteris. End-
 skjønt jeg nu ikke fordrister mig til egentlig at forsvare, at
 Kong Svend aldrig har holdt en mundtlig Samtale med
 Kayser Henrico III., saa veed jeg dog ikke een eneste Tysk
 Skribent, der kunde underrette os, hvorvit det er sandt,
 hvad HVITFELD foregiver, derhos at være skeet. Og
 dog alligevel, saa fremt der skulde være noget om dette heele
 facto: saa maatte HVITFELD have lært det af Tyske Skri-
 bentere, siden hos vore egne i den Fald ingen Oplysning
 findes. Nu beretter vel SPANGENBERG, i den Meis-
 niske Krønike c. 174. at Kong Svend har været til Achen hos
 Kayseren, og tillige med Pave Leone IX. hiulpet til at for-
 sone Hertug Gottfried af Lothringen med ham; Saa finde
 vi og i MEIERI *Annalib. Flandricis* L. III. f. 24. ad a. 1049. den
 Omstændighed, at Kong Svend paa den Tiid har været hos
 Kayseren med et stort Følgeskab: men en langt ældere Skri-
 bent, nemlig HERMANNUS CONTRACTUS, ihvorvel hand *ad*
dict. a. 1049. f. 330. ap. URSTISIUM, melder om Hertug Gotfrieds
 Forsoning med Kayseren, veed dog intet deraf at sige, at
 Kong Svend af Danmark samme Tiid har været

(a) Ikke heller har Herr HOJER fundet tage det af MEURSIO; Thi om endskjønt
 hand i saavit er afviget fra HVITFELDS Fodspor, naar hand Histor. Dan. L. III.
 f. 60. fortæller os noget om en Striid, som Kong Svend skal have haft med
 Kayser Henrico IV. om Hertugdømmet Nordalbingien eller Holsten, og det
 Tyske Rige, hvilken hand formener at være bilagt paa en Congres til
 Hamborg ved den Bremiske Erke-Bisops Adalberti Imellemhandling: saa
 finde vi dog intet hos ham om en Lehns-Eed. Saaom ey heller noget mere er meldet
 af PONTANO *rer. Danic. histor. l. V. f. 10.* hvilken vel ilicemaade beretter, at
 den Bremiske Erke-Bisop Adalbertus har meglet det saa vel, at Kong Svend er bleven
 inviteret af Kayser Henr. IV. til en mundtlig Congres i Sachsen; *Postremo rebus*
feliciter gestis domum reversus Pontifex (Bremenfis Adalbertus) Cesari (Hen-
rico IV) auctor fuit, ut evocatus in Saxoniam Danie Rex perpetuum uterque so-
cietatis fœdus iniret, og f. 190. ubetyffelig gjør Erindring om en til Lynceborg holden
 Congres, uden at melde noget derhos om et Vasallagio.

174 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogenfinde
 nærværende. Dog lad være, at JACOBUS MEYERUS og
 SPRINGENS have Næt i dette Stykke, saa siger
 os dog ingen af dem, at ved denne Leilighed skal være
 afslagt en Trofskabs Led, og har derfor enten HJEL-
 FELD ex ingenio sat dette til, hvilket ved hans ellers ud-
 viiste patriotiske Nidkierhed neppe er troligt, eller denne for-
 nemme Mand, som ved mangfoldige andre Forretninger ik-
 ke har haft den Tiid, som behøves til at skrive en Historie,
 har maaskee, i det hans Hukommelse har slaget ham feil,
 confunderet Navnene, og tilskrevet denne Svend Estrithsen
 og Kayser Henrico III. det, som har tildraget sig med en an-
 den Kong Svend og Kayser Friderico Barbarossa paa Rigs-
 dagen til Mersborg, hvorom vi siden ville finde Anledning
 videre at tale, (b) endskiont jeg ikke veed, hvor vit denne
 Undskylding formedelst de tillige indløbne Fortællelser om
 Grev Balduin i Flandern kand finde Sted hos mine Læsere.
 Dog det maae være dermed, hvordan det vil, saa kand
 HVITFELDS Beretning ved de ældere Skribente-
 res almindelige Taushed ikke prejudicere os. Og dette er
 det samme Svar, som Herr HJELMS Relation fortie-
 ner. Thi ihvorvel adskillige Tydske Skribentere forsikre
 os, at Kong Svend Estrithsøn har holdt en mundtlig
 Samtale med Kayser Henrico IV. og derhos med Led
 tilsagt ham noget; saa er dog vel ikke en eeneste iblant
 dem, som har tort udgive denne Led for en Lehn-Led;
 saa at Herr HJELM her forgieves bekymrer sig om,
 hvad det maae have været for Provinzer, for hvis Skyld
 Kong Svend skal have foret Kayseren som Vasall. Vi
 ville

(b) I midlertid har ogsaa FONTANUS, som i flere andre urigtige Ting, saa og i dette
 Stykke, L.V. Rer. Dan. f. 181. udfiret et efter HVITFELD: Circa idem fere tempus,
 siger han, valdo cum exercitu adversus Flandricos ac Comitum Balduinum
 perrexit Imperator Henricus III. - - - Cesari erat associatus multis cum Prae-
 sulibus aliisque diversarum gentium Principibus Leo Romanus Pontifex. Ade-
 rat & Svend Danorum Rex ingenti ac regio plane comitatu. Volunt aliqui non
 tantum ob bellum hoc Flandricum, sed idcirco etiam eo vocatum venisse, ut Im-
 peratori ob certas circa Eudoram aliasque in vicino sitas provincias sacramen-
 tum diceret.

ville derfor noget nøjere berette vore gunstige Læsere, og det atter med de troværdigste Tyske Histororum egne Ord, hvad den Sed, om hvilken nogle af dem melde, har havt at betynde. Næmlig Kaysler Henrich den IV. havde fattet et uslykkelig Had imod Sachserne, og var betænkt paa at bringe dem gandske under Fode og skille dem ved alle deres Friheder. Til den Ende holdt hand, efter hans Mignons, den Hamborgiske eller Bremiske Erke-Biskops Adelberti Tilskyndelse, en Samtale med den Danske Konge til Lyneborg, som ADAMUS BREMENS. L. IV. c. 5. siger: *Famosum illud colloquium Cesaris cum Rege Danorum habitum est in Luneburg, ubi sub obtentu foederis contra Saxones arma laudata sunt; hvormed og Chronic. Bremense ap. LINDENBROG. og CRANZIUS in Metrop. L. IV. c. 6. istemmer, endskiont ellers BRUNO in histor. belli Saxonici p. 106, ap. FREHER. heller vil, at denne Samtale skal være gaaet for sig til Bardewik, naar hand skriver: Henricus Legatos ad Regem Danorum misit ultra mare, eumque sibi ad Bardanwik rogavit occurrere, quo & ipse cum paucis perrexit - - - Regem illum ibi obvium habuit, cum eo secretum colloquium fecit, cui colloquio praeter Episcopum Adelbertum & unum de Regis Consiliatoribus nemo interfuit.* Dog det kand være os lige got, enten dette Møde er holdt til Lyneborg eller Bardewik, eller og maaskee i Hamborg, som der staaer udi de ældste Editioner af ADAMO BREMENSIS, og af PONTANO og MEURSIO er foregivet, i det allene saa meget henhører til vores Forset at bevise imod Herr HOJER, at man paa den Tiid har tænkt paa intet mindre, end paa Danmarks Crones Lehnbarhed, men den heele Conferenz er gaaet der ud paa, at Kong Svend skulde paa den eene Side fiendtlig anfælde Sachserne, hvilke Kaysleren da paa den anden Side med al sin Magt vilde angribe og saaledes bringe under Naget, at de begge som Seyervindere kunde deele Landet imellem sig. Dette lærer os LAMBERTUS SCHAFFNABURGICUS med tydelige Ord, ad a. 1073. f. 744. og MONACHUS HERVELDENSIS f. 308. som SCHARDIUS T. I. Script. Rer. Germ. har udgivet. Begge have skrevet med eet slags Ord, og altsaa er det lige meget, hvilken af dem vi ville opfaase og efterlæse. Men det heder der saaledes: *Rex (Henricus IV.) machinari cepit, ut omnes Saxones & Thuringos in servi-*

176 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogenfinde

servitutem redigeret, & prædia horum fisco publico addiceret. Cavebat tamen, ne consilium hoc immature vulgatum & effectu careret, & Principibus Regni justæ murmurationis causam præberet. Itaque secreto cum Rege Danorum (Svenone) colloquium facit, & cum eo de magna quadam parte Saxonie, quæ Udoni Marchioni pertinebat, paciscitur, ut in consociendis rebus, quas animo agitabat, auxilio sibi foret, & se Saxonibus ex uno latere bellum inferente, ipse eos ex alio latere adoreretur. Ligesom nu alle Allianzer fordmum pleyede med en forportlig Eed at stadfæstes: saa besøer og Kong Svend denne Allianz, som atter BRUNO l. c. siger os: *Rex Danorum Regi Henrico JURAVIT, ut ei contra omnes inimicos suos, & nominatim contra Saxones, quantum posset, terra marique auxilium ferret.* Men hvo vilde vel giøre en Lehns-Eed deraf? eller ikkun indbilde sig, at imellem disse tvende cronede Hoveder det allermindste var passeret, hvoraf et *pactum inæqvatis fœderis*, eller og vel en Underdanighed kunde bevises? Da dog formodentlig Kayser Henricus IV. paa sin Side har gjort lige det samme, at hand eedelig har forsikret Kong Svend denne Allianzes uryggeelige Holdelse; Det efterfølgende af denne Fortællelse hos BRUNONEM udviser det i det mindste ikke; utydelig, naar det heder: *Et Rex Henricus etiam illi (Danorum Regi) promisit, ut ei cunctas regiones suo Regno contiguas in proprium daret;* hvorudi AUCTOR ANONYMUS Chronici Magdeburgens. f. 293. ap. MEIBOM. og LAMBERT. SCHAFFNABURG. ad a 1073. saavel som MEIBOMIUS selv in histor. Bardevic. f. 60. sq. over alt ere samtydige. Hvorledes vil da Herr HÖJER rebus sic stantibus fortolke dette Juramentum til Kong Svend Estrichsøns Fortkleinelse? Sandelig man maae aldrig have læst BRUNONEM, eller alleneſte have hørt noget siige om en Eed, uden at vide, hvilke der have været capita juramenti, hvis man lader sig forviide af denne Herr HÖJERS Fortællelse. Men vilde nogen siige, at Herr HÖJER, som ingen locum allegerer, har maaſkee havt andre Auctores for sig, af hvilke handthar taget denne Relation: den maae være saa god, først at viiſe os siige Steder, i det, al Eftersøgning uagtet, ingen Skribent er forekommen, paa hvilken vi os i dette Fald kunde

de

de beraabe. (c) I det øvrige hører denne Krigs Udgang vel ikke herhid, saasom det kand være os nok, hermed at have beviist, at den Led, som Kong Svend har giort Kayser Henrich den IV. gandske urigtig udgives for en Lehns Led; dog kunde vi med et par Ord endnu erindre dette, at Kong Svend Estrithson kort derefter er død, og at de Danske ey have vildet sægte imod Saxerne, som deres gamle Venner og Allierte, følgelig intet er bleven af det af talte Negotio. Hvorved dette maaske kand tiene til Nationens Berømmelse, at da Kayseren vilde forære deres Konge, som vi nu have hørt, et anseeligt Stykke, og, efter LAMBERTI SCHAFNABURG. l. c. Beretning, Marggrevens af Stade, Udonis, Lande, (hvilke hvor anseelige de have været, kand man lære af ADAMO BREMENSI L. IV. c. 5.) til Eyendom, har deres gamle Naboers Vennskab alligevel været dem fiere-re, end den ellers hos frie Folk alt for stærk herskende Begierlig-hed efter at formere deres Magt, og at tvinge andre, det maae koste hvad det vil, under deres Nag.

§. 32.

Dog naar vi komme til Kayser Lotharii Saxonis Ti-der, saa falder os atter paa eengang samtlige de Tyske Herrer Publicister paa Halsen; I det mindste er mig ingen af dem bekiendt, som ey skulde foregive, at Danmarkes Riges Lehnbarhed under denne Kayser paa nye, og det om-trent a. 1130. har jo begyndt at *reviviscere*. Nu er vel in-
Om de Danske un-
der Lotharis
Saxone ere
blevne det
Tyske Ri-
ge undertar-
tede?

(c) GVILIELMUS Pictaviensis, Lexoviorum Archi Diaconus, som har levet til Gvili-ehni Congvæstoris Tider, og har beskrevet denne Konges Bedrifter, melder vel i det endnu deraf overblevne *Fragmento*, som ANDR. DU CHESNE har indlemmet sine *Scriptoribus Rev. Normannic. f. 107* om denne selvsamme Sag, naar hand siger: *Rex quoque Danorum Sveinus fidem legationibus ei (Henrico IV. Imp.) spondit, sed inimicis ejus amicum exhibebat se fidelem.* Men at sidem spondere ey bety-der andet, end at slutte en Allianz, viser den hele Context, hvoraf man kand see, at Skribenten her fornemmelig vil tale om, hvad for Venner og Allierte Kayser Henrich den IV. har haast i sine Krige, imod hans rebelliske Undersaatter og de Tyske Tysker.

178 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogenfinde
 tet vanskeligere, end at bevise *reviviscentiam jurium sepul-*
torum, og jeg, hvad mig angaaer, endskjønt jeg ikke venter,
 at nogen skal holde mig for en vantroe Thomas, maae dog
 oprigtig tilstaae, at jeg ikke lettelig troer sig Juristisk *Resur-*
rectionem mortuorum, saasom den *derelictio*, der fore-
 kommer ved at *Præscription*, synes kraftig nok til at applice-
 re herpaa *cum effectu legali* det *axioma juris*: *quod ad jura*
renunciata non detur regressus. Dog efterdi vi hidindtil
 formodentlig fuldkommen have beviist, at det Tydske Rige
 indtil nærværende Tid endnu ingen Over-Herredøm-
 me har havt over Danmarks Rige: saa maae vi nu sva-
 re paa de Tydske Herrer *Publicistens* og *Historicorum* følgen-
 de *Argumenter*, ikke saa meget for at igiendrive disse igien op-
 livede *Jura*, af hvilke de heri formedelst en falsk *hypothese* in-
 gjøre saa megen *Ophævelse*, som meget mere for at viise dem
 øyensynlig, at dette Riges med saa stor *Paastand* fore-
 givne *Lehnbarhed* har til alle Tider været et *non ens*, og
 følgelig at *Kayser Lotharius Saxo* ey har forhvervet sig
 større *Kettighed* paa disse Lande, end den har været, hvor-
 af hans *Formænd* har kundet rose sig; men om hvilke vi
 allerede have hørt, at ingen af demnem har havt den mind-
 ste *Prætextum juris* for sig, hvorudaf en de Danstes *Un-*
derkastelse under det Tydske Rige kunde bevises. Høre
 vi nu atter *CONRINGIUM*, saa vil denne lærde *Mand* for-
 svare, at *Anledning* til at forbinde Danmark paa ny til det
 Tydske Rige, skal have reist sig deraf, fordi *Kong Nielses*
Søn, Magnus, har dræbt sin *Fætter Hertug Knud af Sles-*
vig, da *Kayser Lotharius*, hos hvilken *Hertug Knud* stod i
 saa stor *Ansæelse*, at hand gjorde ham til de *Benders Konge*,
 har erlanget tilstreffelig *Ret*, at hevne dette *Parricidium* med
 en blodig *Kriig*, hvis *Udgang* skal endelig have været denne, at
 den *Kongelige Prinz Magnus* igien er bleven forsonet med den
sejerrige Kayser paa det *Vilkor*: *ut Romani Imperii militem, id*
est, Vasallum agat. d. e. at hand efterdags vilde blive det
 Tydske Rige med *Lehns-Pligt* og *Trosskab* forbunden.
 Men hvor meget tager ikke den gode *CONRINGIUS* fejl i
 denne

denne Fortællelse? thi endskiont det vel ikke kand negtes, at den Kongelige Prinz Magnus har lagt voldsom Haand paa sin Fætter Knud, Kong Eric Ene-gods retmæssige Son og Arving, den vi kunde kalde Bøndernes Konge og Hertug af Slesvig, og paa en underfundig Maade skilt ham ved Livet, ikke langt fra Ringsted i en aftalt Sammenkomst, saasom dette factum alt for tydelig bekræftes ved vore indfødde og udenlandske Historicorum samtydige Vidnesbyrd, og man derom iblant andre hos *SAXONEM GRAMMATICUM* f. 215. sq. *ERICUM* in *histor. gent. Danor.* f. 269. ap. *LINDENBROG. HELMOLDUM* Chron. Slav. L. I. c. 50. saa og udi *Excerptis ex HERMANNI CORNERI* Chron. inedito ap. *LEIBNIT. T. II. Scriptor. Rer. Brunsvic.* f. 749. kand faae fuldkommen Underretning; vi og fremdeles ikke præcise ville fragaae, at maaskee Magni Fæder, den Danske Konge Niels har havt stor Deel, i det ringeste connivendo, i dette Mord, som *ALBERIC. P. II. Chron. ad. a. 1030. f. 265.* udtryffeligt siger; thi det er gandske vist, at Kong Niels med største Jøye kunde giøre sig den Regning, at Knud, den hand maaskee paa en uretfærdig, eller dog paa en underfundig Maade havde skilt ved Scepter og Crone, ingenlunde vilde lade ham rolig besidde Danmarkes Rige, og det følger let er at præsumere, at hand har været, om ikke just *causa moralis*, som Moralisterne tale, dog *causa minus principalis*, eller, hvis man vil give det paa det nøyeste, *causa collateralis*, til denne skammelige og uforsvarlige Gierning; ja vi og detsuden gierne ville tilstaae, at Kayser Lotharius har været berettiget til at gribe til Vaaben imod den Danske Konge, i det, ikke allene efter adskillige af de ypperligste Juristers Meening, Naturens Ret giver enhver Frihed at hielpe uforskyldt undertrykte Personer imod deres Fiender og Forfølgere, men endog overalt den dræbte Kong *Canutus*, i henseende til det Vendske Rige, har været en Vasall af det Tydske Kayserdom, følgerlig hans Blod med rette har kundet raabe om Hævn hos Kayseren, som hans *Dominum directum*; Saa kunde vi dog efter alle disse Præmissis ikke endnu begribe, hvorledes en saa høylærdt

Mand, som CONRINGIUS har været, af det, som imellem Kaysfer Lotharium og den Danske Prinz Magnum er foregaaet, har vildet inferere en Lehn-Nexum, og kundet indbilde sig og andre, at denne Prinz har antaget Danmarkes Crone af Kayseren *sub lege fidelitatis*. Thi da, efter den sunde Fornuftes allereenfoldigste Grund-Sætninger og Natur-Rettens almindelige Regler dette først og fremmest hører til et hvert Fordrag, Pagt eller Contract, at den, som lover noget, end og phyfice og moraliter maae have facultatem sive jus promittendi: saa maatte jeg nu vel vide, hvorledes Prinz Magnus, som jo aldrig nogensinde har besteeget den Kongelige Throne i Danmark, har ved sit Løfte kundet bringe en Lehn-Sorbindelse paa en Crone, der ikke har tilhørt ham, og fortplante samme paa Fyrster, der hverken have agtet ham som deres Formand, eller sig for hans Efterfølgere? Bilde nogen her indvende og sige, at Danmark dog alligevel har været et Arve-Rige, følgerlig maatte man *considerere* Prinz Magnum som en Cron- og Arve-Prinz, saa kunde dog dette ikke heller beviise, at Magnus har været beføyet til at indgaae sligt et Pactum; Thi efter alle den almindelige Staats-Rettens Læreres Tilstaaelse, bliver en Kongelig Cron- og Arve-Prinz, i henseende til hans Herr Fader, en persona privata, og kand følgerlig en pacifcere valide om de Ting, som angaae statum publicum hos det Folk og Rige, i hvilket hand ifkun har spem succedendi. Lader dog ikke nogen gemeen Mand sig indbilde, at hand er skyldig at holde en Riobe-Contract, dersom hans Son, imedens hand endnu er i Live, havde understaaet sig at afhænde sit Fæderne Gods, endskiont man kunde sige, at Sonnen er hæres præsumtivus af Faderens heele Formue og reede Middeler; og hvorledes skulde da frie Folk agtes pligtige ob solam spem succedendi, som de tilstaae deres Cron- og Arve-Prinz, at ratificere slige Pacta, af hvilke deres Vre, Rettigheder og naturlige Frihed henger? Tilmed er det en andet at sige: Danmark har i de ældre Tider været et Arve-Rige, og et andet at statuere: Danmark har været et

Reuevolds- eller og vel et *Patrimonial-Rige*. Thi endskiont vi ere fuldkommen overbeviiste om den første thesis Sandhed, saa kunde dog Kongerne, endog i et *Urve-Rige*, ansees allene som *Usufructuarii*, eller, rettere at sige, som *fidei commissarii*, følgelig paa ingen Maade være berettiget til, uden deres Folkes Minde at afhænde Riget, eller paaføre samme en *Lehns-Nexum* og anden slags *Underkastelse*. Lad da være, at det er skeet, hvad *HELMOLDUS* in *Chron. Slav. L. I. c. 5.* siger: *Magnus virtute Teutonici militis territus apud Cæsarem immenso auro & HOMINIO impunitatem adeptus est: Eader os første troende til TRITHEMIUM, at hand fortæller Sagen gandske ret, naar hand c. 17. skriver: Rex Danorum Magnus se IN POTESTATEM IMPERATORIS TRADIDIT, obsides dedit, JURAMENTUM FECIT, SE SUCCESSORESQUE SUOS non nisi Imperatoris & Successorum ejus permissu REGNUM ACCEPTUROS: af alt dette Foregivende kand dog intet andet flyde, end at Kayser *Lotharius* her har oprettet et *Pactum* med en *Dansk Prinz*, der strax i sin første *Begyndelse* har været *ipso jure nullum* og *ugyldig*. Ligesom man nu i det *Borgerlige Selskab* holder den for daarlign og i høieste Grad taabelig, der tager et Løfte af nogen paa det, som hand forud kand vide, at det ikke staaer i den andens *Magt* at fyldestgjøre og at holde samme *urbyggelig*; og om hand end bag efter tusind gange kunde gotgjøre, at ham ved dette *Pacti Brydelse* var tilføyet en *ubodelig Skade*, kand man dog med rette forekaste ham den *Regulam juris: damnum, quod quis sua culpa sentit, sentire non videtur*; saasom man fornufteligen maa præsumere, at det ey har været dens rette *Allvor* valide at *paciscere*, som over sliq rem secundum quid & pro substrata materia impossibilem har oprettet et *Pactum*; og saaledes overlade vi det til alle fornuftige Læsere at paaflionne, hvad for *stridige Slutninger* man kand gjøre imod *Kayser Lotharium Saxonem*, hvis de *Tydske Historici* have *Ret in facto*, og saadant et *Pactum*, som her angives, af ham er gjort om *Danmarkes Krones Lehnbarhed*.*

Svar paa
den An
merkning.
som Hr. Hof
Raad Gæbel
har gjort
om dette
factum.

Denne Inconvenientz har og Herr Hof Raad GæBEL, som en fornuftig Mand og lærd Jurist, meget vel indseet, og derfor i sine *Notis ad CONRINGIUM* gjort den billige Anmerkning, man kunde ikke begribe, hvad dette *Pactum* har skullet betyde: *Quid autem juramentum illud præstitum complexum sit, dubium est, quoniam non Magnus, sed Nicolaus, Pater Ejus, Danicis præerat rebus (d).* Vi vilde ikke heller undslaae os for med skyldig Høynagtelse at berømme denne lærde Mand's Kierlighed til Billighed, hvis hand ikke havde handlet som tredste Advocater, hvilke, for at skade deres Modstandere, paatage sig ofte et Skin, ligesom de vilde undskylde samme, og til den Ende fremføre saadanne Argumenter, som paa nogen maade kunde tiene til hans Forsvar, men siden kun med dets større Heflighed bestride og igiendrive samme. I det mindste, som denne gode Mand, jeg veed ikke af hvad for en utidig Eenfoldighed, har ladet sig saa vit foreede, at hand allevegne teer sig meget umild imod den Danske Nation, ikke anderledes, end som hand af det Tydske Rige med et anseeligt Salario var lejet dertil, at hand skulde sette en Bøx-Næse paa Retten og forsvare quid pro quo: saa sætter hand strax disse søde og fornuftige Ord et dristigt, men i Sandhed urimeligt Svar imod, for jo ogsaa da, naar hand vil

(d) Des Ursage kaldes og Prinz Magnus hos de Skribentere, som ville tale accurat, ikke Konge af Danmark, men Kongens Søn; Thi saaledes giver f. E. Chron. Bigaugierse ad a. 1134. f. 258. ham ud for intet andet, end en Kongelig Prinz, naar det heder: *Magnus, filius Nicolai Regis Danorum, gratiam invenit penitens, & coronam Regni suscepit ab Imperatore.* Og Chronicon Montis Serini ad a. 1134. f. 12. sq. kalder ham en Dansk Fyrste: *Imperator celebrat Pascha Halverstadii, ubi quidam de Principibus Danorum, Magnus nomine, hominum ei faciens, Regnum Danie ab ipso suscepit.* Hvoersøve *Annales Hildesheimenses* ad a. 1133. § 34. uden Modsigelse tage teil, naar de laide ham en Konge af Danmark: *Rex Danorum pluribus advenis Teutonicis terram suam incolentibus truncationes membrorum facit. Hac de causa Imperator super eum expeditionem movere intendit. . . . Imperator Pascha Halverstad peragit, ibi Rex Danorum veniens sese in potestatem ejus tradit.* Og i samme Wildfarelse staacer OTTO FRISINGENSIS L. VII. c. 19. f. 140. ap. URSTISIUM, naar hand skriver: *Regem Dacie in signum subjectionis ad decorem imperialis reverentiae gladium sibi sub corona deferre fecit (Lotharius Imperator.)*

vil ansees for at forsvare den Danske Nation, at beholde tillige det berømmelige Navn af en heftig Forfægtere for sammes formeente Lehnbarhed. *Fortē, sicut hand, Lotharius sibi sufficere putavit, habere vasallum, quem Dani, ut credebatur, mox habituri essent Regem.* Men dette er, efter vore i foregaaende S. anførte Grunde, at gjøre Kayser Lotharium i hans Grav til en eenfoldig og taabelig Fyrste. Og siden Herr Hof-Raad von GDBEL, som det synes, ey trøster sig til at kunde bestaae med dette magre Argument, føyer hand endnu til: *nisi dicendum, Magnum PATRIS NOMINE, QVI ITIDEM LOTHARIO SUPPLEX FACTUS EST, ad fiduciarium, MANDANTE ILLO, se obstrinxisse obsequium.* Allene denne hyperlige Mand supponerer her visselig noget, som hand ey kand beviise. Thi omendskiont det maatte være saaledes, at den Danske Konge Niels, hvis Throne, ved de da værende Omstændigheder, og da det heele Folk formedelst den Vendiske Konges Canuti Mord var fortrydelig, langt fra ikke saaledes var befæstet, at hand havde fundet binde an med den Tyske Kayser, havde givet sit Minde til, at hans Prinz Magnus maatte udbetale en anseelig Summ Penge til Kayser Lothario pro redimenda vexa, for paa denne Maade lyffelig at declinere den Kriig, hvormed hand blev truet, saasom *ALBERIC. P.II, Chron. ad a. 1130. p. 265. udtryffeligt siger: Rex Lotharius, qui Canutum exaltaverat, audiens de Ejus nece, contra Daniam tendit, sed NICOLAUS CUM FILIO SUO MAGNO ipsum pecunia placaverunt, & pacem cum eo fecerunt;* saa følger dog deraf ikke, at hand ogsaa haver bevilget, at Prinzen skulde svære Kayseren Troskabs Eed. Thi hvor let kunde hand gjøre sig den Regning, at hans Undersaatters Gemytter, som dets uden allereede vare irriterede imod ham, kunde ved sliig nederdrægtig Fønelighed nu først ret jages i Harnisk imod ham. En stor Summ Penge kand vel hemmelig udbetales, men en Lehns-Eed er ikke en Ting der kand skee i en Krog eller i Skjul, og Kong Niels kunde vel fornustig viis forestille sig, at det var ude med hans Regimente, saa snart hand vilde *resolvere* sig til at udviise saa stor en Høyagtelse for en fremmed Crone. Foruden dette var jo Kong Niels ikke en gang nærværen-

184 C. L. S. Beviis, at Dannemarl ikke nogenfinde
 rende i Leyren, at Herr Hof-Raad von GÖBEL med ret kunde
 have sagt om ham: *quod iidem Imperatori supplex factus sit.*
 Thi endskönt ALBERTUS STADENSIS skriver: *Cæde Canuti au-*
ditæ Lotharius Imperator, uxorque ejus Richenza contristati sunt, ve-
nitque cum gravi exercitu prope civitatem Schleswik ad vallum Dan-
newirk, ulturus mortem Canuti. Territi igitur Reges, PATER ET
FILIUS, VENERUNT SUPPLICITER AD PRÆSENTIAM IM-
PERATORIS, datoque sibi immenso auro justitiam faciendam de inter-
fectione Canuti promittunt. saa melder dog HELMOLDUS, en
 langt ældre Skribent, hvilken ALBERTUS STADENSIS ellers
 pleyer slittig at udskrive, ikke det ringeste om denne Omstændig-
 hed, men, efter hans Beretning, førte baade Prins Magnus
 gandske allene Commando over den Danske Armée, og var
 tillige allene den, som med den foregivne store Summ Penge
 skal have bemøyet sig at formilde Kayserens Brede. Thi L. l.
 c. 49. p. 581. heder det derom omstændelig: *Lotharius venit cum*
grandi exercitu prope civitatem Sleswich, ad vallum illud notissimum
Danneverch, ulturus mortem funestam optimi Viri Canuti. Confe-
derat e regione Magnus cum immenso Danorum exercitu, defensurus
terram suam. Sed territus virtute Teutonici militis apud Cæsarem im-
menso auro & hominio impunitatem adeptus est. Og lad være, som
 dog ey kand bevises, at Kong Niels havde og givet sit Minde
 dertil, hvorledes kunde det dog være mueligt, at en
Rex fideicommissarius, som denne Gyriste var, kunde paabyrde sit
 Folk, om hvis Samtykke Hr. Hof-Raad von GÖBEL ey for-
 drister sig til at give Forsikring, en saadan *durissimam conditio-*
nem, som dets Friheds Forluser? Vi maatte fuldkaste alle
 det borgerlige Selskabs Grund-Støtter, hvis vi vilde indbilde
 os, at det, uden i det Tilfælde, da en Regent kand troste sig ved
 et dominio absoluto og jure patrimoniali, eller, rettere at sige,
 potestate herili over sit Folk, kunde være Kongerne tilladt,
 at forkomme noget af deres Riger og Stater, eller underkaste
 sig en fremmed Magt, og derved sette deres Crone og Land af
 sin naturlige Liigheds og Friheds i et andet Lands Trældoms og
 Uliigheds Stand.

§. 34.

Bilde nogen indvende og sige, at jo vores egen ældste og indfødde Stribent SAXO GRAMMATICUS selv alt for tydelig melder om denne Omstændighed, at Prinz Magnus er bleven en Vasall af det Tydske Rige, og vi altsaa stride imod Sandheden, hvis vi ville have den allermindste Tvivl om dette facto: hand tillade mig, at jeg oprigtig tilstaaer, det Saxo vel er en ziirlig Stribent, der iblant Historicos medii ævi fortjener den første Rang, saasom ikke mange Europæiske Riger skal kunde rose sig at have havt paa de Tider en Mand, der i Henseende til reen Latin og munter Poesie har overgaaet denne Soraisk Munk: Men at jeg skulde holde SAXONEM for en skion som Historico, dertil har jeg hidindtil ikke kundet overtale mig. I det mindste confunderer hand oftest facta med hinanden, af Mangel paa nøagtig Prøvelse af alle derved foresaldende Omstændigheder, og søger tit at sette en anden Farve paa Ting, som virkelig have tildraget sig, hvilket ellers neppe en Mand, der tilbørlig har øvet sig i Staats-Rættens Lærdom eller Natur-Rættens uforanderlige Love og en fornuftig Politic vilde have gjort, om hand skulde have bestrevet slige facta. Dog disse ere saadanne Fejl, der lade sig undskylde formedelst hans Stand og Leve-Maaede, og ikke ere præcaverede i nogen Historie, som er forfattet af Munkke og Klerker, hvis Stand jo disuden, dersom den skulde være stiftet af Gud, dog ikke er indsat, for at skrive Historien, men for at lære Evangelium om Christo, og altsaa ville vi ikke opholde os med samme vitløstige at igiennembegge, men meget mere ved at fortælle det, som SAXO GRAMMATICUS har antegnet om Uddraget af den Samtale imellem den Kongelige Prinz Magnum og Kayser Lotharium, strax klarlig beviise, at vi med denne Critique ey have gjort ham Fortred; hans Ord ere da fol. 242. disse: *Magnus cupide conditione (ut Romani imperii militem agat,) usus, SUPPLEX LOTHARIUM VENERATUS EST; sed insidias parabat obsequio:*

Saxonis Grammatici unødige gjorde Udsigter og begangne forsøelse i at fortælle denne Sag.

Og derpaa forklarer hand *f. 243.* hvorudi disse insidiae have bestaaet, som Prinz Magnus under sine Careffer, hand gjorde Kayseren, skal have søgt at skiule, i det hand melder, hvorledes Prinzen faldt den Kayserlige Armée, da den drog ud af Slesvig, i Ryggen, og tilføiede Grev Adolph af Holsten en vældig *U-*brek: *Imperatore Eidoram remens. Adolphum extraneos ab eo curare iustum Magnus per insidias adortus non solum copiis spoliavit, sed etiam arma deformiter abjectantem nando fugam capessere coegit.* Men dersom Sagen saaledes forholdt sig, havde de Danske sandelig ikkun en slet Vre at vente af denne Seyer over de Tydske, og disse vare ret skammelig, og imod al Folke-Næt blevne anfaldne; Thi efter hvilkes, end og barbariske Folkes Overeensstemmelse, kunde det lade sig undskyldes, først paa Skromt at gjøre Fred med sin Fiende, og siden, naar samme post publicatam pacem intet ont forseer sig af den anden Part, sølgelig agter at høste fructus pacis, og har lagt Sverdet af Haanden, da heimmelig at overfalde og hugge ham ned? Saadan en heellig Blame hænger SAXO her sine Landsmænd paa, for efter sin geistlige Eensfoldighed og u-cultiverede Munkes Judicio at frie dem fra Blame, som efter hans Meening vilde hvile paa dem, saafremt det var sandt, at deres Kongelige Printz var bleven en Vasall af det Tydske Rige. Dog vi have ikke nødig at betænke os længe paa, hvorledes vi skulle udslutte denne vores Nation paasatte Skamflek, i det SAXO har øyensynlig taget feil i sin Beretning; Thidet, som her fortælles om Grev Adolph af Holsten, har, som CONRINGIUS allerede rettelig *l. c. §. 12.* har erindret, tildraget sig noget siddigere, end denne Krig med Kayser Lothario, nemlig da Grev Adolph, som HELMOLDUS siger, enten tvistede med Prinz Magno om Erici Formynderskab, eller da hand, Slesvigerne til Gefall, ved en anden Leilighed med en Armée gjorde et fiendtlig Indfald i Kong Nielses Lande, hvilket sidste udi *Chronic. Comit. Scharwenburg.* hos MEIBOM. *f. 499.* gandske rimelig foregives, naar det heder: *Tandem Slesvicenses miserunt nuncios ad Comitem Adolphum, offerentes ei C. Marcas, ut cum gente Nordalbingorum civitati praesidio foret. Sed & Magnus totidem obtulit,*

ut a bello abstineret. Inter hæc Comes Adolphus incertus quid ageret, consuluit majores provincie. Illi, consuluerunt civitati subveniendum, eo quod mercibus ejus potirentur. Congregato igitur exercitu Adolphus transit Egdoram fluvium, visumque ei fuit paululum subsistendum, quousque conveniret universus exercitus, eundumque in terram hostium diligenti cautione. Sed populus prædarum avidus retineri non potuit, tanta festinatione prolapsi sunt, ut venientibus primis ad sylvulam Thevel, novissimi Egdoram fluvium vix attingerent. Audito ergo Magnus Comitibus adventu elegit de exercitu mille loricos, abiitque in occursum exercitus, qui exierat de Holsatia, & commisit cum eis prælium, & fugatus est Comes, percussique populi Nordalbingorum attritione maxima. Comes autem, & quotquot fugerant de acie, REVERSI PER EGDORAM (i. e. nando) SALVATI SUNT. Som det nu af denne Beretning er klart, at SAXO GRAMMATICUS har confunderet tvende gandske diverse Feldtoge, som ingen Connexion have med hinanden, sølgelig at hans infallibilitas historica henfalder: saa har det ikke heller nogen Grund, naar hand vil indbilde Verden, at Prinz Magnus vel har lovet Kayseren meget, men aldrig havt i Sinde at holde det; Thi dette troer jeg er den væsentlige Indhold af hans Ord: Sed insidias parabat obsequio. Meget mere, naar man betænker, at den Kongelige Prinz Magnus har igientaget det, hvad hand paa den Tiid lovede og tilsagde Kayser Lothario, førend hand førte sin Armée tilbage igien fra Slesvig, nogen Tiid derefter paa en solenn Rigs-Convent til Halberstadt, og hvorledes hand ved den Leilighed saa saare har ydmyget sig for Kayseren, at hand endog har gjort Hof-Tjeneste hos ham som Marskal; thi hand er den selv samme, (e) om hvilken OTTO FRISINGENSIS og Chronicon

(e) Man tør ikke naabe samle alle de Omstændigheder, som fortælles os om denne Sag, saa skal Sandheden selv vise sig. Thi da den Hændelse, med at bære Sverdet for Kayseren, har tiltraet sig imellem Lotharii første og anden Italienske Expedition, som Contexten hos OTTONEM FRISINGENSEM udviser: men Lotharius første gang er kommen tilbage fra Italien a. 1133., og a. 1136. anden aag draget derhen, følger det gandske naturlig, at denne Sag har tiltraet sig i Aaret 1134. eller 1135. Foruden alt dette melder endnu nogle Skribenter denne Omstændighed, at det skal være påseret paa en Rigs-Dag i Halberstadt; og det er uimodsigelig, at Kayseren paa Vaars-Høftid 1134. har holdt en Rigs-Dag i Halberstadt; at jeg altsaa uden videre Betænkning tør påsætte dette Aar, som den egentlige Tiid, paa hvilken dette har tiltraet

Montis Serini samt *Annales Hildesheimenses* taler, paa de S. 33. nota d. anførte Steder: saa er det let at bevise, at det hverken er kommen Kong Niels og hans Prinz i Tanker at skuffe Kayser *Lotharium*, ey heller at *Lotharius* har været saa eensfoldig en Herre, der saa let lod sig sette en Døx-Næse paa. Kayser *Lotharii Saxonis* store Egenstaber ere noksom bekiendte i Berden, (f) og om Kong Niels have vi allereede erindret, at hand efter den Bendske Konges *Canuti* Mord har været forhadt hos sine Undersaatter. Saa udraabte og den dræbte *Canuti* Broder *Eric Emund* eller *Harefood* ham som en *Usurpatorem* af den Danske Crone, og gjorde sig al Umage for at ophize al Berden imod ham; Men i slige Tilfælde pleyer man ikke meere at opirre en mægtig udenlandsk Fyrste til Hevn, hvilket dog havde været den visseste Frugt af dette Bedragerie, der som Prinz *Magnus* ikke havde holdet Kayseren sit Løfte. Følgelig maae SAXO skrive, hvad hand vil, saa bliver det dog sandt: *Magnus* er ikke med Svig falden Kayseren til Fode, men har af ramme Alvor angivet sig som en Vasall af det Tydske Rige, og Skribenterne tager allene Fejl derudi, at de ansee *Dannemarks* Rige som *Objectum* af denne Lehnbarhed;

get sig, eftersom Prinz *Magnus* 1135. i det med *Eric Emund* holdne Feldslag er bleven dræbt.

(f) Lad være, at den ubi Kirken saa navnkundige *Hell. BERNHARDUS* flatterer, naar hand in *Epistola ad Lotharium* n. 139. p. 145. Vol. I. T. I. Oper. ubrynder i disse Ord: *Benedictus DEUS qui vos elegit, & erexit cornu salutis nobis ad laudem & gloriam nominis sui & reparandum imperii Decus.* - - *Ipsius est enim opus, quod corona glorie Vestra ita indies ampliatur & sublimatur, mirabiliter crescens ac proficiens in omni decore & magnificentia apud DEUM & homines;* saa er det dog vist, Kayser *Lotharius* var alt for klog en Herre, end at hand skulde have ladet sig saa stammelig gielfe. Man betænke ikkun, hvad *PETRUS DIACONUS* L. IV. *Chronici Casiniens.* c. 108 p. 114. 537. og p. 558. fortæller om ham, at hand ved vaagne Nætter har ladet sig forelæse sin *Formænds* og andre Kongers Historier, og ladet i sær antegne det, hvad inerkværdigt derudi forekom: saa skal man snart see, at her ikke tales om en vellystig *Sardanapalo* eller en doven *Wenceslao*, og at det altsaa falder meget eensfoldigt ud, naar man vil singere, at hand i alle Døfter skulde have ladet sig treffe ved Dræsen.

hed; (g) og dette er det, som vi med Guds Bistand have foretaget os nærmere at bevise.

§. 35.

Vi have nemlig allerede nogle gange gjort Erindring om den dræbte Canuto, og hver gang tilføjet, at hand har været Bøndernes Konge. Dette Kongerige indbefattede, foruden Landskabet Bagrien, heele Mekklenborg og Pommern, (h) og de Tyske Kayserer tilegnede sig det øverste Herredømme, enten formedelst de mange Sejervindinger, som de allerede fra Caroli M. Tider af i adskillige Tilfælde imod disse Folk havde tilføjet sig, eller fordi de holdte disse Provinzer for en udisputeerlig Appertinenz til det Tyske Riges Bund, og, som man efter Jus feudale Longobardicum pley-

Ægentlig Bøvis, at det, som is mellem Kayser Lotharicum Saxo-nem og den Danske Prinz Mag-num er for-handlet, har angaaet det Vendske Konge, Rige.

A a 3

(g) Iblant de gamle Historicos gjør GOBELINUS PERSONA dette paa den meest expressive Maade in Cosmodromio atate VI. c. 59. f. 269. ap. MEIBOM. naar hand skriver: Anno regni Luitgeri (Lotharii) decimo Rex Danorum venit ad eum in Halverstadt pro pace firmanda, quia multos Teutonicos in regno Dacia viventes truncavit. Quare Imperator commotus contra eum in Regnum ejus valida manu conferre se voluit. Rex igitur futura pericula cavere desiderans, in potestatem Imperatoris se dat, tradit obsides, & juramentum praestat, quod ipse & successores sui non nisi permissu Imperatoris & Successorum suorum REGNUM DANORUM adipisci deberent. Et sic ipse Rex sancto die Pasche Regio more coronatus coram Imperatore de more coronato gladium ipsius portat, & sic in gratiam Imperatoris reversus est. Men da denne Skribent er halvredie hundrede Aar yngre, end Sagen, om hvillen hand skriver, saa fortienner hand ikke engang i besjunderlighed at refuteris.

(h) Hvorvit dette Kongeriges Grendser have strakt sig, læres best, efter mit Sykke, naar vi tage HELMOLDUM L. I. Chron. Slavor. c. 36. p. 569. i Raad med: Ehi naar hand nævner de Folk, som have staaet under den Vendske Konge Henrico, siger hand: Servierunt Regnorum populi Henrico sub tributo, quemadmodum Wagiri, Polabi, Obotriti, Kycini, Circipani, Lutici, Pomerani, & universae Slavorum nationes, quae sunt inter Albiam & Mare Balticum, & longissimo tractu protenduntur usque ad terram Polonorum. Super omnes hos regnavit Henricus, vocatusque est Rex in omni Slavorum & Nordalbingorum provincia. Da nu Canutus siden, som vi atter erfare af HELMOLDUM c. 49. havde stobt alt dette Land af Kayseren for en stor Sum Penge: Ad it ergo Lotharium Imperatorem (Canuto, Canutus,) emit que multa pecunia Regnum Obotritorum, omnem scilicet potestatem, qua praeditus fuerat Henricus. Et posuit Imperator coronam in caput ejus, ut esset Rex Obotritorum, recepitque eum in hominum, og da denne Canutus var en Prinz af Kongelia Danst Blod, nemlig Kona Eric Egeaods Son: saa er i Eftertiden ved ham Præntensionen paa det Vendske Kongerige saten til Konaerne af Danmark, og har som det følgende af disse Fortællelser skal ubviise, i lang Tid bestandig været et pommum Eridos imellem Prinzerne af Kongelig Blod.

er at tale, tilskreve sig et dominium directum over disse Lande, endskiont de endnu ikke actu havde undertvinget alle disse Folk og indlemmet det i det Tydske Staats-Corpus. Paa dette Fundament af den overste Lehns Herlighed bekom nu Canutus af Kayser Lothario Saxone den Vendiske Crone formedelst en stor Summe Penges Erleggelse til Kayseren, og endskiont der fattedes endnu meget derudi, at hand skulde have fundet troste sig ved heele Bendenlands rolige Besiddelse: saa troer jeg dog, at Prinz Magnus heller paa dette Fundament vilde bringe Sølge-Rettigheden i derte Rige paa sig, end hand havde tilstædt, at enten en anden skulde rive ham dens Eyrindom af Hænderne, eller hand for dets Skyld skulde bleven indviklet i en bestandig Krig med de Tydske Kayserer. Og dette er det nu egentliga, som jeg formoder, at der er handlet om i det *pactio* med Kayser Lothario og den Danske Prinz Magni, og hvad hand med det immenso auri pondere, som Skribenterne sige, skal have tilkiøbt. Thi som jeg ikke (1.) har den Tanke om Kayser Lothario, at hand har vildet beholde det Vendiske Rige for sig selv, til hvilket hand ex lege contractus venditionis med den dræbte Canuto ey havde nogen videre Rettighed, saa er det (2.) ikke saa ubilligt, naar man vilde betænke, det Kayseren havde saaledes raisonneret hos sig selv, at, da dog alligevel det Vendiske Rige var bleven kiøbt for Danske Penge, og, da in dubio ved Alienationer den Conditio, som har været ante factam alienationem, bliver, og de Benders sidste Konge, Henricus, som af HELMOLDO I. I. c. 36. & 37. erfares, har besiddet dette Rige som sit Arve-Rige, folgelig Alienationen eengang var skeet til Canutum og alle hans Arvinger jure perpetuo & hæreditario, at, siger jeg, da Omstændighederne forholdte sig saaledes, var det raadeligere, at sette dette Riges Crone paa Prinz Magni Hoved, end tillade, at dette Folk ved indvortes Splid aldeles skulde ødelægge sig selv, eller og, ved at slaae sig til en fremmed Crone, ganske giøre sig løs fra Tydigheds Nexu med det Tydske Rige. Efterdi (3.) af den gamle Vendiske Konge-Stammes Levninger, saafremt samme havde fundet endnu giøre nogen Præntension paa dette Rige,

Rige, dog saa lidet got var at vente, at ikke allene Prinzerne Prebizlaus og Niclotus (hvis ellers den sidste fortjener at ansees som en Prinz af Kongelig Blod) have været de Christnes grumme Fjender og Sandhedens Forfølgere, (i) men man og i Forveien kunde gjøre sig den Regning om dem, at de aldrig vilde blive det Tydske Rige hulde og troe, fordi de eengang i Successionen vare forbigangne, og af Kayseren udelukte fra deres Fæderne Erone. Og om man endikjønt maatte indvende og sige, at Canutus dog havde efterladt sig en Søn, hvilken i saa Maader det af hans Fader tilkøbte Vendske Rige *de jure* var hjemfalden: saa var det dog (4.) en umyndig Prinz, der, fordi hand selv behøvede en Formynder, umuelig havde været i Stand at holde et Folk i Tømme, som paa det ivrigste var hengiven til Afguders Dyrkelse, og derimod opfyldt med det bitterste Fjendskab imod de Tydske; da derimod (5.) denne kloge Kayser kunde haabe ved slig Forleening stedse at beholde de Venders Kongerige i den gamle *Nexu* med det Tydske Rige, ja, da Prinz Magnus, som en Arve-Prinz til Danmark, var i Agt og Anseelse hos alle, endnu derforuden (6.) at forbinde den Danske Nation dertil, at den bestandig skulde rette de Tydske Haanden, for at tæmme denne af sig selv vilde Nation og gjøre den beqvem til det Borgerlige Selskab. En at melde om, at (7.) Kayser Lotharius kunde vente paa denne Maade merkelig at forøge det Tydske Riges Anseelse. Thi da man rimelig maatte befrygte det Vendske Riges totale Undergang og Forluis, med mindre det saaledes blev forleent:

(i) Vi lære dette af de bittere Klagemaale, som vi derom forefinde hos Sriben-terne. Thi høre vi ifkun den eeniste HELMOLDUM, da siger hand os L. I. c. 52. *Postquam ergo mortuus est Canutus, cognomento Lomardus, Rex Obotritorum, successerunt in locum ejus Pribizlaus atque Niclotus, bipartito principatu, uno scilicet Wagriensium atque Poliborum, altero Obotritorum provinciam gubernante. Fuerunt hi duo truculentæ bestia, Christianis valde infesti, invaluitque in diebus illis per universam Slaviam multiplex idolorum cultura errorque superstitionum.* Saa at man maatte til intet gjøre Kayser Lotharii Berømmelse i hans Grav, dersom man vilde troe, at hand havde kundet tilstade, at slige Prinzer skulde besige den Vendske Throne.

leent: saa har Kayseren ved denne Staats-Politic formeent at forbinde den Danske Nation saa nær med sin Interesse, at hand i Fremtiden ved hver Leilighed kunde betiene sig af deres Hielp og Bistand, og prævalere imod sine Fiender; I hvilket Fald da og (8.) dersom man vilde rai-sonnere af Machiavellistiske Principiis, saasremt endelig nogen Uret i henseende til den af Canuto efterladte Prinz og Arving Waldemarum var skeet, kunde man lettelig undskyldte det med principii rationis status og arcanis dominationis & imperii. Det maae derfor være sandt eller falskt, hvad BROTTFUF in Chron. Anhalt. L. II. c. 4. og MANLIUS in Comment. Rer. Lusatic. L. IV. c. 5., dog uden noget de ældere Skribenters Bisfald, foregive, at Kayser Lotharius virkelig har udjaget af sit Rige den præterderte Vendske Konge Pribezlaum, saa er dog denne thesis vis og ueguelig, at Lotharius aldrig har erkjendt Pribezlaum for de Venders retmæssige Konge; hvilket vi iblant andet og deraf kunde slutte, naar vi læse hos HELMOLDUM L. c. c. 53., at hand endnu langt sildigere har ladet ham formane at antage sig Vicelinum, Biskoppen af Oldenborg, saasremt hand ellers vilde nyde hans Kayserlige Naade. *Lotharius Imp. præcepit Pribislawo sub obtentu gratiæ suæ, ut memorati sacerdotis Vicelini, vel qui vicem ejus egisset, plenam gereret diligentiam;* hvilket alt dog Pribizlaus aldrig har lgiort, og er derover tilsidst fordrevet af sit Rige og tvungen til at rømme den største Deel af sine Lande, saasom hand og a. 1142. er som en Exulant død i Brandenburg, efter at hand endnu for sit Endeligt havde ladet sig døbe og omstiftet sit Hedenske Navn Pribizlaus med det Navn Henrich, men forært sine Brandenburgske Lande til Marggreven af Soltvedel Albrecht, Biørnen kaldet, enten per donationem inter vivos, eller per testamentum; hvilken ogsaa fra denne sidste Vendske Konges Dødedag af maae have begyndt at kalde sig en Marggreve til Brandenburg, men aldrig har understaaet sig at føre Titel af de Venders Konge; hvilken Sags videre Undersøgning dog, ikke hører herhid, men

fortie-

fortiener vel i en særdeles Afhandling at legges Verden for Dyne. (*)

§. 36.

Vi finde og, naar vi nøye ville give agt paa denne Sag, endnu mange slags Argumenter, hvoraf det klarligen lader sig beviise, at vi med denne vores Formodning temmelig nær maae have truffen Maalet; Thi da (1.) den Kongelige Danske Prinz Magnus aldrig er bleven Konge i Danmark, hand derimod veyen igiennem hos de Tydske Skribenter forekommer under det Kongelige Navn, da dog disse, som vi nyelig have hørt, ellers vel have vidst, at hans Herr Fader endnu var i Live, og hand følgerig, om man end vilde drive Sagen til det yderste, ey kunde holdes for meere, end en *heres presuntivus* til Riget, saa synes mig visselig, at det lader sig fornuftig og med et stort Skin af Sandhed præsumere, at man i Tydskland aldeles maae have antaget ham for de Venders Konge: Thi om man endskiont, som vi allerede §. 13. not. y. have bemærket, hos de Frankiske Skribentere her og der finder, at Kongelige Prinzer kaldes Reges og de Kongelige Prinzesser Reginae, saa har dog denne Skrive-Maade paa disse Tider ikke meere været brugelig. Hvortil (2.) kommer endnu, at Kayser Lotharius selv har ladet Sverdet bære for sig af ham, og det paa en offentlig Rigs-Samling til Halberstadt, men derhos tilladt ham, at hand maatte bære en Crone paa Hovedet, hvilket dog, i fald Magnus ikke virkelig havde været en Konge, havde gjort Kayseren latterlig hos sine egne Betienter, efterdi jo i følge af *Regulis decori inter gentes recepti* en Cron- og Arve-Prinz til et Rige, saa længe hand bare er saadan een, ikke pleyer at bære en Crone paa Hove-

Wærmere
formodning, hvors
af dette for
regioende
meere be-
styrkes.

(*) Dette er og, efter at dette var skrevet, kommen for Lyset i tvende Dissertationibus Academicis, under den Titel: *Schediasma ex Jure Publico Danico de Regii Vandalorum tituli AUGUSTISSIMIS DANÆ REGIBUS jam pridem familiaris origine & causa*; og kunde vi nu herester i mange Stykker beraade os derpaa.

194 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogensinde Hovedet. Har det da været Kayser Lotharii rette Alvor at gjøre sig for Fyrsterne og Stænderne i Riget en Ære og Anseelse deraf, at hand har sat den Kongelige Danske Prinz Magnon Crone paa Hovedet, eller ladet sig betiene af ham, som en kronet Konge, som OTTO FRISINGENSIS L. VII. c. 19. f. 149. ap. URSTIS. skriver, *Regem Daciae in signum subjectionis AD DECOREM IMPERIALIS REVERENTIAE gladium sibi sub corona deferre fecit*: saa har hand (3.) uforbigængelig maattet være betænkt paa, hvorledes man ogsaa kunde skaffe og til veie bringe denne Prinz enten et Kongeriges virkelige Besiddelse, eller dog et for Verden gyldig jus, titulum vel prætensionem til et Kongerige; Og da nu det Vendiske Rige i saa vit var ham hjemfaldet, som et de Tydske Kayserer tilstændig aaben Lehn; det og paa de Tider maaskee ikke syntes saa ubilligt at forbigaae en umyndig Prinz, og overdrage det til en nær Alnat af den sidst afdøde Konge, i sær da og ratio status her concurrerte, og, som allerede er sagt, det ved en utæmnet Nation var uforbigængelig nødvendig at have en Konge, der var over sine Børne-Aar: saa kand jeg (4.) ikke indbilde mig andet, end at Kayser Lotharius her har sat den Vendiske Crone paa den Kongelige Prinz Magnon Hoved, førend af de Tydske Herrer Publicister med bedre Grunde, end hidindtil skeet er, Danmarks Croner Lehnbarhed gotgiøres, og at sølgelig denne af Kayseren foretagne Actus har havt Hensigt til dette Rige. I det mindste da fra den Tid af, efter at Canutus var dræbt, indtil den Tid, at hans Prinz Waldemar besteg den Kongelige Throne i Danmark, og i saa Maade kunde tvinge de rebelliske Bønder til Lydighed, den Danske Nation idelig har ligget i Haare med Bønderne, (k) men man aldrig kand angive nogen nærmere Aarsag

(k) Dette er ogsaa deraf klart, at da under Kayser Conradi III. Keiserens en stor Deel af Sach'erne lod sig overtale at paatage sig et saa kaldet Kors-Tog og hellig Krig (Passagium, expeditionem cruciatam) imod de vantroe Bønder, siger HELMOLDUS in Chron Slavor. L. I. c. 62. f. 588. udtrykkelig, at de have gjort det, for at hevne den Utrofskab, som den Vendiske Nation havde begaaet imod de Danske: *Utrui mortes & exterminia, quæ intulerunt Christianis, maxime vero DANIS.* Thi da, som vi

sag til disse Kriger, end at de maae være fordte i henseende til Over-Herskabet over samme: saa er det saa meget lettere at formode, at Kongerne af Danmark paa deres Side ikke mere have anseet denne til Prinz Magno overdragne Investitur for et blot *pactum personale*, men have troet, at der ved en evig og uryggelig Rettighed var bragt paa den Danske Konge-Stamme, hvoraf følger alle og enhver af den Danske Thrones Besiddere burde høste Frugten.

§. 37.

Man merker ikke heller, at Kayser Lotharius har troet, at hand formedelst den Lehns-Led, som den Danske Prinz Magnus har gjort ham, havde naaet nogen Rettighed til Kongeriget Danmark i sig selv, i det hand ikke allene har siddet gandske stille, da denne Prinz i Aaret 1135. af den siden værende Konge Eric Harefod eller Emund, blev med Krig overfalden og dræbt, men har og ladet denne Eric, (der efter Kong Nielses ligeledes paafulgte Maffacre havde sat sig paa sin Fæderne Throne, fra hvilken Niels paa en ubillig Maade, som det synes, havde fordrevet ham, eller hans ældre Broder, den meer omtalte Wendiske Konge Canutum,) regiere gandske rolig og uden Paa-Anke i Danmark, og dermed givet tilkiende, at de Stridigheder, der i henseende til den Danske Arve-Succession kunde yppes, vare af en gandske anden Natur, end om de reisste sig i hensigt til det Wendiske Rige, eller om nogen vilde tilføye denne Crones Eyere Bold og Uret, uden videre at hensee paa hans Rettigheds Forsvar. Alleene, siige vore Modstandere, hvis Tydskland ikke havde noget for sig, hvoraf man kunde bevise den Danske Crones Lehns-Nexus: saa vare dog de mange *Actus superioritatis*, som under Friderici Barbarossæ Regiering ere foretagne, alt nof, for at betage en

Opriktig
Tilstaaelse,
hvor stet
hidtil den
Objection, at
Kong Peder
i Danmark
er bleven
Kayser Fri-
derico I.
Lehn-stylt
dig, er i
giendreven.

B b 2

hver

vi have hørt, Pribizlaus og Niclotus tilegnebe sig det Wendiske Rige strax efter Canuti Død: saa havde de Danske nof at stride, naar de cum effectu juris vilde forsvare den af Kayseren bekomne Rettighed.

196 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogensinde
hver al den derom bærende Tvivl, af hvad Navn den
og maatte være, og derimod at gotgøre, at Danmark,
i det mindste til den Tid, er bleven en *portio & accessio impe-*
rii Germanici. Thi hos OTTONEM FRISINGENSEM, de gestis
Friderici I. Imp. L. II. c. 21. fol. 463. ap. URSTISIUM forefinde vi
ikke allene Kæiser Friderici I. egne Ord, hvor hand siger til
Romerne: *Experta hoc est DANIA, nuper SUBACTA, ROMA-*
NOVE REDDITA ORBI; men denne selvsamme OTTO FRI-
SINGENSIS er det, der l. c. cap. 6. f. 448. udtryffelig siger om
Kong Petro: *PEIRUS ACCEPTO AB IPSIUS (Friderici Imp.)*
MANU REGNO fidelitate & HOMINIO ei obligatur. Nu negte
vi ikke, at denne Indvending er af stor Vigtighed, og det fa-
ctum, paa hvilket man her beraaber sig, er bleven fortalt af
saa mange Historicis, at det vel er værd, nyere at oplyses,
efterdi det ey kand imodsiges, at hverken de, som *in favorem*
af den Danske Crone have formeent at ville *refutere* det,
eller de Tydske Publicister, der saa mange gange pleye
at igientage det *in favorem* af det Tydske Rige, have brugt
den i saa fald nødige *Circumspection*, eller foredraget det
saaledes, som det sømmer Sandheden, og Sagens Be-
stæffenhed det udtræver. Thi saaledes strider f. E. den
Frankiske Skribent JO. BODINUS ikke med de behørigte Baaben,
naar hand L. II. de Republ. c. 3. foregiver, at Kong Petrus
havde handlet heel urt derudi, at hand havde ladet
sine Øyen blinde ved den Kongelige Værdighed, og ik-
ke allene for sig, men og for sine Efterkommere sat sig
af Majestædens herlige Stand, Frihed og *Independenz* i
Underdanigheds og Lehnbarheds elendige Tilstand, ja
at hand ikke engang havde kundet gjøre sligt et *Pactum*
eller forbinde sine Undersaatter til dets uryggelige Sol-
delse, i det hand jo ikke havde havt *imperium absolutum* el-
ler *herile* over dem, men staaet i en *forma regiminis adducta*
med dem, udi hvilket fald en Konge *sine consensu Procerum*
suorum ingen forbindtighed kand hefte eller forplante
paa sit Land. Derimod kunde vi ey heller lægge den berøm-
melige Tydske Publicist JOH. LIMNÆO dette til Noos, at hand
giver

giver os tilstreffelig Satisfaction, naar hand T.I. *Juris publici c. 9. n. 28.* formener, at dette jo ikke har været et nyt Pactum, efterdi Tydskland allerede tilforn har havt Kongerne af Danmark under sin Lehn-Rettighed, følgerlig har Kong Peder dermed intet bortgivet af sin Majestæt, fordi hand jo ikkun har beqvemmet sig til at gjøre det, hvad hand *de jure* var skyldig at gjøre, og hans Formænd allerede *in simili casu* havde giort, hvorfor dertil ey heller behøvedes hans Folkes Samtykke, saasom dette ikke var en nye Forbindtligheds Indførelse, men ikkun en gammel Obligations Fornøyelse. Thi begge disse Mænd stride her om et Factum, hvis Existentz enhver af dem paa sin Maade forestiller sig saaledes, som hand efter sit forhen fattede præjudicio ønskede, at det maatte være skeet: følgerlig vil den sidste af en falsk Meening og Præjudice af denne loco absolute uddrage Danmarks Riges Lehn-Pligtighed til det Tyske Rige; men den første, da hand desuden bestandig gjør sig en Fornøyelse af at tale paa det foragteligste om det Tyske Riges Majestæt og Kaysernes Høyhed, negter og fuldkaster dette Pacti Virkninger, af blotte Uffecter, uden at have ret indseet dets sande Natur og Beskaffenhed. Den ellers lærde Danske Rigers Raad OTTO KRAG har i denne Post ikke været meget lykkeligere; Thi da hand i sin Ungdom studerte i min Fødeby Straßborg, har hand under den og sammesteds da værende berømte Juristes JOH. OTTO TABORIS Præsidio ventileret Disputationem II. *selectarum juris questionum ad faciliorem Paratitorum WESENBECII intellectum directarum*, som i de af ANDREA MYLIO ederte *Operibus TABORIS T. II. f. 61. sq.* forefindes, og tilføyet samme et Corollarium, hvorudi hand forkaster dette hele factum som en Digt, og det af følgende Aarsager, fordi man (1.) hos ingen dygtig Skribent af den Danske Historie finder nogen Kong Peder, og det (2.) er latterligt, omendskiont nogen Kong Peder havde levet paa de Tider, at troe om ham, at hand ved en Kongelig Værdigheds Glands skulde have ladet sig forblinde, at gjøre sig den

198 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogensinde
 Tydske Kaysar Friderico I. Lehnpligtig, da jo Danmarks
 Beherskere mange hundrede Aar forhen, og, jeg vil ikke
 sige, førend det Romerske Kayserdom er kommet til de
 Tydske, men end og vel paa den Tid, da Tydskland
 endnu, hvad den største Deel angaaer, var et i det
 Frankiske Monarchie indlemmet Land, allerede have
 været respecteret i Verden som Konger. Omendskiont
 jeg nu formoder, at endog de, hvilke det ellers synes noget
 fabelagtig, naar vores SAXO GRAMMATICUS opramser
 en Mængde Konger, der længe for Christi Fødsel skal have
 ført det Kongelige Scepter i Danmark, ville tilstaae det sidste:
 Saa veed jeg dog ikke, hvorvit den i denne Konges Navn
 søgte Udflugt kand finde Bifald hos dem, der noget nyere
 have seet ind i Historien; Thi at forbigaae, at BIRCHERO-
 DIUS *in Specimine antiquæ rei monetariæ Danorum p. 78. sq.* allere-
 de ikke urimeligt har beviist, at Kong Svenno Grathe og ha-
 ver heedt Petrus, saa vide de Tydske Skribentere ved denne
 Lejlighed meget omhyggelig at berøre dette Navns Varia-
 tion, saa man umuelig paa denne Side kand vinde noget
 imod dem, eller derudaf giøre et Indicium falsitatis imod de-
 res Fortællelse. Vi ville allene høre OTTONEM FRISIN-
 GENSEM, en Scriptorem coævum, saa skulle vi strax fin-
 de, at man i Tydskland vel har vidst, at denne Kong Peder
 ellers og har heedt Svenno: *Erat*, siger hand *l. c. L. II. c. 5.*
fol. 488. in Regno Danorum inter duos consanguineos, Petrum scilicet,
qui & Svenno (nogle Exemplarier læse Svevus, men som er
 Copiistens Forseelse,) *& Cnutonem* (den man atter finder
 corrupte kaldet Gunotonem,) *de Regno gravis controversia.* Vi
 ville derfor for slige ringe Marsagers Skyld ikke fatte nogen
 videre Mistanke til de Tydske Skribenters Relation, men
 ret naturlig foredrage factum quæstionis; Thi hvis vi ikke
 ellers smigre for os selv med et forgieves Haab, skal Dan-
 marks Crones Væere og Frihed ikke i mindste Maade derved
 forulempes.

§. 38.

Nemlig Eric Lam eller Spag, hvilken nogle Stribentere udgave for en Rigets Forstander, andre for en virkelig Konge i Danmark, havde, da hand døde, for at forebygge al Striid om Arve-Succesjonen i Danmarks Kongerige imellem sine trende Fætttere Svend, Eric Emunds Søn, Knud, den oft ommeldte Prinz Magni Søn, og Woldemar, den af Magno ihjelslagne Wendiske Konges Canuti Søn, maaſkee af egen gode Meening, eller maaſkee med de Fornemmeste i Riget deres Samtykke, gjort denne Anordning, at *Sveno* ſkulde have Cronen, men *Canutus* og *Waldemarus* ſkulde bekomme deres Sæderne Arvedeel. (1)

Men

Relation om den ſig imellem de tvende Danske Prinzer Svend og Canuto reiste Tvistighed.

(1) Til denne Controverses Oplysning ville vi hoføye nærværende Schema Genealogicum, hvorudi vi dog ikke ville melde om nogen anden Person, end allene om dem, om hvilke i denne Afhandling er gjort Erindring:

Sveno Elstrithſon Rex Daniæ,

†1074.

Oluf Hunger,
Rex Daniæ †
1095.

Eric Eyegod,
Rex Daniæ, †
1102.

Nicolaus Rex
Daniæ † 1135.

Anna, maritus
Hagen.

Canutus S. Rex
Venedorum † 1130.

Eric Emund,
ell. Hærefod, Rex
Daniæ † 1139.

Magnus Rex Venedo-
rum, † 1135.

Eric Lam, eller
Spag
Adminiſtrator regni
Danici.

Waldemarus, idem
qvi Ducatum Regni
Danici accepisse di-
citur, poſtea Rex Da-
niæ.

Sveno ſ. Petrus Rex
Daniæ & Venedo-
rum, Merſeburgi in
Comitiis investitus.

Canutus affectavit
Regnum Daniæ &
Venedorum, ſed ſi-
ne effectu.

dog bliver det derhos ubiſt, hveden det er kommet, at ſaavel Eric Spag i Henſigt til Arve-Succesjonen i Danmarks Rige, ſom ſiden Kayſer Fridericus I. ſaa vidt de Wendiske Landes Succesſion angaaer, have foredraget Prinz Svenonem den anden Prinz Waldemaro, da dog denne i Ligning med hin, ſtammede ned fra den ældre Broder, og maaſkee kand denne Tvivl ikke haveſ, med mindre vi ſimpliciter tilſtaaer, at da Canutus aldrig havde været virkelig Konge i Danmark, hans Broder Kong Eric Emund derimod har beſteget denne Throne, man i dette Rige har indrommet Svenoni et Fortrin; men i Henſeende til det Wendiske Rige har man holdt derfor, at Canuti Prinz, ſom en cengang fra Arve-Succesjonen udeluſt Prinz, ingen Tiltale havde til dette Rige, ſaa længe nogen af dem var i Live, af hvilke, eller af hvis Forfædre hand i forſtingen var bleven forbigaaet.

Men fordi det meget vel kand være, at nogle af de Store i Rige-
get ikke have fundet deres Regning ved denne Disposition: saa
blev, som ERICUS *in histor. gentis Danor. f. 269. ap. LINDEN-
BROG.* siger, Canutus udraabt for Konge af Jyderne. Herover rei-
ste sig nu en blodig Krig imellem Kong Svenonem og Canutum,
hvilken HELMOLDUS *in Chron. Slav. L. l. c. 80.* og INCER-
TUS AUCTOR *Chronici Slavici c. 21. f. 197.* vittøstigt fortælle.
Da nu Canutus tabte, og maatte retirere sig ud af Danmark
til den Bremiske Erke-Biskop Hartvig, om hvilken det dog er
meget uvist, om hand har været hans Ven eller ikke: saa be-
tiente hand sig a. 1151. af denne Leilighed, og vendte sig ved en
ydmyg Skrivelse til Kayser Conradum, hvilken *ex epistolis*
WIBALDI Abbatis Stabulensis & Corbejensis, MARTENE
og DURANDUS i deres skønne *Collectione Monument. T. II. f. 496.*
have indlemmet, hvor den findes under No. 319. Skrivelsen er
kort, og vi haabe, vi gjøre ikke uret, at vi anføre samme her
heel og holden: *Conrado DEI gratia Romanorum Imperatori Augu-
sto, Kanutus Rex Danorum salutem. Quoniam Vos Rex Regum ad
hoc constituit, & unum ex multis elegit, Nominisque sui gloria deco-
ravit, ut pater justitiæ filiusque pacis fieretis, merito debetis in omni-
bus justitiam corroborare, & injuste afflictis solatia exhibere. Privati
igitur non solum Regno, verum etiam patrimonio, (m) Christo & Vo-
bis conquerimus, ut justitia dictante nobis exulibus condescendatis &
compatiamini: Ad imperium enim Romanorum expulsi confugimus,
quia ibi consilium & auxilium invenire speramus. Vestram igitur
Regiam potestatem suppliciter exoramus, quod nobis subveniatis, &
pro Vestro honore nobiscum paterne agatis, ut, quæ injuste amisimus,
gladii Vestri severitate rehabeamus. Nos vero Vestra præcepta in
omnibus veluti filii constanter sequemur.* Den som er faldet i et
dybt

(m) Det er mærkeligt, at denne landslygtige Fyrste gjør her Forskiel imellem sit Rige
og Patrimonium; Under hvilket sidste ikke med Føye kand forstaaes Jordegods, der
stunde llaage i Danmark; Thi om end Prinzerne af Danmark i forstum Tiid vare
blevne aflagte med noget Land: eller Jordegods, eller Magnus havde efterladt denne
sin Son noget Patrimonial-Gods til Arv: saa kunde dog hans Samvittighed sige
ham, at hand havde forbrudt samme derved, at hand havde indladt sig i en Krig i
mod den a majori parte stadfæstede Konge. Vi forstaae altsaa der under den An-
deel, som hand skulde have havt i det Vendiske Rige, efter Eric Lams for-
bemeldte Uddeling; sølgelig giver dette et nyt Beviis, at hans Fader Magnus
virkelig har været forleent med det Vendiske Rige.

dybt Vand, betænker sig ikke længe paa, ved hvad Middel hand vil redde sig; men Ungesten og Noden lærer ham begierlig at udstrekke Hænderne til hver Bust og Green hand kand see ved Aae-Bredden, var det end skarpe Hekker og Torne, paa hvilke, om hand greeb fat, hand paa det smerteligste vilde saare sig; Ligesaa er den arme Canutus ikke at fortænke, om hand end maatte synes at have ydmyget sig alt for dybt for Kayseren. Hvo vender vel gierne Natten til et Kongerige? og hvo griber ikke til de alleryderligste Middeler, for at befæste paa sit Hoved en vaklende Crone? Dog kand man, dersom man overvejer dette Brevs Indhold, ikke præcise sige, at Canutus er gaaet hans indbildte Kongelige Værdighed eller hans Fædernelands Ere saa overmaade meget for nær. Vi have i andre Riger fundet Exempler paa landflygtige Konger, som vel endnu ydmygeligere have bedet om Hielp. Dog det maae være dermed hvordan det vil: saa kand det vel være, at Kong Sveno har faaet Efterretning om denne hans Modstanderes Adresse; og efterdi hand har, som det synes, været meget vel bekiendt ved det Kayserlige Hof: saa meldede hand sig ligeledes i dette Aar 1151. med en høflig Skrivelse hos denne Monarch. Vi finde samme, som det 318. Brev iblant de forberorte *Epistolas WIBALDI T. II. Collect. MARTENE & DURANDI f. 495.* og haabe, vi giøre ikke Urret, at vi og sette det herhos, saaledes lydende: *Conrado DEI gratia Romanorum Imperatori glorioso & semper Augusto, Sveno ejusdem nutu Danorum Rex filiale dilectionem & debitam subjectionem. Impensi beneficii haut immemor Paternitatis Vestrae clementiae semper gratias agimus, omniumque remuneratorem DEUM jugiter exoramus, ut ubi nostrae parvitas vicissitudo defecerit, summa sua misericordia retribuere dignetur. Serenitatis autem Vestrae experta dulcedo accipiat, quoniam in Vestra Majestate manutenentionis nostrae anchoram a primæva juventutis flore fiximus, & immutabiliter esse fixam post DEUM semper exoptamus, Eiqve vita comite decenter - - usque desideramus. Convenit igitur Paternitati Vestrae filii honori providere, & si qui ad nostri destructionem emerferint, eorum temeritatem compescere. Curiae autem decorem & desiderabilem Celsitudinis Vestrae vultum videre cupientes intime precamur, quatenus & locum adeundi commodum & tempus apparatus idoneum designetis, & securum ductum nobis procuretis.*

202 C. L. S. Beviis , at Danmark ikke nogenfinde

His vero amicis nostris fidelibus, videlicet Domino Bremensi Archi-Episcopo, & O. Marchioni legationem nostram commissimus, ut Ducis insidias (n) declinemus. Valet, & Principes Vestros ad Slavorum depressionem excitate, & super his, quæ digna videntur, rescribite.

Nu seer man ogsaa meget klarlig herudaf, at Kong Svend illegemaade meget kunstig har vidst at smigre for Kayseren. Dog fandt det og pardonneris ham, at hand har lært at snoe sig efter de Omstændigheder, hand var udi; Især siden udi alle disse Complimenter atter aldeles intet forekommer, der kand *pre-judicere* hans Fædernelands Høyhed, eller hans Folkes Ære. Thi maatte man ikke forundre sig over, dersom Danmark havde været et Lehn af det Tydske Rige, hvorledes det har kundet see, at ingen af disse tvende Prinzer, ihvormeget de end synes at smigre for Kayseren, har dog med et eeneste Ord meldet om denne Lehns-Nexus? Sandelig, dersom sligt noget havde nogenfinde været til: da havde det ikke allene været favorable for dem, at forelegge Kayseren samme som et argumentum movens, hvorfor hand burde melere sig i disse Tvistigheder, men de havde end og let kundet giøre sig den Regning, at det vilde udfalde til deres egen Ulempe, hvis de vilde dissimulere det, og at sligt ufeilbarligen vilde drage dem Kayserens Unaade paa Halsen. Fornemmelig havde dette været et Hoved-Argument for Canuto, til ret at sværte hans Modstandere hos Kayseren, at hand egenmægtig, non exspectata Domini directi sententia, havde sat

(n) Herunder forstaaer hand Hertug Henric, kaldet Løven, med hvilken hand havde megen Striid om det Slaviske Rige, saa jeg snart maatte falde paa de Tanker, at Kong Svend har ey kiert sig meget om den døende Kong Eric Lams Disposition, og ligeledes beholdt det Wendiske Rige for sig. Hvilket da og de sidste Ord i dette Brev udvise, hoormed hand gjør Ansøgning om Assistentz imod Wenderne; og af anden Grund kand man ey bevise, hoorsæde hand kalder Erke-Bispen af Bremen og Marggreve O. sine kiære og troe Venner, og stiller disse Tydske Herrer og ilke Danske, som Mellemhandlere og Gesandter til Kayseren, end fordi at de har hørt med til det Wendiske Kongerige, og der i den Henseende vare ham Tro og Plikt skyldige. Naar da Kong Svend her tilbyder sig at ville møde paa Rigs-Dagen, saa er det let at formode, at det maae være skeet i Henseende til at faae dette Kongerige i Forleening, eller at fornye og ydermere stadfæste Nexum submissionis i Hensigt til samme.

sat sig i Besiddelse af dette Lehn-Rige. (o) Nu kand jeg vel ikke præcise sige, hvad for en Virkning disse Skrivelser have gjort i Kayser Conradi II. Sindelaug; men saa meget er vist, at denne Monarch har levet alt for kort til at kunne blande sig i de Danske Stridigheder. Thi hand er allerede a. 1152. den 15. Feb. gaaen alt Riøds Bey, som OTTO FRISINGENSIS de gest. Friderici I. L. I. c. 63. f. 446. OTTO DE S. BLASIO in Append. ad Chronic. Ott. Frising. c. 4. f. 198. CONRAD URSPERGENS. Chron. f. 282. DODECHINUS in Appendice ad Marian. Scot. ad. an. 1152. f. 474. og flere troværdige Skribentere berette, og som man seer af Sviten, at Canutus længe efter den Tiid har stridet med Svenone herom, og Tiid efter anden hvervet mange nye Krigs-Tropper i Sachsen; men imidlertid Conradi III. Efterfølgere Kayser Fridericus Barbarossa formedelt hans forehavende Italiæ-niske Tog gierne vilde have Ro og Fred i Tydskland: saa gav det ham Anledning til, deels at agere en Dommere, deels en Mediateur imellem disse tvende Fyrster. (p).

Cc 2

§. 39.

- (o) Vilde nogen indvende og sige, at man kunde retorquere dette Argument paa os selv, i det ligeledes heller intet meldes om det Wendiske Rige: Da har denne Indvending i den foregaaende Note tilstrekkelig Svar, i det Sveno indirecte noksom erklærer sig, at hand ey vilde gaae Kayseren forbi i dette Falb, ey heller disputere det Tydske Rige sine Jura paa det Wendiske Rige. Men Canutus maae vel forud have seet, at sligt et Argument ikke kunde hielpe ham meget, fordi Sveno enten kunde have anseet ham som en Rebell, eller dog undskyldt sig hos Kayseren, at hand forholdt ham det Wendiske Rige ex jure victoriæ og in satisfactionem belli injuncti moti.
- (p) Den Relation man finder om denne Krig og hvorledes den blev bilagt L. IV. f. 468. Chronic. CARIONIS, er, i Bigning imod de nyere Tydske Skribenters Fortællelse, overmaade billig, og fortiener her i den Henseende her et Sted. Men det heber sammesteds saaledes: *Composuit (Fridericus I.) & controversias inter Sveonem, Canutum & Waldemarum Reges Danicos Merseburgum evocatos, qui de Regno inter se dimicaverunt aliquot annos magno cum detrimento vicinarum terrarum quæ erant imperii. Sunt qui tradunt, Danos, occupata Lubeca exercitus toto illo litore habuisse firmisimos; Fridericum vero, quod versaret animo expeditionem Italicam, ne implicaretur domi longo bello, & ut averteret omnes motuum domesticorum occasiones, Lubeca recepta, cum Danis certis conditionibus transegisse in castris ad Lubecam in eam sententiam, ut gentem fortissimam, quæ diuturnis & difficilibus bellis Imperatores exercuerat, societate atque amicitia Germaniæ devinxerit.*

Om Kayser
Fridericus
Barbarossa
i disse Tvi-
stigheder
har ageret
en Domme-
re eller alle
ne en Media-
teur?

Naar da Kayser Fridericus Barbarossa har budet de tvende Fyrster Peder og Canutum til sig, og disse gode Herrer have ladet sig det befalde, at, fordi just samme Tiid blev holdt en Tydsk Rigsdag til Merseborg, deres Tvistighed ogsaa ved denne Leilighed i Kayserens Nærværelse maatte undersøges og indstilles til hans Paaskion: saa have vi ingenlunde at ansee dette som en Actum judicialem, hvor de uden Indsigelse havde erkendt Kayseren som Judicem competentem: men denne Monarch, om vi end tilstaae, at der tilligemed fandt være bleven meldet om Prinz Canuti Pretension paa Danmarkes Rige, var intet andet end en Arbitrer, Underhandler eller Mediateur, som enten interponerte sine gode officia ad amicabilem compositionem, eller, saasom begge stridige Partier havde voldgivet ham Sagen, affagde en endelig Decision, paa selv samme Maade, som endnu den Dag i Dag er pleyet at skee af kronede Hoveder i andre frie Folkes Tvistigheder, over hvilke de ellers intet have at befale. Endskiont det er neppe troligt, at den Danske Nation skulde have tilstaaet disse Prinzer, at slig en Controvers, hvorudi fornemmelig de Store i Riget vare interesserede, maatte foredrages en fremmed Puissance, som derved per indirectum kunde tilskyndes at melere sig i deres negotia domestica: og under det Paaskud at hielpe den eene eller den anden, assistere ham med en anseelig Krigs-Magt. Især da det foruden dette er efter Fornuften billigt, at in regnis usufructuariis vel fideicommissariis Tvistighederne de successione arbitrio populi afgjøres. Saa er det ikke heller troligt, at Kong Peder, som den der ex jure victoriae besad Danmarkes Rige, og hvilken det Vendiske Riges Beholdelse laae saa nær paa Hiertet, som vi af Slutningen udaf hans Brev til Kayser Conrad have fornummet, skulde have teet sig saa eenfoldig, at hand endnu skulde have overladt til Kayserens Kiendelse dette vigtige Spørsmaal: hvo der skulde være Konge
i Dan-

i Danmark? hvilket hand allerede, foruden at hand havde den største Deel af sine Undersaatters Medhold og Eric Lams Anordning paa sin Side, med Kaarden i Haanden havde decideret. Har det dog altid iblant frie Folk været Brug at troe, fortium virorum jus omne in armis esse, og derfor med Pompejo Magno at forundre sig over, naar man har villet anmode dem, ut armati leges cogitent. Jeg er altsaa formedelst alle disse Slutninger meere og meere overbevist, at al den Striid, hvorum her tales, har angaaet det Vendske Rige, og i saa vit holder jeg fore, at Kayseren, som sammes øverste Lehns Herre derudi har været judex competens. (q) I saa vit er det og rigtig, at Sagen har henhørt til en Rigsdag, fordi alle Tvistigheder over feuda Regalia, og altsaa meget meere over Kongeriger selv, maae afgjøres, efter de Tydskes ældgamle Rigs-Bedtægt, for judicio Parium Curia. Naar man setter dette forud, og tager saa de Tydske Skribentere til haande, som fortæller os, hvorledes Petrus derhos er forleent af Kayseren med et Kongerige, men Canutus med et Hertugdøm: saa skal man finde, at ingen af Deelene rimet sig paa Danmark, men begge Deele meget beqvem paa Vendenland. Thi herudi havde Kayseren frie Hænder, da atter derimod de Danske aldrig havde tilstædt, at deres Rige ved at frafskille et Hertugdøm derfra, var bleven svækket. Thi om endog Kayseren vilde have tilkiendt Canuto et Dansk Hertugdøm: saa havde det dog ikke skiftet sig, at hand selv havde

C c 3

forleent

(q) Naar altsaa den oft anførde lærde Forfattere af Anmærkningerne over CONRING formeener at give de Danske Skribentere et uventet Hierte Stød dermed, at hand paaftaaer, det er et forgievs og ubetvilligt Forgievende af Bore, at de ville ansee Kayser Fridericum Barbarossam allene blot og bar som en Meglere i denne Controvers, og derfor meget expressiv siger: *Judicem egisse Imperatorem tot probatorum auctororum aut coetaneorum aut propius ad Friderici tempora, quam SAXO, accedentium constat testimoniiis. Qvis crederet, Svenonem victorem Friderici effato causa decisionem permittere voluisse, nisi juris religione se ad hoc obstrictum scivisset?* saa er dette et Argument, for hvilket vi ingen Aarsaa have videre at frygte, jaasom vi paa den eene Side gjerne tilstaae Kayseren sit Dømme: *Embede in presenti controversia*, men paa den anden Side indelia nok optagere, det vi med Foye kunde sige, at hand har været baade Judex og Mediateur: og Kong Svenen, endkiønt hand ellers har hærsket over de Danske, som over et frit Folk, har alliaeret havi Aarsag nok til at underkaste sig Kayserens Kiendelse, ved all sine Vaabens lykkelige Fremgang.

206 C. L. S. Beviis, at Danmark ikke nogensinde
 forleent ham dermed, men Forleeningen havde nødven-
 dig tilfaldet Kong Peder, som den, hvis Undersaat og
 Vasall hand dog havde blevet; og at gjøre noget deri-
 mod, strider gandske mod *naturam Subfeudorum Imperii*. Vi
 tør derfor frit lade Scriptöres coævös, paa hvilke de Tydske
 Publicister hidindtil have beraabt sig, træde frem imod os, for-
 sikrede, at ingen af dem meere skal kunde skade os. Vi
 gjøre Begyndelsen med *OTTONE FRISINGENSI cit. L. II. c. 5. de rebus gestis Friderici I. f. 448. sq.* hvor hand saaledes skriver:
*Erat illo tempore in Regno Danorum (r) inter duos consanguineos, Pe-
 trum scilicet, qui & Svenus, & Gunotonem (Cnutonem, vel Canutum)
 de regno (s) gravis controversia, quos Rex (Fridericus I.) ad se venire
 præcipiens, curiam magnam in civitate Saxonie Martinopoli, quæ &
 Mersburg, cum multa Principum frequentia habuit. Et præfati ju-
 uenes venientes Ejus mandato humiliter supposuerunt, eorumque adul-
 tum causa judicio seu consilio Primatum sic decisa fuisse dicitur. Gu-
 noto relictis sibi quibusdam provinciis Regium nomen per porrectum
 gladium abdicaret. (Est enim consuetudo, ut Regna per gladium, pro-
 vincie per vexillum a Principe tradantur vel recipiantur.) Petrus vero,
 accepto ab ipsius manu Regno, fidelitate & hominio se ei obligaret. (t)
 Ita corona Regni per manum Principis sibi imposta in die Sancte Pente-
 costes ipse coronatus gladium Regis (Friderici I.) sub corona incedentis
 portavit.*

- (r.) Det er visselig ikke uden Aarsag, at denne Skribent her siger, at Controversen har
 været *in Regno Danorum*, og ikke *de Regno Danorum*, efterdi saafremt samme, saa
 viit den var iudsternt til Kayserens, som Dommers, Kiendelse, maatte i Allminde-
 lighed have angaaet Kongeriget Danmarks Eyendom, den næstfølgende Repetition,
de Regno, i saa Naader havde kundet udelukkes.
- (s) Skribenten nævner uden Tvivl Kongeriget selv ikke, i det hand har formodet, at
 enhver af sig selv skulde gjette, at hand ey kunde meene noget andet, end det Wendiske
 Rige, i det der ikke har kundet certeris imellem disse Prinzer coram throno Cæsaris om
 noget andet, der havde hørt til den Tydske Jurisdiction.
- (t.) Svener kunde meget vel beqvemme sig til denne Condition; thi 1. vare de Tydske
 Kayserer u imodsiælig Leens-Herrer over det Wendiske Rige; 2. havde hand allerede
 udi sit forberorte Brev til Kayser Conrad ikke utydelig erkiendt denne Monarch pro-
 judice competente, følgelig var ingen Aarsag, hvorfor hand ikke ogsaa skulde til-
 staae hans Successori Kættighed til samme Ober-Leens Herlighed; 3. Da hand efter
 Eric Lams Disposition, intetvar tilfalden af Wendenland, men hand havde maattes
 overlade det til Canuto og Waldemar: saa tabte hand intet ved den heele Process,
 i fald Dømmen var gaaen ham imod, og nu, da hand erholdte en saa favorabel
 Kiendelse, vandt hand et anseeligt Rige.

portavit. Gualdemarus etiam, qui ejusdem sanguinis Princeps fuit, Ducatum quendam Daniæ (u) accepit. Og den ypperlige Poet GUNTHERUS fortæller os, dette factum med samme Omstændigheder i hans muntre Helte-Digt *Ligurino L. I.* allene med den Forskiæl, at hand har taget feil af Prinz Canuti Navn, og gjort Guidonem deraf. Hans Vers fortiene her et Sted, fordi de ere et Mester-stykke af de Tidens Poesie: Men hand skriver, talende om Rigs-Dagen til Merseborg, saaledes:

*Huc etiam geminos, Petrum simul atque Guidonem
Danorum Proceres, quos inter sanguine junctos
Moverat ejusdem Regni successio litem,
Evocat, actali causam ratione diremtam
Terminat, ut quædam provincia tota Guidoni
Cederet, at Regnum cum nomine Petrus haberet.
Ergo ubi vexillo partem, quam diximus, ille,
Hic autem gladio Regnum suscepit ab ipso:
(Hunc etenim longo servatum tempore morem
Curia nostra tenet,) posito diademate Petrus
Regali dextra tulit alti Cesaris ensam,
Præcessitque sacram brevius diadema coronam.*

Nu

(u.) Dette var useilbarligen et Weberlag, efterdi Waldemar, efter Eric Lams meerbemeldte Anordning, skulde have havt den halve Deel af Bendenland. Men det synes, at Kayser Fridericus Barbarossa ikke har erkjendt denne giorte Disposition for gyldig, men meget meere lagt disse tvende Prinzer Canuto og Waldemaro det til Last, som en Felonie, at de en havde oppebiet Over-Lehns-Herrens Sententz, og efter en uvedkommendes Affigt tragtet efter at bemægtige sig det Tydske Rige. I det mindste er det her merkvoerdigt, at, da Skribenten nu udtryffeligen melder om et Dansk Hertugdøm, hand ikke fætter dertil, at samme for den Kayserlige Throne hannem formedelst et Symbolum er bleven overleveret og forleenet, hvilken Omstændighed hand dog ey forgiætter at melde ved det Hertugdøm, som blev Canuto tilkiendt. Og dette bestyrker vores allerede fremfattede Meening, nemlig at det Hertugdøm, som Canutus fik, var af en gandske anden Natur, end som dette, og er bleven agtet som et Stykke af det Tydske Rige. Naar dersom CONRINGIUS afør denne Anmerkning herover: *Fridericus Imperator itaque etiam Ducatum illum Waldemaro contulit*, saa er det atter haandgribelig, at denne lærde Mand ikke saa dristig havde, som man pleyer at sige, forvendt og fordreyet en gammel Skribent Ordene i Mund, dersom hand havde skrevet uden Afseet. Thi OTTONIS FRISINGENSIS Ord taale ingen anden Forklaring, end denne, at Kayser Fridericus har formaaet Kong Sveno til, at hand har afstaaet dette Hertugdøm til Waldemaro, og Waldemar har acceptert det, og dermed ladet sig nøye: *Ducatum accepit, id est, accepit.*

Nu vente vi ikke, at nogen skal hypp en Grammaticalisk Dispute over denne Poetes Ord: *ejusdem regni successio*, og absolute paastaae, at samme ere verba relativa, der referere sig til de foregaaende Ord: *Danorum Proceres*, og følgerlig skulde bevise saa meget, at controversia quæstionis skulde have angaaet Successionen i det Kongerige Danmark. Thi ligesom man rettelig kand sige: Peder og Canutus havde stridet med hverandre de eodem Regno, naar man supponerer, at begge havde tilegnet sig Successionen i det Vendiske Kongerige, hiin, fordi hand meente, at dette Rige burde agtes som et Accessorium til Danmarks Kongerige, følgerlig tilhøre den, der skulde være retmæssig Ejere af Kongeriget Danmark, men denne, fordi hand havde den tit mentionerede Eric Lamms Disposition for sig; saa tilføyes nu den Poetes GUNTHERI Ord ikke mere nogen Tvang, naar man rotunde nægter, at paa Rigsdagen til Mersborg er bleven tvistet om noget andet, end det Vendiske Kongeriges, og de deraf *dependerende* Provinzers Lyendom. Er dette nu saaledes: saa begaae sandelig de Tydske Herrer Publicister en fallaciam argumentationis a causa non causa ut causa, som Logici pleyer at tale, naar de slutter og siger: Kong *Sveno* har bekommet sit Riges Crone af Kayser *Friderico Barbarossa*, Ergo var det den Kongelige Danske Crone. See vi ham dog nu malet for Dynene, som en Herre, der har været prydet med tvende Croner, nemlig den Danske og Vendiske, og at hand, naar hand har taget den sidste til Lehn af Kayseren, har i henseende til samme fremstillet sig paa de Tydske Rigs-dage som en Basall, og beviist de Tydske Kayser alle signa af en ydmyg Underkastelse; saa kand sligt saa lidet komme Kongeriget Danmark til nogen Naaddeel i sin Majestæt og *Independenz*, som det den Dag i Dag er ikke i ringeste Maader regnes Kongerigerne *Engeland*, *Polen*, *Preussen* &c. til nogen fortleinelse, at deres stormægtigste Beherskere, i henseende til deres i Tydskland havende Lande, indfinde sig paa Rigs-Dagene, *litigere* for de Tydske høyeste Rette, lade sig forleene

coram throno Cesareo, og ved den Kayserlige Croning forrette deres Krz. Embeder.

§. 40.

Meere, end allerede er sagt, lære vi ikke heller af *Epistola Imperatoris Friderici ad Ottonem Frisingensem*, (x) som vi finde hos *URSTISIUM T. I. Script. Rer. Germ. f. 403.* Thi ey at melde om, at samme efter en upartiisk Rets fornuftige Slutninger intet kand bevise in præjudicium tertii, der aldrig har seet det, følgelig ey har kundet modsige dets Indhold, og desuden ingen kand fuldkommen love for, at Kayser *Fridericus Barbarossa* ikke har roost sig af meere, end som hand paa den Tiid virkelig havde udrettet, (y) saa er det ikke eengang nødvendig at forekaste

Bevits pas, at ingen af de gamle Skribentere er stridig mod denne vores Fortælling.

(x.) Ja meere siger ikke heller ellers en eneste af de gamle Skribentere, af hvad Navn hand være kand; Thi, at jeg endnu skal nævne een af dem, saa heber det f. E. hos *ALBERTUM STADENSEM, ad a. 1152. fol. 286. Fridericus Canutum parte Regni (Vandalicæ) & possessionibus suis propriis contentum esse fecit.* Allsaa lærer Herr Hofaad *VON GOEBEL* i sine lærde Anmerkninger over *CONRING* os noget, som endnu ingen for ham har drømt, meget mindre talt om, naar hand f. 222. litt. e. foregiver, at, endog de treende Printzer *Canutus* og *Waldemar* vare blevne Kong *Svenoni* substituerede i Successionen vdi Regieringen af Kayser *Friderico I.* Saa meget nemlig kand man aabenbare og bringe for Lyset in historicis, naar man er lyffelig i at fingere. Men vinder man ogsaa noget derved? Sandelig, intet andet, end at man aabner Dørre og Porte for Scepticismo, og giver sine Læsere Anledning til, naar de har grebet nogen een og anden gang i slige Fictioner, at de end og fatte Mistanke til sandfærdige Tildragelsers Fortællelse, og efterdags intet troe og antage anderledes, end cum formidine oppositi.

(y) At Kayser *Fridericus Barbarossa* ellers ikke har været saa gandske frie for all Vanitet og Noes-Syge, var vel en let Sag at beviise. Poeten *GUNTHERUS*, der endnu medens denne Monarch var i Live, har beskrevet hans Bedrifter med en munter og frygt Beist, tilstaaer udtrykkelig i hans *Ligurino L. I. v. 124. sq.* at hand vil saaledes fortælle alle Ting i sine Skrifter, at hand for heele Verden kand afmale hans Kayser ret stor, hvilket en havde ladet sig gjøre ved en Sandhed elskende Fyrste. Lader os høre ham selv talende, thi det kand tiene til et Beviis, hvor meget man kand bygge paa hans Fortællelser:

*Qui scripsere prins, figer hand, cupientes ordine certo
Historiæ servare fidem, non pauca videntur
Inseruisse suis, liceat modo dicere, chartis,
Quæ neque Cesareos augent vehementer honores,
Nec contexta rei, sed tanquam adsuta coherent.*

210 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogensinde

faste den modige Kayser noget i dette Stykke, siden hand jo paa anførte Sted ikke melder med et Ord, at det har været den Danske Crone, som hand havde tildømt Kong Peder, men det heder ikkun slet hen: *Post primam unctionem Aquisgrani & acceptam coronam Teutonici Regni generalem curiam Merseburgi in Pentecoste celebravimus, ubi Rex Danorum Petrus ad curiam nostram vocatus venit, & hominio ac fidelitate nobis facta coronam Regni de manu nostra accepit.* Hvilke Ord, lige saavel som de foregaaende Skribenteres Bidnesbyrd, lade sig restringere og forklare om det Vendiske Rige. Men den lærde Herr Commentator over CONRINGIUM farer fremdeles fort og siger, at det jo dog er vist, at Kayser *Fridericus I.* har anmodet den Danske Prinz *Canutum* og virkelig formaaet ham til, at hand a. 1152. ordentlig har opladt Kongeriget for ham, hvilket hand siden igien har overdraget Kong Peder eller *Sveno* som et Leen, hvilket alt ikke havde kundet see, hvis ikke Danmark havde været et gammel Leen af det Tydske Rige: *Si Danie Regnum antiquo fidelitatis vinculo Germaniae Imperatoribus non fuisset obnoxium, dici non potuisset, Canutum illud in manus Friderici*

*At nos, si quid erit pulchrum minus excimiumque,
Vel quod ad egregios non multum Caesaris actus
Pertineat, veri nihil adjectura decoris,
Sponte relinquentes tantum potiora secuti,
De multis modicam nitentur condere summam.*

Dg paa det ingen skal foretaste os, at en Poetes Hyllerie og Smigren er ingen Beviis imod en Fyrstes Modestie, saasom jo ingen land tvinge en sulten Vers mager, at forstaae ham med sin utidige Roos; saa ville vi allene melde, at vi i dette selsamme Brev, hvorom vi tilforn have talt, finde de kiendeligste Godspor dertil: *Ea vero, friver Kayseren i Begyndelsen, tilvores Otto, Biskop til Freyhingen, quæ ab ingressu regni a Nobis gestasunt, ad petitionem tuam breviter compilatu notitie tue libenter aommendavimus, nisi quod ad similitudinem priorum gestorum, quæ ab excellentissimis viris edita sunt, magis dici possunt umbra, quam facta. Tamen quia tuum preclarum ingenium humilia extollere, & de purva materia multa scribere novit, plus confisisti tuis laudibus, quam nostris meritis, tantillum hoc, quod in Romano orbe per quinquennium fecimus, paucis restringere curamus.* Dg in fine hujus epistolæ heder det: *Hæc pauca paucis comprehensa illustri ingenio tuo dilataranda & multiplicanda porrigimus:* Allene da *Fridericus Barbarossa* ellers har været en ypperlig Første, saa tilstaae vi dog gierne, at det vilde falde tungt strax at beviise af disse Ord, at hand præcise endog skulle have fundet Behag derudi, dersom nogen havde agtet høvere og skrevet meere om ham, end hand i Sandhed havde udrettet i Verden. Er dog ikke en hver Begierlighed efter Roos lastværdig for Verden, som meget meere holder ambitionem laudabilem convenable med det menneskelige Selskabs Regler.

rici refutasse; nam per Fridericum de eo nondum investitus erat: saa er dette nu paa Herr Hof-Raad **VON GÖBELS** Side intet andet, end petitio principii, og fortiener ingen videre Refutation fra vor Side. Hand beraaber sig vel paa et Document, hvorudi der skal forefindes en nærmere Bestyrkelse for hans Meening; Og dette er just det samme Document, som findes i den, for den lærde Verden høy meriterte, Herr Cansler **VON LUDEVIGS Reliquiis MSCtor. medii ævi T. II. n. 11.** og hos **SCHATEN** in *annalib. Paderborn. P. I. L. 8. p. 793.* saa og i **PAULLINI** *Dissertationibus historicis Diff. II. §. 2. p. 24. sq.* I dette nu seer man, at iblant andre Vidner har ogsaa Kong Peder af Danmark og Hertug Canutus underskrevet; hvor formula subscriptionis er denne: *Testes vero hi adfuerunt, Sveno, Rex Danorum, qui ibidem (Merseburgi) Regnum suscepit de manu Regis (Friderici I.) Knut, alter Danus, qui ibidem Regnum in manus Domini Regis refutavit, Hartwichus, Bremensis Archi-Episcopus, &c.* Men man maa billig forundre sig over, at Herr **VON GÖBEL**, og endnu meere, at Herr Cansler **VON LUDEVIGS** have villet giøre saa megen Ophævelse med dette Argument, at og den sidste i sin Erlenterung der guldene Bull *P. II. p. 979.* der aldrig nok kand roses, har foregivet, at dette infallible Document allene er tilstrækkelig til at decidere det Spørsmaal: Om Danmark har været et Leen af det Tydske Rige? Thi, siger hand, det er klart deraf, at (1.) Kong Canutus selv har holdt sig for en Leen-Mand af Riget, (2.) at hand har refuteret Kayseren sit Kongerige, og til den Ende opladt det, at hand (3.) igien kunde faae det af ham i Forleening, og det (4.) efter de Tidens Tilstand, da man ikke saa meget har fornyet det annammede Leen, som virkelig har taget det, følgelig blev det alletider eragtet fornøden, at Leens-Herren i Forveien skulde bekomme det i sine Hænder, og Vasallen igien annamme det af ham, hvorfor i overdragne Leene ogsaa *Refutatio feudi* eller dets Overladelse til Leens-Herren har været nødvendig. (5.) At dette Lehn ey har strakt sig bar til et Stykke af Danmark eller *Cimbriam*, eller til de Pom-

212 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogenfinde
 merste, Vendiste eller Nærkiste Lande, men til det
 heele Kongerige Danmark. (z) Thi saa meget som jeg
 ellers venererer Herr Cansler BOM LUDWIG, som min
 forrige Præceptor og hidtil gode Belyndere, saa kand jeg dog
 ikke undslaae mig for at dissentere i dette Stykke fra denne store
 Mand, fordi jeg al min Lives-Tiid har holdt derfor, at i den
 lærde Verden er enhver Med-Borgeres billigste Pligt, at hand
 kand sige: Amicus Plato, amicus Aristoteles, magis tamen
 amica veritas. Nemlig dette Document beviser lige saa lidet
 det, hvad Herr Canslern og Herr Hof-Raaden deraf ville be-
 vise, som det er sandt, at samme af Herr Canslern først er
 bragt frem for Lyset udi hans *Reliquiis MSCtorum mediæ ævi*, der
 ellers ere opfyldte med saa mange herlige Documenter; saasom
 det allerede tilforn paa forbenævnte Steder er trykt. Og maae
 det saaledes være os tilladt, endogsaa ved dette Document, at
 blive saa længe ved vores forrige Meening, nemlig, at det
 Kongerige, som her er bleven Kayseren *refuteret* som et
 Leen, og siden af ham igien taget i Forleening, har ikke
 været andet, end det ved Kiøb til Kongerne i Danmark
 komne Vendiste Kongerige: saa længe, siger jeg, som de
 ikke ved nærmere Beviis have kuldkaftet de af os i den henseende
 lagte Fundamenter, og bestyrket deres Meening med bedre
 Argumen-

(z) Den ypperlige Auctor *Chronici Gotwicensis*, anseer dette af Schatenio ederte Diplo-
 ma med samme Oyen, naar hand T. I. f. 387. siær: *Hæc SATIS FIRMUM nobis
 præbentfundamentum asserendi; Regnum Danicæ temporibus Fridericianis vinculo
 hominii Imperio subjectum fuisse, & inde etiam Superioritatem agnovisse.* Lige
 Høragtelse synes og den skarpsindige Forfatter af forrige til Halle udgivne *Neue
 Bibliothec* at have havt for dette Document, derfor skriver hand P. XX. c. 4. p. 302.
 ved at recensere det *Schwederske Theatrum historicum Præensionum* saaledes: *Das
 30. Capitel ist mit der Præension (des Teutschen Reichs) auf Dänne-marck be-
 schäftiget. Der Auctor hat Recht, wann er mit vielen andern behauptet,
 daß diese Könige ebedessen Vasallen des Römischen Reichs gewesen. Nur
 wil ich ihme annoch ein Diploma anzeigen, alwo beyde Dänische Prinzen, wel-
 che Fridericus Barbarossa aus einander gesetzt, mit nachfolgenden Worten un-
 ter andern Vasallen sollen unterschrieben haben: Sveno Rex Danorum, qui ibi-
 dem Regnum suscepit de manu Domini Regis, Knut alter Danus, qui ibidem Reg-
 num in magnum Domini Regis refutavit.* Selbiges hat NICOL. SCHATEN in
 seinen *Annal. Paderbornens.* T. I. p. 737. sq. aus dem Archiv zu Corvey drucken
 lassen. Der *Lehns-Nexus* aber hat sich mit dem *Interregno* verlohren; der
 Kayser und das Reich dencken nicht mehr daran.

Argumenter; Thi den Formular allene, at disse Prinzer have kaldet sig Danos, men ikke meldet noget om det Bændiske Rige, det maae ikke komme nogen fremmed for, saasom det med mange hundrede Diplomatus kunde bevises, at det for det 15. Seculo er skeet meget sielden, at Konger og Fyrster i deres Tituler have ved Navn specificeret alle de Kongeriger og Lande, som de besadde, men allene have kaldet sig a Regno digniori; Nu er det uimodsigelig, at Kongeriget Danmark har været langt høyere agtet, end det Bændiske Rige, ikke allene fordi det var et ældre Rige, men og fordi de Danske havde antaget den Christelige Tro længe førend Bænderne; hvilket Argument, efter den ringe Indsigt man i de Tider havde i frie Folkes og Staters Rettigheder, var ikke af liden Bigtighed; og derfor er det ingen Under, at Kongen ligeledes kalder sig af hiint, end skiont actus investituræ, hvorom her handles, angik dette. Meere Præcaution giortes ikke heller nødvendig, i det paa den Tid ingen kunde indbilde sig, at der efter nogle hundrede Aars Forløb skulde findes Folk, som det skulde falde i Tanker at paadigte denne Handling et gandske andet Object; og saaledes er det gaaet de gamle i mange andre Ting, at de ikkun saa løselig have fortaldt os samme, fordi de have havt de beste Tanker om deres Læseres Discretion, i Formodning, at enhver skulde indsee og paaskionne Sagen saaledes, saasom den er i sin Natur og var demnem bekiendt.

§. 41.

Men fordrer nogen af mig, at jeg skal beviise, det denne Sorleening ingenlunde har været Dannemarkes Rige vedkommende, men meget meere sigtet til det Bændiske Rige; saa er jeg vel erbødig at gotgiøre det, end skiont jeg ellers de stricto jure kunde excipere, at det modsigende Partie har en tiistreffelig beviist Fundamentum actionis suæ, sølgelig ex diffidentia causæ skyde Onus probandi fra sig og kaste os det paa Halsen. Thi som jeg altid har været en Hadere af rabulistiske Stræger, saa negter jeg ikke, at exceptio deficientis

Ja at samme meget mere kommer aldeles overeens med deres Udsigende.

tis probationis a parte actoris ofte efter æqvitatem naturalem er kommet mig gandske urimelig for; i det mindste synes det mig i de lærdes Republique en afgiort Sag, at den, som bestrider en communem opinionem, den maae være affirmativa eller negativa, maae fremføre sine Beviiser; Og altsaa vil jeg, uden at oppebie den gunstige Læsers Interlocutorium, fritt aabne mine Tanker, og blot overlade det til hans gode Skion, om jeg efter Logicam naturalem eller artificialem, eller efter begge tillige, har giort rette eller falske Slutninger. Sagen er saa meget mere Umagen værd, som vi her foresfinder en Alger, den ingen for os har pløyet. Næmlig *AUCTOR Chronici Comitum Schauenburg. HERMANNUS DE LERBEKE f. 501. ap. MEIBOM. T. I. Scriptor: Rer. Germ.* beretter os den store Umage, som saavel Kong Sveno, som Canutus, efter Kong Erics Død, have giort sig for at bringe Grev Adolph af Holsteen paa deres Side, men hand beretter og strax det derhos, at Lykken har allene føyet Kong Canuto herudi at naae sit forønskete Dnemeed, og at bevæge Greven til at svære ham Trostabs Led. *Occiso Erico Danorum Rege remanserunt tria genimina Regum, videlicet Sveno, Waldemarus & Kanutus. Nec mora Kanutus conatus est accipere regnum, & movit contra Svenonem prælia multa. Porro Waldemarus partes Svenonis adjuvabat. (a) Certabat ergo uterqve Regum adsciscere sibi Comitem Adolphum, miseruntqve nuncios cum donariis, plura offerentes & ampliora promittentes. Complacuitqve Comiti ad Canutum, habitoque colloquio fecit ei HOMAGIUM.* Nu spørger jeg en hver: dersom denne Tvistighed havde ey angaaet noget andet, end Danmarks Rige, hvorledes da Grev Adolph af Holsteen havde havt nødig at sværge een af de krigende Syrster Trostabs og Underdanigheds Led?

(thi

(a) End og dette, om vi ellers slutte rettelligen, giver tilkiende, at denne Krig fornemmelig har angaaet det Wendiske Rige. Thi ndi dette skulde Waldemarus og Canutus, efter Eric Eams Afsiit, hver have sin halve Deel; da det er let at cragte, at Waldemar aldrig med ligegyldige Dyen kunde ansee et Rige at deeles imellem ham og Son af den, der ikke allene havde myrdt hans Fader, men havde og brugt all optænkelig List og Svig for at fortrænge ham selv fra sin Fæderne Throne. Dertimod var Sveno hans kistellie Sødskenebarn, og hans Fader havde, saa at tale, i se kundet legge sit Hoved til Hvile, førend hand havde hævnnet den Wendiske Konges Canuti Død paa Magno.

(thi det er egentlig det, som homagium i sin rette Bemærkelse vil sige,) da dog hidindtil Holsteen aldrig havde været en Provinz af Danmarks Rige, men alletider agtet og anseet, som en Deel af det Tyske Rige, og paa dette Fundament af Kayser Lothario Saxone givet til Greve Adolph af Schaumburg, som et til Riget hjemfalden Lehn; hvorom den forhen benævnte HERMANNUS DE LERBEKE, in *Chronico Com. Schauenburgens. Tom. I. MEIBOM. Script. Rer. Germ. fol. 498.*, CHRONIC. HOLSATIÆ, c. XII. P. I. *Accession. Historic. LEIBNITII. p. 21.* og HELMOLDUS, den vi billig skulde have først nævnt, *L. I. Chron. Slavor. c. 36.* kunde eftersees. Men efter vores Hypothesin ligger Sagen klarlig for Lyset; Thi Greve Adolph var en mægtig Herre udi de til det Tyske Rige hørende Lande; hvilket først bemeldte *Chronicon Comit. Schauenburg. p. 502.* sige om ham: *Fuerunt parentes mandatis ejus plebes Holsatorum, Stormariorum & Marcomannorum. Vocantur autem usitato nomine Marcomanni plebes undicumque collectæ, quæ Marcam incolunt. Sunt autem IN TERRA SLAVORUM marca quam plures, quarum non infima Wagriensis est provincia, habens viros fortes tam Danorum, quam Slavorum; Super hos omnes functus est Comes honore Comitiæ.* Hand havde i den Striid, som hand havde ført med Greve Henrich af Badewide, anlangende en stor Deel af de til det Tyske Kongerige hørende Lande, bekommet Landskabet Bagrien, ligesom denne derimod tilfaldt terra Polaborum, det er, det som i eftertiden er kaldet Stiftet Raceborg, som HELMOLDUS *L. I. c. 56.* melde: *Dissensiones ergo, quæ fuerunt inter Adolphum & Henricum, taliter compactæ sunt, ut Adolphus Sigeberg & omni Wagriorum terra potiretur, Henricus in recompensationem acciperet Raceburg & terram Polaborum,* og for denne Marsags Skyld nu søgte disse Prinzer at drage ham, hver paa sin Side. Lige vi og Sagens videre Uddrag i nyere Overvejelse, finde vi derudi et nyt Beviis, til at bestyrke vor Meening. Kong Svend tog Greve Adolphs Forhold meget ilde op, og ødelagde derfor de Stæder Oldenborg og Segeberg i Bagrien med Ild og Sverd, ja hand tænkte aldeles at stille det Land Bagrien fra det Tyske Riges System, og at forbinde det med det Kongerige Danmark; hvorom den tilforn anførte *Chronicon Comit. Schauenburgens. l. c.*

216 C. L. S. Beviis, at Danmark ikke nogenfinde

siger atter saaledes: *Quod factum zelotus Sveno omnem terram Wagriensium transiit, demolitusque maritima Aldenburg & suburbium Segeberg succendit, & quaecumque in circuitu ejus erant, flamma vorax absumsit. Hujus autem mali fuit auctor Ethelerus de Dethmarcia natus, qui divitiis Danorum sublevatus factus est ductor Regis, volebatque Comitum patria expellere, terramque ejus Danorum Regno addere.* Da Omstændighederne vare nu af den Bestaendighed, at et anseeligt Stykke Land stod i Fare for at blive afrevet fra det Tydske Kayserdom og indlemmet under en udenlandsk Krone, kunde Kayser Fridericus Barbarossa visselig ikke sidde stille. Hand tog sig derfor, som Over-Lehns-Herre af de Benders Rige, denne Sag alvorlig an, og paadømte den, som før er sagt, paa Rigsdagen til Merseborg. Da nu alting indtil denne Tiid var gaaet Svenoni efter Ønske, og forbenævnte Greve Adolph selv igien, som det forhen paaberaabte *Chronicon Schauenburgense* udtryffeligt fortæller, var falden fra Canuto og til hans Parti: saa blev det Vendske Kongeriges Kjendom, til hvilket hand dets uden *ex jure victoriae* var berettiget, hannem af Kayseren paa Rigsdagen til Merseborg tilkiendt, enten *ex ratione Status*, (for detsbedre alt holde Venderne under Aye, og at bringe de Gienstridige igien til Lydighed, naar man tillige engagerte en mægtig Naboe-Nation i lige Interesse, som det Tydske Rige herudi havde,) eller *ex ratione juris*, fordi man havde fundet legge Canuto det til Last, som en Felonie, at hand *inexpectata Caesaris sententia*, havde tilegnet sig Riget, og maastee derved givet Anledning til Krigen. Og er det især merkværdigt, at da Skribenterne saa tydelig sige, at hand af Kayseren er stadfæstet i sit Riges Besiddelse, HELMOLD. L. I. c. 84. p. 608. *Svein, Danorum Rex, & victoriarum prosperis successibus & Caesaris auctoritate firmatus est in Regnum.* ALBERT. STADENS. ad a. 1152. *Fridericus Pentecosten Merseburgi celebravit, ubi Regi Danorum Suenoni Regnum confirmavit; af hvilke dog ikke en eeneste, end ikke Kayser Fridericus Barbarossa selv i den forallegerte Epistel til Biskop Otto af Freysingen, har tillagt Danmarks Riges Navn, hvilket OTTO FRISINGENSIS dog vel har bemærket, da hand, som vi tilforn have hørt, har for-*

fortalt om Waldemar, at hand havde bekommet og erholdet et udi Danmark beliggende Stykke Land, under Titel af et Hertugdøm, i Steden for hans paa det Vendske Rige, efter den af Eric Lamm giorte Disposition, havende Prætension: *Gualdemarus etiam, qui ejusdem sanguinis particeps fuit, Ducatum quendam Danie accepit*, men derhos ikke melder med et eeneste Ord om nogen ydermere Lehns Overdragelse, det hand dog, som vi oven for have hørt, gandske egentlig og noyagtig har berørt med alle sine Solennitæter, i Henseende saavel til Kong Svends, som Hertug Knuds Investitur; Alt til et klart Bepviis, at Sagen har hængt saaledes sammen, som hidindtil af os er bleven fortalt, og at Kayser *Fridericus* blot og bar i *Qualitet af en Arbitrer og Mediateur*, har tilkiendt den Kongelige Prinz Waldemar dette i Danmark beliggende Hertugdøm, men som en Over-Dommere og Lehns-Herre tillagt Svend og Knud Vendernes Kongerige med et deraf hengende Hertugdøm; hvorfore det, i Henseende til hiint, var nødig at circumscribere Sagen, for at give Læseren et tydeligt Kiendemerke, hvortil hand havde at rette sine Tanker, men i Henseende til dette, kunde det være nok, simpliciter at melde om et lehnbaht Kongerige og Hertugdøm, fordi det har været, paa den Tid, en hvermand bekiendt Sag, at det har angaaet de Vendske Lande, og man, som allerede er sagt, ikke kunde indbilde sig, at der med Tiden skulde findes de, som skulde paadigte deres Ord en anden Meening, og applicere det paa Dannemark, hvad de havde skrevet om det Vendske Rige.

§. 42.

Dog jeg maa ogsaa oprigtig tilstaae, hveden det kommer, at de yngre Tndfke Herrer Publicisters Mod og Driftighed er steget til den Højde, at de saa formastelig og uden Undseelse tør tale haant om den Danske Crone. Nemlig, vore egne indenlandfke Skribentere have visselig givet den første Anledning til at tale mere frit om slige Passager, end de maa-

Udvendig Critique over vores indenlandfke Skribentere.

stee nogensinde ellers havde understaaet sig at giøre, efter de gamle Tydske Historicorum Beretninger, hvilke vi hidindtil have hørt talende med deres egne Ord. SAXO GRAMMATICUS har ventelig allerførst overilet sig, naar hand L. XIV. hist. Dan. f. 262. meener, at Kayseren paa en snedig Maade har taget Svenonem med Fordeel, og ikke allene under et gandske andet Skin loffet ham til Nersborg, men og sammesteds med Magt tvunget ham til at giøre ham Trofskabs- og Underdanigheds-Led; Kong Svend havde derfor, saa snart hand var kommen hjem, igien opsagt ham all Guldskab: *Reversus in regnum Svend, deque æmulo, (Canuto) comitem nactus remissis e vestigio litteris, fidem Caesaris aperta fraudis exprobratione damnavit, imitasque cum eo pactiones obsequii negatione subvertit, in eas se conditiones fallaciter adductum affirmans, in quas Danicorum adhuc Regum nemo concesserit.* (b)

S

(b) CONRING har her i Sandhed glemt baade sig selv og sin ellers store Indsigt, naar hand endnu paa følgende Maade vil bevise Kong Svends Lehn: Pligtighed og SAXONIS urigtige Foregivende: at *verisimilius est reverenter magis cultum a Svenone Casarem, cum ex aula reversus, spreto Danico ritu, Germanicum amplexus sit, cultuque Saxonico assumto, & in omnem militiam suam pertracto, uxorem etiam ex Saxonia duxerit, & Regno pulsus restitui meruerit per Henricum Leonem.* Thi hand fand vel denne Slutning bevise, og hvo fand deraf, at et Folk antager det anders Sæder, eller sammes Regent tager en Gemalinde af det Land gotgiøre hans Underkastelse under Landets Herstab? Men jeg agter ikke præcise at undersøge om den Sachsiske Nations Sæder have været bedre end de gamle Danstes? saasom videre deraf dependerer det Spørgmaal: Om Kong Svend har gjort ret eller uret derudi, at hand har omkøstet disse med hine? Jeg vil allene anføre den unge Monarch, Kayser Otton III. Bekiendelse, som ikke er synderlig favorable. Hand skriver nemlig til sin orige Løremester, den berømmelige Gerbertus, hvilken hand, som af HUGONE FLAVINIACENSI P. I. Chron. Virdunens. p. 157. og GLABRO RODULPHO L. I. hist. Francor. c. 4. p. 7. er bekiendt, til Taknemmelighed siden har gjort til Pave, paa denne Maade. *Volumus Vos SAXONICAM RUSTICITATEM abhorreere, sed Græciscam nostram subtilitatem ad id studii magis vos provocare, quoniam si est, qui suscipiet illam apud nos invenietur Græcorum industria aliqua scintilla, cujus rei gratia huic nostro igniculo vestra scientia flamma abundanter apposita humili prece deposcimus.* Kayserens Skrivelse selv finde vi i *Epistolis GERBERTI ep. 153 p. 689.* Men er det nu maa stee i de følgende Lieder, fra Ottone III. a indtil Fridericum I. da imedens halvandet hundrede Aar ere forløbne. Kommet saavit, at Sachsen har været at reiones iblant de best civiliserede Lande, og ved si Politesse beveger en Dansk Monarch til Efterfølgelse: Saa er det vel en Værd for den Sachsiske Nation, men hvo vilde vel deraf tage et Beviis til at inferere en Lehn-Pligt til den Danske Krones Præjudiz?

I hvilken Beretning vore nyere Danske Skribentere trolig have skrevet ud efter denne udi Jure publico og fundamentis decidendi controversias liberarum gentium gandske uvidende Munk af Sorø: Ligesom det var lige saa let en Sag, at rette for sig efter Naturens og Folke Retten med Exceptione doli mali eller metus incusfi, som det er gient efter de borgerlige Lov, at sette samme imod den, som i dette Stykke har handlet imod Billighed med os. Vi kunde altsaa ligesom med Hænderne tage paa og syensynlig see dette eenfoldige Foretagende, dersom vi ville giøre os den Umage at kaste op hos MEURSIUM *hiflor. Dan. L. V. f. 89. sq. PONTANUM Rer. Dan. hiflor. L. V. f. 221. sq. VITUM BERINGIUM in Floro Danic. f. 299. sq.* Og er det merkeligt, at MEURSIUS især, saasom hand var en Mand, der mere var skicket til at forklare en Grækkisk eller Latinsk Auctorem, end til at beskrive et Folkes Historie, hvis Bedrifter hand meestendeels maatte samle af Barbariske og imod det Latinske Sprogs Nethed mangfoldig peccerende Skribentere, har understaaet sig at amplificere en Sag af saa stor Vigtighed med opdigtede Tillæg af flere Omstændigheder, som ingen af hans Forgængere udi den Danske Historie har gjort for ham; Thi saaledes foregiver hand f. E. meget latterlig, hvorledes Kong Svend ab initio paa Rigsdagen til Mierseborg (ret ligesom Chursyrsternes Durchleuchtigste Collegium i det Tydske Rige paa den Tiid havde været allerede bekendt og stadfæstet i sine høye Rettigheder, hvilke i de sildigere Tider allerførst ere komne i Observanz, og ved Med-Stændernes stille tiende Bevilgning samme meddeelt) havde udbedet sig, at denne Tvistighed i deres Nærværelse maatte afhandles: *Uri causa utriusque in imperii tribunali ab ipso Cesare & Septemviris cognoscatur, ubi palam sit futurum, neque Regem Danicæ superiorem ullum agnoscere, neque se aut in majorum consuetudinem, aut in jura Regni Danici, adeoque ipsum Cesarem, aut Canutum quidpiam admisisse;* og da hand ikke kunde erholde dette, havde hand dog brugt denne Forsigtighed, at hand ikke anderledes havde tilstaaet den ham anmodede Lehns-Pligt, end saa fremt samme af Danmarks Riges fraværende Stænder maatte vorde

220 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogensinde
 samtykt; men da dette ikke var skeet, havde hand tilkre-
 vet Kayseren for bemeldte Brev, og igien opsagt ham Ly-
 dighed. (c) Thi siden Kong Svend, da hand i de følgende
 Tider for sin grumme Regierings Skyld af de tvende Prinzer
 Canuto og Waldemaro blev fordrevet fra Thronen, har havt
 det Hierte at flye til Tyskland, hvilket saavel HELMOLDUS
*l. c. p. 609. ALBERTUS STADENSIS ad a. 1155. fol. 1288. CHRO-
 NOGRAPHUS SAXO, ad a. 1156.* som den gemeenlig under Kong
 ERICI POMERANI Navn skiulte ubekiendte Auctor ap.
 LINDENBROG *ad a. 1154. f. 270.* foregive, følgerig og der har
 søgt den behøvende Undsetning: saa er det ikke at formode, at
 nogensinde tilforn har været tænkt paa saadant et Brev,
 langt mindre skal nogen, efter denne af os giorte Forklaring ind-
 bilde sig, at denne Herre, efterat hand, som allerede er
 vust, ved Kayserens Kiendelse var bleven Kjere af de
 Venders Rige, skulde have havt Narrsag at skrive slige
 Breve til Kayseren. Jeg vil altsaa heller oprigtig siige min
 Meening om vore Danske Historis. Danmark, det lærde
 Danmark, udi hvilket Guds Forsyn hidindtil har ladet
 alle Konster og Videnskaber blomstre, kand dog neppe, i
 Ligning med andre Riger, berømme sig, at det har sødt
 een eller to saadanne dygtige Mænd, der have havt til-
 strekkelig Beqvemhed til at beskrive dets politiske Histo-
 rie. Nogle have havt Mangel paa Tiid, andre paa den udfo-
 drende Stiid til at lære de udenlandske Historier, andre paa Ind-
 sigt i Staats-Lærdommen og Natur-samt Folke-Rættens:
 og saa længe een af disse Hoved-Syxl existerer, saa kand man
 vel

(c) Naar derfor Hr. Hof-Raad GOEBEL, for at til Intet giøre dette Meurii Foregi-
 vende, om dette af Svenone forud betingede sit Riges Stænders Samtykke, tilset-
 ter denne Anmerkning: *Et si quid tale factum, inde tamen Regnum a vinculo,
 quo Germania tenebatur, non fuisset liberatum. Restauratum enim erat impe-
 perante Friderico, ad quod Dani imperio Germanico- OPTUMO MAXIMO
 JURE ab antiquiori tenebantur tempore,* saa klinger dette vel meget oratorisk; Men
 siden slige Exclamationes homileticæ overalt in jure ikke ere af nogen videre Betyden-
 hed, behøver dette ey heller nogen ydermere Refutation; Thi der maatte find: sig
 herester een eller anden upartheiisk Læser, som af sig selv beqvæm, at det, som har
 siintes Herr Hof-Raadens at være *optimum maximum jus*, neppe fortienet
 at kaldes *umbra juris*.

vel giøre dem fyldest, der alleue legge sig efter Fæderne-Landets Historie, til den Ende, at de i en Biin-Kielder kunde have Materie til en Discurs; men fand ingenlunde giøre dem fuldkommen Satisfaction, som med Iver og Alvor bekymre sig om at udforske Sandheden. Hvilken Lykke vilde det derfor være, dersom vores høy-fortiente Herr Justiz-Raad GRAMM, en Mand, der ved sin utrættelige Flid har forhervvet sig den Forsarenhed og Force i Fæderne-Landets og udenlandske Historier, og derhos besidder den største Skionsomhed og skarpeste Judicium, in controversiis Juris gentium & publici, vilde giøre eet med vores høyst-flittige Herr Assessor HOLBERG, (hvis politiske Historie for nærværende Tid er den eeniste, ved hvilken vi ey have at skamme os i Danmark, saasom der med Rette kand siges om ham, qvod primus in historia patria nugari desierit,) og endnu behageligt bevise sit Fæderneland den særdeles Belgierning, at legge Verden en Historiam Daniae Diplomaticam, hvortil hand allerede eyer større Forraad, end som nogen efter ham maaskee kand naae, for Dynene, eftersom dette Verk allene var i Stand at give os nærmere Oplysning i mange af det Slags quæstionibus dubiis, og lykkelig at giøre til intet en mægtig Mangfoldighed af forefattede ugrundede Meeninger.

§. 43.

Men saa lidet som de Tydske Herrer Publicister formaae med nogen Skin af Ret, at giøre en fast Slutning imod Danmarks Crone, og dens formeente Underkastelse, med det Argument, som de have laant af Kong Svends Lehns-Forbindelse, (thi om deres hidindtil prøvede Bewiisnings-Grundes Gyldighed, lade vi, uden videre Bekymring, enhver, hos hvilken meere en sand Oprigtighed end en blind patriotisk Kierlighed hersker, domme,) med lige saa liden Føye kand de og slutte noget, der kand staae sin Prove, af det, som er forhandlet imellem denne Kayser *Fridericum I.* og den i Danmark efter *Svenonem* fulgte Konges *Waldemari* Gesandter, da de, efter nogle Skribenteres Beretning, i deres høye

Uye Indvending tagen af den af Kong Waldemaro I. hos Kayser Fridericum I. søgte Lehns Investitur.

Herr *Principals* Navn skal have gjort Ansøgning hos ham, om dette Riges Lehns Fornyelse. CONRINGIUS henviser os vel i den henseende til Continuatorem af denne store Kayseris Levnets Beskrivelse, som OTTO FRISINGENSIS havde begyndt, jeg meener den Freysingiske Dom: Herre RADEVICUM. Men efterlæs vi denne Auctorem selv, da fortæller hand vel, at Kongens af Danmark Gesandter a. 1158. ere komne til Kayseren i Augsburg, som da just stod færdig at gaae til Italien, og paa bemeldte Maade have søgt Lehns-Renovation, med Løfte, at deres høye Herr *Committens*, efter Kayserens Tilbagekomst fra Italien, ligeledes i egen Person vilde indstille sig og vedbørlig svære hannem Trostabs Led. Vi ville, efter vores eengang vedtagne Maade, herhos føye denne Skribentes egne Ord, af hans *L. I. de Reb. gestis Friderici I. c. 24. f. 491. ap. URSTISIUM*, efterdi ikke enhver Læseres Tid og Lejlighed tillader ham, selv at eftersee denne kostbare Samling af *Scriptoribus Rerum Germanicarum*: *Eodem loco*, skriver hand, *iisdemque diebus nuntii Regis Danie nuper electi, Principis (Friderici I.) adeunt presentiam, postulantes, quatenus investituram de Regno suo Regi mitteret, ac electionem de ipso factam ratihabitione confirmare dignaretur. Exaudivit eos Imperator, præbito & accepto ab eis sacramento jurisjurandi, post reditum suum de Italia infra XL. dies REGEM AD CURIAM VENTURUM, ET REGNI ADMINISTRATIIONEM DE MANU PRINCIPIS INTERPOSITA DEBITÆ FIDELITATIS SECURITATE SUSCEPTURUM.* (d) Allene hvo kand heraf bevise, at det, som er bleven afgjort imellem Kayseren og

(d) Meere siger os ikke heller GUNTHERUS, der dog er en Poet, og paa adskillige Steder af hans Helte. *Dicit gandske tydelig giver tilkiende, det hand veed:*

- - - *Pictoribus atque Poëtis*

Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas,

CONRINGIUS beraaber sig vel gandske dristig paa ham, men vi ville herhos sette hans egne Ord *ex Ligurino L. VII. v. 104. sq.* og saa indstille det til vore uparthiske Læsere, om det er Uinagen værd at gjøre saa megen Ophævelse af dette Vidnesbyrd: De lyde saaledes:

Famque precatore aderant a Rege Danorum

Electo nuper populi que favore creato (Waldemaro,)

Principis (Friderici I.) arbitrio sceptrorum jura petentes.

Annuit hoc pacto Rex, (Fridericus I.) ut post bella reversum

Ante quater denos properaret Regulus illum

Cautus adire dies; REGNUM SUMTURUS AB IPSO,

OBSEQUIQUE FIDEM JURANDO JURE DATURUS.

og de Kongelige Danske Gesandter, har i og for sig selv egentlig angaaet Danmarks Rige, og ikke mere sigtet til de Wendes Rige? Dette, da det eengang var kjøbt for Danske Penge, og ved adskillige Lehn-Renovationer var tilkiendt Kongerne i Dannemark af de Tydske Kayserer, og, som det af Rigsdagens til Mersseborg oven anførte Actis synes, blev holdet og agtet for dens Eyendom, hvilken Stænderne i Danmark overdroge deres Riges Crone, kunde lige saavel kaldes Waldemari Rige, som Kongeriget Danmark. Vel seer jeg forud, at man imod dette mit Foregivende og søgte Udflugt vil indvende, at RADEVICUS giver alt for tydelig at forstaae, at hand ikke taler om det Wendiske Rige, men om den Danske Crone, i det hand udtrykkelig melder, at Kong Waldemar ved et Val var sat af sin Uldersaatter paa Thronen, og begierte nu, at Kayseren *ex plenitudine potestatis* vilde confirmere samme, *ut electionem de ipso factam ratihabitione confirmare dignaretur Imperator*; hvorimod det er ikke at formode eller kand siges om Wenderne og Slaverne, at dem, efterdi de bleve holdte og anseete af det Tydske Rige som et overvunden Folk, tilkom nogen Val-Rettighed, men det var meget meere klart af det, som vi selv hidindtil have fortalt og forebragt, at Kayserne havde frie Hænder udi disse Lande, og ikke allene tilegnede sig Rettighed til Ober-Lehns-Rettigheden, men prætenderte og, at det stod i deres frie Magt og Behag, at sette den Wendiske Crone paa hvilket Hoved dem selv lystede. Jeg nægter ikke heller, at denne Indvending er af større Vigtighed, end at den dermed skulde kunde høves, hvis jeg simpliciter vilde svare, man kunde jo paa ingen Maade bevise af disse Ord, at de ikke vare uden eit bar Compliment, hvormed Waldemari Gesandter ifkun vilde sige dette, at efter deres Konge havde vundet den lyffelige Seyer paa Grathe Heede ved Wiborg, vare saa mange Wendiske Herrer falden ham til Fode, og havde saaledes ikke utydelig givet tilkiende, at de ønskede at leve under hans Scepter: Dog veed jeg ikke, om jeg ikke torde finde nogles af mine Læserss Bifald, dersom jeg vilde sige, at det Ord, *Electio*, naar det forekommer hos Stribentere i de midlere Tider, betyder ikke præcise

224 C. L. S. Beviis, at Danmark ikke nogenfinde præcise et Val, men ofte den Hylding, som et Folk beviser deres Konge; hvorom HERTIUS allerede har meldet i sin Notitia Veterum Francorum Regni, Saa at Ordene, som Radevicus her legger de Danske Gesandter i Munden, indbefattede dog ikke meere, end om de havde sagt: Kong Waldemar var af de Danske Rigs-Stander kaaret til Konge, og udbad sig altsaa af Kayseren, at, da hidindtil den Danske Crones Eyere tillige havde besiddet de Vendiske Lande, Kayseren ligeledes vilde forleene ham samme, og for saa viit samtykke den af det Danske Rigs-Raad fuldførte Val, at hand i henseende til disse vigtige Provinzter ikke maatte være *deterioris conditionis*, end hans Formænd. Thi omendskiont Canutus, denne Waldemari Fader, allerførst for en stor Summ Penge havde tilkøbt sig det Vendiske Kongerige, som vi have hørt, af Kayser Lothario Saxone, og endnu dets foruden havde kundet grunde sine Jura successionis, om vi ville troe SAXONI GRAMMATICO, paa et med den sidste Vendiske Konge Henrico oprettet Pacto successionis, og man altsaa maatte formeene, at Kong Waldemar ey havde behovet at bruge mange gode Ord, saa synes mig dog virkelig, at denne Fyrste ved dette Gesandskab har gjort alt det, hvad en klog Regent burde i agt tage, uden at gjøre den Danske Nation mindste Stkaar i sin Frihed. Hand begreb nemlig meget vel, hvor nødvendig det var for den Danske Cronen, at den aldrig mere maatte lade sig fordrive af de Slaviske Landes Besiddelse: Endskiont nu Kong Svend var død, saa maatte hand dog befrygte, at det ey vilde fattes paa Benlere til Over-Herskabet af dette Folk, fornemmelig da ved disse Tider de Tydske Fyrster Henricus Leo og Albertus Ursus begyndte at merke, at deres Forfædre visselig derudi havde begaaet en stor Staats-Feyl, at de ey bedre havde passet paa denne Nation og disse Lande, men havde ladet dem komme til en Udenlandsk Cronen, der i dag eller morgen eftertryffeligt kunde tugte Tydskland ved at hielpes dets Fiender i paakommende Tilfælde. Lehnene vare og paa de Tider langt fra ikke indistincte arvelige, mindre Kaysernes Hænder saaledes bund-

ne,

ne, at de jo frit kunde disponere over Tvistighederne i Lehnbare Forstendommer, særdeles saadanne, der ikke ex spontanea conventione vare coalesceret med det Tydske Rige, følgelig vare at ansee, som feuda oblata: men betragtedes som Lande, der ved Sverdet vare undertvungne; og som man alle Tider, naar man ikke vil een vel, lettelig kand finde en Prætext til, ob levissimas causas sub specioso felonix obtentu at undrage Cyerne, ja endogsaa vel ved foregaaende Dom og Ret at fraktende dem samme igien; hvad Under var det da, at Kong Waldemar gav Kayser *Friderico Barbarossæ* de sødeste og behageligste Ord, for desto lettere at naae sit Øyemærke?

§. 44.

Allene, siqe de Tydske Herrer Publicister, den heele Sag, hvorom imellem Kayseren og Kong Waldemari Gesandter er bleven handlet, lader sig allerbest dijudicere, naar vi tillige ansee det, der efter Kayserens Hiemkomst fra Italien, imellem disse tvende Fyrster er passeret; Thi da de Kongelige Gesandter havde lovet, at deres Herre inden 40. Dages Forløb efter Kayserens Hiemkomst i egen Person vilde indfinde sig ved hans Hof, saa kommer det nu fornemmelig derpaa an, enten hand har gjort dette, eller ikke? Men vi svare, at Kong Waldemar, i følge af hans Gesandters Løfte, vel har kundet fremstille sig *coram throno Casareo*, uden at man deraf kand uddrage et Beviis til at gotgiøre, at hand derved har fornærmet sit Folkes naturlige Frihed, og formindstet det allerringeste af dets Høyhed og Majestæt. Thi kiære! kunde hand ikke have indfundet sig der, som en Vasall, i henseende til det tit omtalte Vendske Kongerige? og tilkommer det dennem ikke nu selv, eftersom dette Forgivendes Probabilitæt tilfulde af os er viist og bekræftet, at de med nye og grundige Beviisninger stadfæste *contrarium*? Dog vi ville gjøre endnu meere, end Procuratorer i Rettergange almindelig pleyer at gjøre: Vi ville nemlig gaae oprigtig til Verks, og betragte, hvor disse Fyrsters Samling skeede, og

De Tydske Beviiser og Grundene, hvorpaa denne Indvending bekræftes.

hvad der fornemmelig blev afhandlet? Vel ere Skribenterne i Almindelighed derudi ikke eenige, hvor det egentlig skal være skeet, at disse tvende Monarcher have talt med hverandre, i det nogle nævne Leon, en liden Kiøbstad ikke langt fra Befançon, hvorom vi finde et Beviis i GOTFRIDO, Monacho S. Pantaleonis, in *Chronico ap. FREHER. T. I. p. 239.* Andre derimod, som f. E. OTTO DE S. BLASIO in *Append. Chronici OTTONIS FRISINGENSIS c. 28. f. 211. ap. URSTISIUM*, foregive, at det har været Dole; og endnu andre med ALBERTO STADENSI *ad a. 1163.* sette Befançon selv; Men SAXO GRAMMATICUS, og den under ERICI POMERANI Navn af LINDENBROGIO publicerte og allerede ofte anførte Auctor *historie gentis Danorum f. 270.* angive Mez, som det rette Sted, hvor dette Møde skal være holdet. Dog vi ville ikke meget bryde vore Hoveder denne gang med at conciliere denne Variation, efterdi det gjør aldeles intet til Hoved. Sagen at vide, hvo af disse Skribentere haver Ret eller Uret; Thi det kand være os nok at have sagt, at ikke en eneste iblant disse Historicos, naar vi undtage Abbeden af Stade, (e) siger os egentlig noget positiv om det Kongerige, hvormed Kong Waldemar af den Tydske Kæiser Friderico Barbarossa skal paa den Tiid være bleven forleent. Den først benævnte Munk GOTFRIDUS skriver l. c. *Adfuit huic Synodo Rex Danorum Waldemarus, qui ibidem coronam de manibus Imperatoris suscipiens, homo ejus factus est.* HOS OTTONEM DE S. BLASIO *dict. fol. 211.* heder det: *Præterea ante hæc omnia in curia Tholensi*

(e) Vi kalde her ALBERTUM STADENSEM et eeneste Bidne; Thi endskjønt AUCTOR INCERTUS *historie Archi-Episcoporum Bremens. f. 92. ap. LINDENBROG.* fortæller lige det samme totidem verbis, naar hand siger: *Anno Domini cIo CLXIII; Imperator tam Rolandum, quam Octavianum vocat ad judicium, curiam indicens Bizuntie. Venit Imperator, venit Rex Dacie Waldemarus, in cujus comitatu Dux Dorius erat, quem ipse postea submersit, quia Regnum affectavit. IBI WALDEMARUS DUO REGNA, DACIÆ ET SVECIÆ, AB IMPERATORE SUSCEPIT:* Saa er hand dog ikke saavel et nyt Bidne, som meget meere en grov Plagiarius, der har udfkrevet denne heele Passage, som flere andre, Ord til andet af ALBERTO STADENSI, uden i ringeste Maader at reflectere paa, enten hand skrev sandt eller ikke: Naar derfor ALBERTI STADENSIS Bidnesbyrd kuldflæses, saa falder ogsaa denne utilforlæbelige historiographi Udsigende af sig selv bort, i sær da denne desforuden har skrevet sin Historie næsten 150. Aar silbigere, end Abbeden til Stade sin.

lensi juxta Bisuntium Regi Danorum corona imposta Regnum sub hominio concessit (Fridericus Imp.). ALBERTUS STADENSIS er altsaa, som før er meldt, den eeneste som udtryffeligg har erklæret sig, at denne paa Waldemari Hoved af Kayser Friderico I. satte Crone, har været corona regni Danici: *Ibi*, siger han, forstaae i Staden Befançon, *Waldemarus duo Regna, Daciae & Suetiae, suscepit ab Imperatore.* Alleene ALBERTUS STADENSIS vidner her om en Ting, der er skeet vel 100. Aar førend hand har skrevet sin Chronicon, og rober des foruden sin Uagtsomhed og slette Judicium historicum, i det hand foregiver, at Kong Waldemar har og taget Sverriges Rige af Kayseren i Forleening, (f.) da dog Waldemarus aldrig har været Konge i Sverrig, men Kong Carl den VII. beherskede paa den Tiid dette Rige. Vi ville derfor see til, om vi kunde giøre Sagens Grund klar og tydeligg for vore Læsere, ved at fortælle den oprigtigg, og dette er det, hvortil vi paa deres Side udbede os en liden Taalmodighedd. Det er nemlig en almindellig Tradition hos de Tydske Historicos og Staats-Rets Lærere, at Kong Waldemarus i Danmark mødte paa det offentlige Concilio til Leon eller Befançon, efter Kayserens, Friderici Barbarossæ, Begiering, og der annammede sit Riges Crone af hans Hænder. Ved denne Fortælligg nu kommer det fornemmellig an paa tvende Spørsmaale, som ere af en gandske diverse Natur, af hvilke det første er: Om Kong Waldemar efter Kayserens egentlige *Invitation* og Udskrivning er mødt paa Concilio til Befançon? Men det andet: Om hand samme Tiid har

S f 2

annam-

(f) Men det er mueligg ikke skeet af ungesehr, at ALBERTUS STADENSIS melber om tvende Kongeriger, og troe vi visselig, at denne Skribent har vel hørt det ringe, som man siger for et Ordsprog, men ey vidst i hvilken Bye det var. Vi ville ikke precise beskrybe ALBERTUM, at hand af Uagtsomhed af *Slavorum* eller *Sclavia* har giort det Ord *Svecia*, men hvo vil være god for, at hand ikke har havt en Copie af en Historie for sig, hvorudi en halvdømmende Munk og Skriver havde begaaet sig grov *Ofcitantz*? Vilde man nu sette, at det i Original-Texten havde hedt, *Waldemarus Daciae, Sclaviae Regnum suscepit ab Imperatore*, hvor let har det da kundet skee, at en eensoldigg Copiist, da hand hørte tvende Navne nævnes, har formeent at ville forbedre dem ex arte Critica, og sat *Regna* i steden for *Regnum*, formeenende, at fordi *Waldemar* var en Herre over tvende Kongeriger, hand da og med begge af Kayseren maatte være bleven forleent.

228 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogenfinde
 annammet Danmarks Crone af Kayserens Hænder?
 Det forstes Rigtighed ville vi ikke nægte, endskiont vi, hvad
 det sidste er angaaende, endnu ikke have fundet overtale os selv
 til at troe det allerringeste deraf, og i den henseende, endnu den-
 ne Time agte denne Sag en nærmere Prøvelse værd, den vi i
 Guds Navn ville paatage os.

§. 45.

Omstæn-
 delig Op-
 lysning af
 det herhos
 in questione
 verserende
 factum.

Vi formeene nemlig, at det er en i Historien gandske be-
 kiendt Sag, at der efter Pave Hadriani IV. Død har reist sig
 en stor Spliid i den Catholske Kirke, i det en Deel af Cardina-
 lerne vare Alexandri III. der fordum som Cardinal havde været
 bekiendt under det Navn af Rolandus af Siena; det andet
 Parti hængte paa det ivrigste ved een af Navn Octavianus, der
 efter Ballet havde antaget det Navn Victor III. som RADEV-
 CUS de gestis Friderici I. Imp. L. II. c. 43. f. 531. ap. URSTIS.
 vitløftigere forklarer. Begge disse søgte nu at beholde og besid-
 de den Pavelige Stool, end og, om det ey anderledes var gjor-
 ligt, med Bold og Magt. Med den sidste Parti holdte efter
 OTTONIS DE S. BLASIO og CONRADI URSPERGEN-
 SIS Bidnesbyrd, Kayser Fridericus Barbarossa, men den før-
 ste favoriserede i sær Franzoserne, som sees af GOTHOFRE-
 DO Monacho S. Pantaleonis, adskillige JOH. SARISBERIEN-
 SIS Epistolis og Actis Alexandri III. MSCris hos BARONIUM
 T. XII. Annal. ad a. 1159. Da nu dette Schisma foraarsagede ikke
 ringe Forargelse i den heele Christenhed: saa tænkte den gode
 Kayser Fridericus Barbarossa at raade Bod paa dette Onde, i
 det han, for desto bedre at paadømme, hvilken af disse tvende
 Candidatis til det Pavelige Sæde, eller, rettere at sige, hvilken af
 disse tvende Prætendenter paa Christi Stadtholderskab, skul-
 de i Fremtiden være det formeentlig almindelige overste Ho-
 ved af den Christelige Kirke? sammenkaldte et almindeligt Kir-
 ke-Møde til Pavia. Men da Pave Alexander III. ikke agtede
 dette Concilii Kiendelse, men meget meere paa det heftigste ex-
 communicerede saavel Kayseren, som sin Med-Pave Victo-
 rem III. med alle hans Tilhængere og Hielpers Hielpere, og
 derimod

derimod samlede et Concilium til Tours, paa hvilket Patres Concilii Papiensis bleve forkastede og deres Dom som falsk og vildfarende underkiendt: Saa foranledigede dette Kayseren til en nye Convent til Lodi, og om denne heder det allerede hos MORENAM in hist. Rer. Laudensium ap. LEIBNIT. T. I. Script. Rer. Brunsvic. p. 834. at samme Tid er indløbet til Kayseren en Undskyldings Skrivelse fra Kongen i Danmark: *Fuerunt in ipso concilio recitatae litterae excusatoriae REGIS DACIAE, Regis Norvegiae, Regis Ungariae & Regis Bohemiae, & VI. Archiepiscoporum & XX. Episcoporum multorumque Abbatum - - - in quibus omnibus litteris continebatur, ipsos Reges cum universis eorum provinciis praedictos Archiepiscopos, Episcopos & Abbates & Praepositos velle tenere praefatum Victorem pro Papa & Domino, & se velle ratum habere non solum, quod Victor statuit in ipso concilio cum aliis ibi praesentibus.* Men efterjøm Conventets til Lodi affagte Dom endnu ikke kunde bringe den urolige og opblæste Pave Alexandrum III. til Raifon: saa forordnede Kayser Fridericus Barbarossa en Rrke-Forsamling i Leon, i Haab, at hand i en mundtlig Conferentz med Kongen af Frankrige, der, som sagt er, meest protegerte Pave Alexandrum III., endelig vilde give ham det sidste Hierte-Stod. Munken af St. Pantaleon GOTHFRIDUS siger os l. c. følgende derom: *Eodem tempore Ludovicus Rex Franciae Legatos ad Imperatorem pro componenda pace & unitate S. ecclesiae misit, quos ipse gratanter suscepit: Igitur generali Synodo indicta in municipio, quod Leona dicitur, super fluvium Pœnam in Episcopatu Bisontino Imperator cum Papa Victore multisque Archi-Episcopis, Episcopis, Abbatibusque adfuit in die decollationis S. Johannis Baptistae. Rex autem Franciae ex altera parte fluminis pridie advenerat, sed ex consilio Papae Alexandri & sibi parentium in proximo castro resedit, nec ad Imperatorem pervenit.* Fordi nu Kayseren af forbemeldte paa Synodo til Lodi indløbne Skrivelse, hvorudi Kong Waldemar havde erklæret sig saa favorable for Victorem III. nok forud kunde see, hvormeget denne Konges Nærværelse kunde contribuere til denne forehavende Forretnings Ilykkelig Udald, saa kand det vel være, at hand paa det indstændigste har anmodet denne Konge, at hand jo ikke maatte blive ude, men ved sin Nærværelse hielpse at bringe saa vigtig en Handling, hvoraf den heele Christenheds Flor og Velstand dependedede,

230 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogenfinde
 desto før til Ende. Kong Waldemarus mødte og virkelig i egen
 Person; Men dersom vi ville gjøre alle de Fyrster, der have ind-
 fundet sig paa dette og andre af de Tydske Kaysere foranledige-
 de og udfkrevne Kirke-Moder, til det Tydske Riges Vasaller
 og Undersaatte, saa vil der vel blive saare faae Konger til overs
 i Christenheden, som man ikke skal kunde sette i Lehn-Nexum
 med det Tydske Rige. (g) Men hvor latterlig vilde
 vi

(g.) OTTO DE S. BLASIO in Appendice ad Librum VII. Chronici OTTONIS
 FRISINGENSIS c. 13. f. 202. ap. URSTISIUM, siger os det udtryffeligt, at nes-
 ten alle Konger have været indbudne til Concilium Papiense: Imperator, missis
 litteris suis omnibus cismarinis Regibus, utpote Regi Ungariæ, Angliæ, DACIÆ,
 & omnibus Regibus Hispaniæ, ut Episcopos suorum regnorum ad hoc concilium
 pro status Ecclesiæ necessitate dirigerent, ROGAVIT. Extant diversæ ad diver-
 sos utriusque partis de hac causâ epistolæ, suum quæque pars electum canoniza-
 re cupientium, sicut in gestis ad Ottonem Frisingensem Episcopum plenarie de-
 scribitur. Igitur EX OMNIBUS MUNDI PARTIBUS Ecclesiasticorum &
 SÆCULARIUM PRINCIPUM PERSONIS cum infinita multitudine Cleri-
 corum, Laicorum, Nobilium sive Ignobilium ad banc curiam Papiam CON-
 FLUENTIBUS, concilio ab Episcopis habito, exclusis primum cum Imperatore
 Laicis, Octavianus, qui & Victor, cum sua parte iudicio istius Concilii se præ-
 sentavit, sequæ iudicium Ecclesiæ humiliter subire profiteretur. Ruolandus au-
 tem, qui & Alexander, cum sua parte se canonicæ, utpote a majori & sanio-
 ri parte electum affirmans, nec Summum Pontificem a Laico citari, omnesque
 ejus parte subjacere, & ipsum a nemine judicari debere contestans, huic con-
 cilio se absentavit, nec responsales aliquos pro se destinavit. Og i Rane Fri-
 derici I. Brev, som hand om dette Concilio har skreven til bemeldte Cardinal Rolan-
 dum, heber det apud RADEVICUM de gestis Friderici I. Imper. L. II. c. 55.
 religiosorum virorum consilio generalem curiam & conventum in octava Epipha-
 niæ Papiæ indicimus celebrandam. Ad quam etiam evocavimus TOTIUS IM-
 PERII NOSTRI ET ALIORUM REGNORUM, scilicet Angliæ, Franciæ,
 Ungariæ, DACIÆ Archi Episcopos, Episcopos, Abbates, & viros religiosus ac
 DEUM timentes &c. Hvoraf man klarlig seer, at Kaysere aldeles ikke har væ-
 ret findet, at agte Danmark som en Part af det Tydske Rige, thi hand taler
 udtryffeligt om samme saaledes, at hand separerer det fra de Lande, som
 vare indlemmede i det Tydske Staats Corpus. Hvorfore der ogsaa in Rescripto
 generali a Synodo presentibus per partes mundi directo ap. RADEVICUM f. 551.
 ey siges meere om Kong Waldemaro i Danmark, end man finder sagt sammesteds
 om andre Konger, der ey vare det Tydske Rige med nogen Lehn-Pligt forbunden,
 naar det nemlig heber i Underskriften: Henricus Rex Anglorum per litteras & Le-
 gatos suos consensit. Rex Ungarorum per litteras & Legatos suos consensit.
 Rex Boëmorum consensit. Rex Danorum consensit. Som da og samme AUCTOR
 beretter os f. 556. at Kaysere har ladet gjøre disse gesta concilii nesten alle frone-
 de Hoveder i Verden befiendt ved sine Gesandter: Misit Legatos ad Reges Hispaniæ,
 Angliæ, Franciæ, DACIÆ, Bohemiæ, & Hungariæ, ad Imperatorem quoque
 Græcorum Manuel nuncios direxit. Vilde man altsaa herudaf inferere noget
 imod

vi vel gjøre os ved sigt Foregivende? og paa hvor svage Fødder vilde saadan de Tyske Kayseres Høyhed og Overherkskab beroe? Veed man jo dog hvorlidet forðum andre Fyrster og Konger have vegret sig at tilstaae Kayserne et særdeles Fortrin i Henseende til den Rettighed at sammenkalde almindelige Kirke-Forsamlinger? Det maae da være enten sandt eller falskt, hvad *SAXO GRAMMATICUS L. XIV. histor. Dan. f. 300. sq.* foregiver, at Kayseren skal have giort Kong Waldemari Favorit Radulpho, da hand opholdt sig som Gesandt ved hans Hof, utallige Careffer, og tilbudet Kongen selv en Provinz i Italien, og det heele Vendske Kongerige til Vederlag for denne Reise; (h) saa bliver dette dog vist, at Kong Waldemar, da Sagen var af den Bestaaffenhed, har, uden at tabe det mindste af sin Kongelige *Independenz*, eller sit Riges Høyhed

imod det Danske Riges Høyhed, saa maae lige det samme ogsaa gielde i Henseende til Engellænder, Spanier, Franzoser &c. ja end og til den Græskste Kayser selv.

(h) Ordene, med hvilke *SAXO* beskriver denne Kayserens Underhandling med den Danske Gesandt, ere meget merkverdige, naar Kayseren forestilles saaledes talende: *Se magnopere prudentissimi Danorum Regis alloquium affectare, partium suarum moderationem, ejus potissimum sententiae crediturum, quippe quem animi virtus & generis sanctitas tanta rei iudicem deposcant. Praeterea attendendum esse, quantum pietatis opus ederet, si tot animarum salutem ancipiti iudicio fluctuantem sententia sua sagacitate servaret. Super haec omnia si tam religiosi itineris laborem suscipiat, se ei in premium fatigationis unam ex Italia provinciis CUM TOTIUS SLAVIAE PRAEFECTURA daturum.* Vilde nogen fortolke de sidste Ord saaledes, at hand deraf vilde udbrage den Slutning, at Kong Waldemar paa den Tid endnu ey havde det Vendske Rige udi Eye, siden Kayseren nu først lober at give ham det; sølgelig kunde den oven for *s. 43.* giorte Forklaring om hans Forleening med det Vendske Kongerige ved Gesandter ikke verificeris: Hand betænker ikke, hvor mange Vendske Nationer der paa den Tid negtede, baade de Tyske og Danske, Lybighed, sølgelig var dette ligesaa meget, som om Kayseren havde lovet, at hand vilde hielpe ham at tvinge Venderne under Naaget. Dog kand det og være, at Kong Waldemar den Tid har været indviklet i en besværlig Proces for det Kayserlige Lehn-Hof med nogle Tyske Fyrster, i sær Henrico Leone og Alberto Urfo, hvilke, som før er sagt, det smertebe, at saa anseelig et Land var faldet til en fremmed Krone, og derfor søgte sub quovis praetextu igien at tilegne sig det; i saa Fald kunde Ordernes Mening være denne: Kayseren vilde affige Dommen i *faveur* af Kongen, og derved forbinde disse tvende magtige Fyrster til, at de fremdeles skulde lade ham blive i disse Vendske Landes rolige og ukrænket Bestaaelse og Eyendom.

232 C. L. S. Beviis, at Danmark ikke nogensinde
 hed og Majestæt, med Føye kundet indfinde sig paa et
Concilio, hvor der blev *delibereret* over saa betydelig en Sag,
 som denne var, hvilken der af tvende hinanden *excommu-*
nicerende Kirke-Hoveder *de jure* kunde tilegne sig den af
 Sanct Peder forleente Binde- og Løse-Nøgel. Vi til-
 staae i saa Maade hiertelig gierne, at Kong Waldemar kom
 paa Concilium, for at fyldestgiøre Kayserens Begiering. (i)
 Men fordi han mødte her ikke allene som en Vendisk Lehn-
 Konge, men fornemmelig som Konge af Danmark, der
 skulde forestille et mægtigt og fruit Folk, hvis Crone ey
 tages i Forleening af nogen, uden af Gud; saa skeede og
 hans Optog i meer end Kongelig Pragt; thi hand kom frem med
 et saa talriigt Følgeskab, ikke allene af sine egne Tienere og Dra-
 banter, men end ogsaa andre fornemme Tydske Fyrster og
 Herrer, der frivillig, og formodentlig af en særdeles Høyag-
 telse, havde begivet sig i hans Selskab, at SAXO GRAM-
 MATICUS, en Mand, der har levet nesten ved samme Tider,
 l. c. f. 302. beretter, at Jndbyggerne i Riobstæder og Lands-
 byer, igiennem hvilke hand reiste, af Forfættelse for den sto-
 re Mængde af hans Folk og anseelige Svite, lode Huus og
 Hiem staae tomme, og allevegne krøbe i Stiuludi Kirker og
 Klostere: *Crescente ejus comitatu, cum multitudo speciem hostilis*
exer-

(i) Kayser Fridericus I. var dets uden en Herre, der i heele Europa stod i største Anseelse; Thi endskjønt man nogenledes kunde excipere imod RADEVICUM, som en i død
 Skribent, saa troer jeg dog, at det er ikke aldeles usandt, naar hand L. II. c. 76.
 f. 557. ap. URSTISIUM siger: Reges Hispania, Anglia, Francia, Dacia,
 Boëmiæ atque Hungariae, quamvis suspectam semper ejus haberent potentiam,
 sibi adeo per amicitiam & societatem devinxit, & ad suam voluntatem sic in-
 clinatos habet, ut quoties ad eum litteras vel Legatos miserint, sibi cedere
 auctoritatem imperandi, illis non deesse voluntat in obsequendi denunciant. Im-
 peratorem Constantinopolitanum Manuel ultero amicitiam & societatem ejus ex-
 petentem unsefe, sicut antecessores sui, Romanorum appellaret Imperatorem, fle-
 xit, ut se non Romæ, sed Neo-Romæ vocet Imperatorem. Et ne multis mover,
 toto Regni sui tempore nihil unquam duxit melius, nihil jucundius, quam ut im-
 perium urbis Romæ sua opera, suo labore, pristina polleret & vigeret auctori-
 tate. Dog maae man ikke extendere slige saure Ord over Complimenters naturlige
 Grendfer. Thi hvad stæer der ikke i Mennekenes daglige Dingængelse, end og
 iblant kronede Hoveder ex regulis decori & prudentiæ, som vel maatte blive tilbage,
 dersom man vilde tvinge dem dertil ex præceptis juris, eller paabyrde dem sligt,
 som et slags Virkning af en Obligatione perfecta.

exercitus reddere videretur, perterrefacti incolæ cum uxoribus ac liberis divinis semet penatibus intulerunt, a sacrarum ædium hospitiiis auxilium quæsituri. Eo comperto Rex præmisit, qui gentis trepidationem pacis denunciatione corrigerent. Hvo skulde da vel troe det om saa mægtig en Fyrste, at hand saa let skulle lade sig stille ved sin Frihed, som hans Crones skjønneste Prydelse og Glands?

§. 46.

Vilde de Tydske Skribentere nu indvende, at vores egen nys bemeldte Saxo tilstaaer ikke utydelig, at noget sligt var passeret: saa forraader de visselig dermed, at de ikke have fattet SAXONIS rette Meening: Thi hand taler jo ikke et Ord om Kongeriget Danmark, men i det hand siger, at Kayseren havde forekastet Kong Waldemar, fordi hand kom noget sildig, sin Forhaling og lange Udeblivelse, med det Tillæg, at hand havde ventet af ham, som en det Tydske Rige med Lehns-Pligt forbunden Prinz større Villighed og Færdighed, *eum ob Regnum, quod Romani Imperii beneficio gerat, sibi servitiorum debitorem existere*; saa kand man dog altid, uden paa nogen Maade at fordrene og tvinge hans Ord, forsvare, at hand under dette *Beneficio Romani Imperii* har meent og forstaaet det Vendiske Rige. Ja, fare de fort, var der intet videre bleven handlet imellem Kong Waldemar og Kayser *Fridericum Barbarossam*, end om det Vendiske Riges Forleening, hvad var det danødig, at denne indlandste *Historicus* skulde være saa ilde tilfreds med sin egen Konge, at hand ey har undseet sig ved at skrive: *quod supplices Cæsari manus DEFORMITER dederit?* og hvorledes skulde det vel rime sig sammen, at Kayseren, der som Over-Lehns-Herre vel kunde have disponeret anderledes over det Vendiske Rige, og med sammes Investitur gjort sig en anden mægtig Fyrste til Vens, dog har givet Kong Waldemar saa gode Ord, blot i den Afsig, at hand vilde overtale ham til, at hand maatte beqvemme sig til Lehnets Modtagelse? thi det er jo noget gandske uhørt, naar det heder hos SAXONEM

Om de Tydske Misbrug i Hensende til det paaberæabte Vidnesbyrd af SAXONE.

*l. c. f. 303. Caesar vim Regi inferre veritus, cum ejus famulatum coactionibus impetrare nequiret, beneficio eundem mercari tentavit. Unversos quippe Germanie principes sacramento adactos jurare compulit, se ejus ditioni Sclaviam substraturos. Quod si parum perficerent, se ipsum id, cum primum ex Italia reverteretur, executurum spondit, eaque fraude adobsequia sibi paciscenda ambas Regis manus periraxit. Ceterum ei non curiam communi Principum more petere, non in Romani Imperii praesidium copias ductare, solaque specie, non re, Caesari parere concessum. Filio vero post eum regnaturo liberum fore promisit, paternas conditiones abjicere, ne ad omnem Danorum gentem hereditarium maneret obsequium: Ja, sette de til, hvis der en blev talt om andet, end de Bendiske Lande: hvor gandske ubegribelig vilde det være, at Kong Waldemar kunde studse ved Kayserens foredragende om Lehns-Pligt, ligesom det havde været en nye og uventet Sag, hvortil dog saavel hand selv a. 1158. da hand begyndte sin Regiering i Danmark, ved sine Gesandter havde erbudet sig, som hans Sormand Kong Peder eller Svend, allerede tilforn paa Rigsdagen til Mersseborg havde beqvemmet sig til? hvilket og havde sin første Oprindelse fra hans Herr Fader, den hellige Canuto. Og taber ikke SAXO end og efter de allergerneeste Probabilitæts-Regler all Troværdighed, da hand f. 303. understaaer sig at skrive om ham: *Quo agnito Rex moniti salutaris spreti poenitentia afflictus, tametsi mucronem cervici suae applicatum adspiceret, ante se eum ferro, quam patriam servituti subiecturum asseverabat?* Dog alle disse Indvendniger lade sig ikke dets mindre meget let afvise og besvare; Thi, efter vort Skion, kand det meget vel staae tilsammen, at Kong Waldemar tilforn har lovet Kayseren Lehns-Pligt i Henseende til det Bendiske Rige, og dog alligevel nu har søgt at declinere samme, som en overflødig Ting, hvoraf ingen videre Nytte til ham eller hans Efterfølgere kunde ventes; I sær efter at hand havde mærket, hvor megen Møye Hertug Henric, kaldet Løven, og Margrev Albrecht, med Tilnavn Biornen, gjorde sig for at drage det Bendiske Rige til sig, og hand derved let kunde giøre sig den Regning, at denne i saa fald af disse tvende Fyrster uypede Tvistighed dog til sidst med Raarden i Næven maatte decideres. Thi hans Løfte skæede a. 1158., følgerig paa en Tid, da hand*

fort tilførn (som vi oven til have sagt,) havde bestøget Thronen, og skilt hans Formand, Kong Svend, i det forberemelte Slag paa Græthe Heede ikke langt fra Viborg, ved Liv og Rige. Men siden den Tid havde Bladet mægtig vendt sig. Kong Waldemar besad nu sin Throne i Ro. Hand nød sine Undersaatters Kierlighed. Hand havde den Lykke formedelst udskillige over Bønderne befægtede Seyervindinger at udvide sit Riges Grændser, og kunde efterhaanden vente, ved den indvortes Rolighed, som hand saae blomstre i sit Rige, at være i Stand til, end og uden det Tydske Riges Hielp, baade aldeles at dæmpe de stridbare Slaver og Bønder, og bringe dem gandske under sit Herredømme, og at byde Hertug Henric Løven, og Marggrev Albrecht, Bjørnen kaldet, Spikeren. Denne forandrede Scene kunde altsaa nok forarsage, at Kong Waldemar maaskee den Tid har haabet, at besidde Bønden Land i Fremtiden ligesaa frie og *independent*, som Kongeriget Danmark var frie og *independent*. Men er det saaledes, hvad Under da, at denne store Fyrste begyndte at studse, da hand merkte, at disse hans Concepter saa vældig vare ham forrykkede? Og dette er den Fare, som Staatsforfarne Mænd havde forud seet og spaaet, at den vilde møde Kongen. I sær maae den kloge Biskop Absalon fornemmelig have sigtet dertil, da hand saa eftertryffeligg fraraadde Kongen denne Reise. Thi da hand var en tro Tilhængere af Pave Alexandro III. hvilken Kayseren gav sig al optænkellig Umage for at skille ved den Pavelige Børdighed, og hand dog alligevel kunde giøre sig den visse Reigning, at, naar Kongen, hans Herre, skulde tage Lehn for det Bøndiske Rige, saa vilde hand af Respect for Kayseren og det Tydske Rige nødes til at erkiende Anti-Paven Victorem III. hvorefter det siden en vilde blive giørligg, at hand i hans frie og independente Kongerige skulde nægte den Tydiggighed og de Rettigheder, hvilke ham, som Christi Statholder, kunde tilkomme, for hvilken hand eengang, i Henseende til et andet Land, havde erklæret sig, at hand vilde holde ham for den hellige Apostels Petri Efterfølgere; Thi hvad som heldst man end ellers lærer og philosopherer i Ethica om at temporise-

re, simulere, dissimulere, om den Konst at forstille sig og skjære Kaaben efter Binden: saa er dette dog unægtelig, at alt sligt aldrig finder Sted i de Ting, der angaae Religionen, hvor man har at bestille med Gud, der prøver Hjerter og Nyrer. Af denne Grund nu søgte først Biskop Absalon at vende Kongen fra denne Reise, under Religionens Paaskud: *Tunc Absalon, figer SAXO l. c. f. 301. fidem Caesaris astutiamque damnando fallaces ejus promissiones fideli spe excipiendas negabat. Quin etiam sine religionis violatu familiaritatis ejus usum haberi non posse, quod schismaticæ factionis acrior, quam justior defensor existeret; Og da det ikke kunde hielpes, tilskyndte hand maaskee andre, der med rationibus politicis skulde hindre denne Kongen anmodede Reise; hvorhen den af Esberno holdne Tale sigter, derom det hos SAXONEM f. 301. saaledes lyder: *Tunc Esbernus mirari se, inquit, quo impetu Rex tantum iter, duce vacuus, ingrederetur, suam autem patriæque salutem in unius Caesaris perfidis præcordiis depositurus. Videri enim, quod liberam gentis suæ cervicem, nullisque Barbarorum obsequiis assuetam, per sædam & ignobilem servitutem miserabili Teutonicorum jugo subigere cupiat. Quid autem stultius esse, quam, nullo impendente periculo, ultro ad deditiorem procurrere, summamque libertatem extrema servitute mutare, insuper Regno precario, quam potenter, præesse malle? Itaque Casarem, cum Daniam suæ ditionis effecerit, miraturum, quod tam validam gentem ante promissis superaverit, quam armis tentaverit. Men seer man paa den sande Grund, hvorpaa disse Stin: Grunde beroer, da er det ingen anden, end denne, at man maaskee ikke har vidst at gjøre sig et ret Begreb, i hvorvitt slig Lehn: Forbinding, i henseende til det Vendiske Kongerige, kunde forulempe en Konges af Danmark Majestet, eller ikke? Thi da hverken Kong Waldemars Fader, Knud den Hellige, som var primus acqvirens af disse Lande, eller Magnus, der efter vores ovenanførte hypotesis er fulgt ham i samme Rige, have tillige nogenfinde besteg den Kongelige Throne i Danmark; men Kong Peder, eller, som hand kaldes af vore Skribentere, Sveno Grathe, der, som før er bleven beviist, ligeledes af den Endste Kaysar Friderico Barbarossa var erklæret for Vendernes Konge, men regierede ikkun stallet i Danmark**

mark, og det endda ved stedsevarende indvortes Uroligheder, saa var denne Sag endnu saa nye og ubevandt, at man billig maade holde det et Folk til gode, der har gandske andre Love og Instituta, at det ey saa strax har kundet giøre sig det rette Begreb derom, men have anseet en Konges Beskaffenhed, der i henseende til et vist Rige stood under Lehn-Ret, med saadanne Duen, at hans andre Staaters Frihed derved nødvendig maatte lide Tort. Hertil kom endnu, foruden de af os allerede anførte, andre politiske Aarsager: De fornemme Herreer i Danmark saae af Svenonis og Canuti Exempler, at en fremmed Magt lettelig i Fremtiden kunde deraf tage sig den Frihed, per indirectum at blande sig i deres Riges Succession; Men Geistligheden derimod befrygtede, at dette med Tiden kunde blive et Middel til at drage dem efter haanden tilbage igien under en udenlandsk Kirke-Jurisdiction og Erke-Bispens til Bremen hans Opsigt, (k) og hvad deslige Inconveniencer meere vare, hvilke Kayseren da paa sig Maade maatte være betænkt paa med Lempe at rømme af Beyen. Kong Waldemar selv manglede ey heller Aarsager til at *declinere* Lehnbarheden i henseende til det Tyske Rige: hans Fader Canutus havde, som meldt er, forhvervet det, deels exacto med den sidste Slaviske Konge Henrico, deels ogsaa anvendt store Penge-Summer paa den Kayserlige Confirmation: De Tyske havde handlet imod den Pligt, som en Dominus directus er sine Vasaller skyldig, i det Kayser Lotharius ikke havde hævnnet det paa ham, Canuto, begangne Mord, men meget meere, efter vores foranførte Formeening, forleent hans Drabsmand, den Danske Prinz Magnum, med dette

G 3

Konge

(k) At den Danske Clerus ey uden Aarsag har frygtet derfor, har strax Sagens Udgang viist; Thi *AVCTOR INCERTUS historiae Archi-Episcoporum. Bremens. ap. LINDENBROG. f. 92.* tilsaar, at Waldemarus aldrig saa snart var bleven investeret, førend Erke-Bispen af Bremen atter fremkom med sin Klage over de ham unddraane Danske Biskopper: *Venit Hartvicus, Bremensis Archi-Episcopus, conquerens ibidem, (sc. in conventu Vesuntino) quod tria Regna, DACIAE, Sveciae, Normegiae, SE DE SUA SEDE ABSTRAXERINT VIOLENTER, CUM JURE DEBERENT SUAM SYNODUM OBSERVARE.*

238 C. L. S. B. viis, at Dannemark ikke nogensinde Kongerige, til Waldemari merkkelige Præjudiz: Denne Gierning var allene nok til at betage det Tydske Rige Over-Leensherligheden over de Vendiske Lande. Over alt besad Kong Waldemarus nu, efterat hand lykkelig havde overvundet sin Æmulum, den meer benævnte Kong Svenonem, sit Rige ex jure victoriae, og syntes altsaa ikke at handle imod Natur Rettens Grund-Regler, naar hand nu fandt for got at declinere Leens-Pligten. Men Kayseren var det en høy Magt paaliggende Ting, at det ikke maatte skee, fordi hand forud kunde see, at naar saa mægtig en Fyrste ville stille sig fra det Tydske Riges Corpore, vilde hans Respekt derved mægtig blive svækket: Desforuden stod denne Store og i Sandhed Staats-kloge Monarch (1.) i en meget betænkkelig Crisi,

- (1) Vi have ingen Betænkning om at tillægge Kayser Friderico I. dette Prædicat; Thi endskjønt vores SAXO GRAMMATICUS l. c. f. 303 siger om ham, at hand ikke har forstaaet Latin: *Latinae vocis admodum rudis*, hvilket ey heller syes aldeles uden Grund, i det RADEVICUS L. II. de gestis Friderici I. c. 70. f. 557. betænkter necken det samme, dog med noget finere Ord, naar hand skriver: *In patria lingua Fridericus admodum facundus, Latinam vero melius intelligere potest, quam pronunciare*: Saa er dog Latinen en stor Herre saa lidet vdo'ndig til at regiere hans Folf og Lande, at det vilde være et slags Pædanterie, hvis man for dets Skyld vilde soarte Kayser Friderici I. Ibfommelse hos Efterkommerne. Alle andre Stribentere ere ogsaa d' rudi fuldkommen eenstemmige, at hand har været en Herre af ypperlige Qualiteter, der saavel i Krigs- som Freds Tider vel vidste, hvad en Regenter eigner og anstaaer. Sehn JOANNES SARISBERIENSIS, der dog ellers i sine Skr'fter pleyer at tractere ham temmelig hart, maae in epist. 178. p. 475. sige om ham: *Quis similis erat Friderico in filiis hominum, an tequam in tyrannum verteretur ex Principe, & ex catholico Imperatore schismaticus & hereticus fieret?* og CONRADUS URSPERGENSIS p. 282. betænker hos ham hans igiennemtrængende Forstand og ugemene Hufommelse: *ingenium subtile & memoriam excellentissimam*. Derfor er det aldrig kommen mig smigrende eller alt for hykkelt for, naar jeg har lignet denne Monarches store Bedrifter med den Berømmelse, Poeten GUNTHERUS L. I. v. 28. sqq. p. 2. legger paa ham:

*Nec solum nostri, Vir maxime! temporis omnes
Prægrederis virtute viros, sed cuncta retrorsum
(Pace loquar veterum,) cedunt Tibi nomina Regum.
Solut ab Augusto consorti gaudet honore
Et socium claris admittit Carolus actis.*

Man betraakte alleene denne store Fyrstes Kierlighed til lærde Folf, saa skal man finde, at, dersom Ordsproget: *ars non habet osorem, nisi ignorantem*, skal forklar-

Criſi, ikke allene formedelſt Pave Alexandri III. Haardnak-
fenhed, men og, fordi Italiænerne viiſte ſig overmaade gien-
ſtridige, ſaa at hand vel havde Kong Waldemars Venſkab
nødig: Og for den Uarſags Skyld brugte hand ſaa ſtor Lem-
fældighed og ſaa mange eftertryffelige Forſtillinger, for at
bevæge Kongen paa det venligſte til at annamme Leenet.
Men hvo vilde vel nu troe, at der ved ſlig Sagens Situation
ſkulde være talt eller handlet noget om det heele Kongerige
Danmarks Leenbarhed? Sandelig ingen, der ikkun nogenle-
des fandt ſkielne imellem det, der er rimeligt og urimeligt.

§. 47.

Dog lader os høre, hvad ſiger vores SAXO videre der-
om? Thi da CONRINGIUS og den meer bemeldte Herr Gandſke
ſpecielle Be-
viis, at
SAXO taler
her om det
Dendiſke
Kongerige.
Forfattere af de ved hans nye Edition tilføiede lærde An-
merkninger, ſelv producere denne Skribent ſom et for deres
formeentlige gode Sag tienligt Vidne: ſaa tabe de paa deres
Side den Rettighed, i fald hans Vidneſbyrd ſkulde gaae dem
imod, at excipere imod ham, under Paaskud, at hand er
partiift; Thi det er en gammel Juriftiſk Regel, hvilken ikke
ſaa meget den ærlige Procurator-Trøſtere MARANTA i hans
Speculo

res e contrario, at Kunſter og Videnskaber aldrig finder større Høragtſe og
Æterligh d, end hos forſtandige og kloge Folk, ſaa er viſſelig Fredericus I. at
regne iblant de i Sandhed kloge og ſtore Tyrſter for den Godhed, hand har be-
viift imod lærde Mænd. Hand var det, ſom gav de Studerende de herligſte
Privilegier, dem vi endnu finde i Cod. Justin. under den Titul: *ne filius pro pa-
tre*, udi den bekiendte Autentica Habita. SIGON. *de regno Ital. L. XII. f. 302.*
CONRING. *in Diſſert. V. Antiquit. academ.* Hannem, hos hvilken de 4. i hans
Tiid lærdeſte Juriftter Bulgarus, Martinus, Jacobus, og Hugo, ſom RADEVICUS
I. II. c. 5. f. 508. ſiger, have havt frie Udgang, haver Jus civile Romanum ſin
førſte Skionhed, hvilkendet Tiid efter anden igien har beſominet, at talke, hvor-
ved man i de ſilbigere Tider er blevet opmuntret til at underſøge det Børgerlige Levi-
nets Rettigheder og Pligter, efter den ſunde Fornuſtes Lys og Ret, efterat det af de
Havelige Lærdomme forfærdelig var formærket; og hand har i viſſe Maader ikke
ſagt for meget, naar hand hos RADEVICUM *I. II. c. 3. f. 507.* rofer ſig ſelv ſaaledes:
*Noftris, quod Jura civilia noſtris beneficiis in ſummum provecta, firmata,
ac moribus utentium approbata ſatis habent roboris.* Som vi da alleſtider onſke,
at der maatte blomſtres luter Biler og Roſer paa alle de Tyrſters Graver, ſom have
giort ſig vel fortiente ved denne Deel af Eruditionen: ligesaa onſke vi ogsaa denne
ſtore Kæmpers Been en ſød Hvile i deres Grav.

*Speculo P. VI. tit. de testium repulsa, n. 10. & 12., som meget meere den sig selv forsvarende Billighed understøtter: Quod, qui produxit testem, contra ejus personam excipere nequeat, quippe quem producendo approbavit. SAXONIS Ord lyde da f. 303. saaledes: Hujus servitii pudorem minuere videbatur Gallorum ditioni IN CONSIMILI FAMULATUS GENERE Britannie Regis inclinata majestas. Utsaa vil SAXO lære os med dette Exempel, hvad for en Leen-Pligt Kong Waldemar har paataget og beviist imod det Tjdske Rige, nemlig lige saadan een, som Kong Henricus II. i Engeland ikkun faae Nar tilforn, nemlig a. 1155. havde beviist Kong Ludovico VII. i Frankrige, om hvilken ROGERUS DE HOVEDEN *Annal. Parte poster. siger: Deinde transfretavit, in Normanniam, & homagium fecit Ludovico Regi Francorum de Normannia, & Aquitania, & Andegavia, & Cenomannia, & Turonia, & de omnibus earum pertinentiis.* Hvad kunde siges tydeligere, end dette *Simile*, om Indholden af den Leens-Pled, som Kong Waldemar har foret Kayser Friderico I.? har dog aldrig nogen Engellsk Konge, som Konge af Engeland, faldet den Franske Konge til Fode, men naar de ydmyngede sig for de Franske Lillier, saa skeede det af den Narsag, fordi disse Regentere forestillede *duplicem personam*, først saa vit de vare Konger af Engeland, siden saa vit de, som Hertuger, besadde Normandien og andre anseelige Provinzer i Frankrige, hvilken sidste Respectus forbandt dem til Leens-Pligt. Hvo vil da længer staae i Beraad, om SAXO har talt om en anden Forleening, end i henseende til de Venders Kongerige? Thi at hand af den Narsag er saa ilde tilfreds med Kong Waldemar, gier intet til Sagen, saasom det Præjudicium, at en Konge kunde ingen i Verden være Leen pligtig, om det endskiont ikke præcise angik hans Hoved-Rige, har ligget den gode SAXONI, der som en Munk og Klerk havde liden Tjdsigt i Staats-Sager, og desuden hans Lives-Tiid havde meere omgaaet med Latiniske Auctoribus, end med Scriptoribus Politicis og Juris Publici, saa dybt i Sindet, at den eenfoldige Mand stod i den faste Tanke, at Kongen, hans Herre, maatte skammelig være giæf-*

ket af Kayseren, fordi hand havde maattet svære ham en Leens-Ced for det Vendiske Riges Skyld: Men efter at slige af den almindelige Staats-Ret hengende Sager i vore Tider ere satte i et større Lys, og man nu ikke meere er saa eenfoldig, at man skulde legge Danmarks gamle Beherskere det til Last, at de i henseende til det Vendiske Rige have beqvemmet sig til Leens-Pligt imod de Tydske Kayserer: saa lade vi det nu paa vor Side blive uden videre Undersøgning, om Kayser Fridericus Barbarossa har loffet den Danske Konge Waldemarum I. med Svig til sig paa Concilium, for at faae ham i Snaren, selgelig paa en underfundig Maade overtalt ham til at aflegge sin Leens-Ced? Vi ville end ikke heller indlade os med den lærde Herr Hof-Raad BON GOBEL i en Dispute, om slig List, som hand formeener, kand kaldes en dolus bonus, og ansees som tilladelig efter Naturens og Folke-Retten? men vi lade os nøye dermed, at Kongeriget Danmark selv derved intet har tabt af sin Frihed, men dets Konger derimod bekommet derved en u-disputerlig Rettighed til at gjøre Paastand paa et anseeligt Stykke Land i det Tydske Rige, hvilket CONRINGIUS selv og andre Tydske Staats-Rets Lærere ikke pleyer at agte saa ringe, at de ikke allerede, saa viit det staaer i deres Magt, for medelst adskillige af dem selv opspundne Grunde have tragtet at underminere samme, om hvilkes Gyldighed eller Ugyldighed dog ikke egentlig her kand handles.

§. 48.

Under Kong Waldemari I. Regiering har i det mindste Kayser Fridericus Barbarossa ikke erlanget noget Over-Herskab over den Danske Nation, og endskiønt denne Konge er bleven Kayseren Lehnpligtig, saa vidste hand dog saa nøye at erindre sig, at hand, Venden-Land undtagen, herskede over et frit Folk, at LIMNÆUS selv, som er en stor Forsægtere af det Tydske Riges Rettigheder,

Kong Waldemari og hans Efterfølgeres Canuti VI. videre forhold imod det Tydske Rige.

in Jure publico L. I. c. 9. n. 28. har maaet tilstaae, at Kayseren vel atter havde stevnet Kong Waldemar a. 1166. til en Rigsdag, men Kongen var ikke mødt, uden Tvivl af den Aarsag, efterdi hand vidste vel at erindre sig, at hand vel besad de Venders Rige som et Leen af det Tydske Rige, men og at samme var et *feudum francum*, hvilket ved den første Investitur strax var givet det *Privilegium, quod Rex ejus, utut Imperii Vasallus, communi tamen Principum more, curiam Caesaris petere non debeat.* Meere haver den Tydske Kayser ikke heller beholdet under denne store Konges Søn og Efterfølgere Canuto VI.; Thi omendskiont vores SAXO GRAMMATICUS i denne Konges Levnets-Beskrivelse melder, at hand ofte af Kayseren er bleven inviteret til at møde paa Rigsdagene, men at hand altid havde undskyldt sin Udeblivelse dermed, at hand ikke med Foye kunde forlade sit Rige, efterdi mange Forhindringer stode ham ved hans Regierings Begyndelse i Veien; saa kand dog af disse og andre Complimenter, med hvad Navn de nævnes maae, ikke det allermindeste *infereris* Danmarks Crone til Præjudiz. Og skiont jeg ikke vil negte, at Kayser Fridericus som en Fyrste, der gif frugtfuld med et Universal Monarchie, jo maaskee kand have havt i Sinde med Tiden nærmere at forbinde sig Danmarks Rige, og vel har staaet i den Indbilding, at denne Sag lod sig mageligst sette i Verk, medens Kong Canutus VI. endnu var mindreaarig: saa fordrister jeg mig dog ikke til, ved de andre Skribenteres almindelige Laushed, præcise at affirmere det, men allermindest understaaer jeg mig deraf at drage nogen Slutning til den Danske Crones Præjudiz; Thi foruden det, at den gemeene Regel staaer ved Magt: *quod propositio in mente retenta nihil operetur*: saa er det jo GLUds Forsyn, og ikke Wienneskens Ambition, som disponerer over frie Folkes Scepter og Croner; Og samme er det, der ved sliq Sagens Bestaenhed saaledes har føyet det med vores kiære Danmark, at det ligesom en Klippe, der staaer midt i Havet, og maae taale, at urolige

lige Bølger stode og storme an derpaa, men kand dog deraf ey kuldkaftes, vel har været mange slags Farligheder underkast, men er dog igien vældig bleven reddet derudaf. I det mindste fortæller os vores nys benævnte gamle Historiographus, SAXO GRAMMATICUS, at, efter at Kong Canutus VI. havde oppebiet den Tiid, da hand holdt det for beleiligt at aflegge den paatagne Masqve, skal frimodig have svaret Kayseren, da hand truede, at hand vilde angribe ham med Krig, og sette ham fra sit Kongerige Danmark: *Quærendum Cesari esse prius, quam sibi Regnum adimat, qui Daniam in Ejus beneficio reponere cupiat;* og da Kayseren der-
 efter a. 1184. sendte Landgreven Siegfried af Thyringen, der havde Kong Canuti VI. Søster til Vgte, til Danmark, for at bringe en nærmere Forbindelse i Stand imellem de Danske Konger og det Tyske Rige, saa har den da værende Rigets Forstandere, den stormodige Biskop Absalon, ikke givet ham andet Svar, end dette: At Kong Canutus var lige saa vel, som Kayseren, en fri og ingen underkastet Fyrste, og at hand derfor aldrig vilde beqvemme sig til at gøre det mindste, der kunde have Stin af Underdanighed: *Canuto, Cesariqve æquum regnandi jus esse, nec minori cum libertate hunc Danici Regni, quam illum Romani Imperii gubernacula continere; proinde abiret, Imperatoriqve suo referret, Danorum Regem ne in minimam quidem obsequii partem dignitati ejus ac nomini delaturum.* Og paa det vi ikke skulle tvivle paa SAXONIS, som en In-
 denlandsk Skribenters, Vidnesbyrd: saa ville vi lade en Uden-
 landsk fortælle os Sagen: og det skal være ARNOLDUS LUBECENSIS, som L. III. hist. Slavor. c. 2. siger: *Fam inter Imperatorem (Fridericum I.) & ipsum (Regem Daniæ Canutum VI.) discordia erat, quia Imperator ab ipso hominum exigebat, quod ei Rex negabat.* Ja hand legger dertil, at det meget har fortrødt Kayseren, og at hand derfor har ophidset den Pom-
 merske Fyrste Bogislaum imod Kong Canutum, der vel yppede Krig imod ham til Søes, men var derhos saa ulykkelig, at, da hand saae sig overvunden af den store og i Historien høyerømte Danske Biskop Absalon, maatte hand falde
 H h 2 Kongen

244 C. L. S. Beviis, at Dannemark ikke nogenfinde
 Kongen til Fode; hvorudover Kayseren vel atter blev meget
 fortørnet, og, som Ordene hos forbenevnte *ARNOLDUM* l. c.
C. VII. lyde, skal have beklaget: *Dupliciter se a Canuto Rege*
injuriatum, & quod ab eo coronari noluerit, & quod Slavos, imperio
subditos, suo dominio per tributum & hominum subdidit. Men
 det heedte denne sinde hos denne ellers store Kayser: *vana est*
sine viribus ira.

§. 49.

Om den
 Nytte, som
 Land ventes
 af denne Af-
 handling.

Efter den Tiid, er, som *CONRINGIUS* selv tilstaaer,
 intet videre tenteret af de Tydske Kayserer imod den Danske
 Crones Frihed; og endskient der i de følgende Tider have
 reist sig adskillige Tvistigheder imellem Kongerne af Danmark
 og de Tydske, i henseende til det Bendske Kongerige, saa er
 det dog en Sag, der ey horer herhid, men fortienet, som
 sagt er, en egen Afhandling. Vi kunde altsaa med god Foye
 legge Pennen ned, naar vi ikkun først kortelig have under-
 søgt: Om det Spørsmaal, som vi have foretaget os
 at opløse og forklare, har og været Umagen værd at
 undersøges med saa vitløstlig en Forhandling? De,
 som negte det, ville maaskee beraabe sig derpaa, at det synes
 af saare liden Betydenhed, enten Danmark fordom har væ-
 ret et Leen af det Tydske Rige, eller ikke? efterdi paa nærvæ-
 rende Tiid, om vi end ville tilstaae slikt, det kunde være os nok,
 at dette Kongerige er et frit, og ingen, uden *GLUD*,
 underkastet Land, hvilken alle cronede Hoveder tilstaae
 denne Ære, Høyhed og *Independenz*, hvorfore man kun-
 de belee nogle miserable Grillefangeres *Pædanterie*, hvis
 de understode sig at motte noget derimod. Nu er det
 sandt, at endog den heftigste Forsægtere af det andet Parthies
 Meening, vi meene den oft ansførte *CONRINGIUM*, ikke
 fand negte, at man jo her med Foye kunde sige med *Poeten*,
mutatis mutandis:

Hæc fuerant sub Rege Numa, sub Consule Bruto,
 Nunc ætas alia " " "

Thi, efter at hand har forebragt alle de Tydskes Grunde og Argumenter, tilstaaer hand endelig rotunde den Danske Crones Frihed og Independenz. (m) Allene jeg befrygter, maaskee ikke uden Marsag, at lige de samme, der saaledes vilde tænke ved sig selv, vilde derved meget forraade deres Uvidenhed om frie Folkes Stridigheder. Thi ey at tale om, at det ikke kand være et Folk lige meget, om samme har forsvart sin Frihed til alle Tider, eller har staaet under et andets Lehn-Pligt; (da ikke engang en Person af borgerlig Stand pleyer at ansee det for lige meget, enten hand er født af frie Forældre, og sølgelig kand nyde Jura ingenuitatis, eller hand har sin Frihed at

H h 3

tilskrive

(m) Thi saaledes har hand ikke allene sat Overskriften over det hidindtil bestridede XIV. Capitel i den første Beg de finibus imperii: Regnum Dania binis per intervalla vicibus Imperio Germanico fuisse obnoxium, SED LIBERTATEM RECUPERASSE; men og i den første §. af samme Capitel, ligeledes strax tilstaaet, pleraque Regna extera (scilicet Daniam, Hungariam, Poloniam, Cyprum, Armeniam,) MINUS FIRMA POSSESSIONE Reges Casaresque Germanicos tenuisse. Og endnu tydeliger lader hand sig forlyde §. 17. at i de bedrøvelige Tider, der siden oversaldt det Tydske Rige, har Danmark gandske unddraget sig fra all Lehn-Pligt: Misera tempora, inquit, mox Germaniam exceperunt, ut Dani quidem ausi fuerint aliquamdiu Slaviam & Nordalbingicam Saxoniam redigere in ditionem suam, nemo autem Casarum ex eo jus aliquod in Daniam prætenderit, multo minus armis vindicaverit, ac proinde per annos quadringentos septuaginta amplius Dania nexu clientelari soluta, pristinam suam majestatis libertatem constanter tenuerit, & Imperii Germanici legibus subducta sit. Hvormed da og de øvrige Tydske Herrer Historici og Staats-Rets Lærere stemme overeens, undtagen, at de til Deels med den Wittenbergiske Herr Professor SPRENGER in dem Teutschen Staats-Recht L. II. c. 1. §. 12. litt. e. p. 42. Partis II. og L. III. c. 7. §. 2. litt. d. p. 208. og alle Tydske Publicisters Oldesader DOMINICO ARUMÆO, Vol. III. discursuum Academicorum de Jure publico. discursu XIV. p. 468. ansee Danmarks Crones Frihed som en Ting, der, af sin første Begyndelse, ikke har differert meget fra en Usurpation; men til Deels tilskrive Faderne den, som de, der af Had til Kæserne, ved deres Tilskyndelse skal have ligesom egget de forrige Konaer i Danmark til Rebellion imod det Tydske Rige. Af hvilken Meening LIMNÆUS in Jure Publ. German. Vol. I. c. 9. n. 23. synes at have været, naar hand skriver: Reges Dania, post Waldemarum, in hac fide non diu permanserunt, sed INSTINCTU PAPÆ ab Imperio secesserunt, atque a. 1166. ad comitia Herbipolensia vocati, neque per se, neque per legatos comparuerunt, idque & hodie stricte observant, ita ut, quod attinet Regnum, liberum illud prætendant, nec ullo vinculo Imperatori adstrictum. Allene, saa lidet som vi ellers pleye at forsvare Davens Sag, saasom det af det Tydske Riges Historie er alt for klart, at hand, ved idelig at ophidsse fremmede Magter, haver røvet Kæserne een Edelsteen efter den anden af deres Crone: saa er det dog aabendart af det foregaaende, at den hellige Fader steer stor Uret i denne Post.

246 C. L. S. Beviis, at Danmark ikke nogensinde
tilskrive en Løsladelse af Trældom, og altsaa ikkun kand
v'nte Jura libertorum vel libertinorum?) Saa har det med
det Tydske Rige endnu en anden Bestaaffenhed, for hvilken
det er andre Staater og Riger meget Magt paaliggende,
at de, naar de ere saa viffe paa deres Frihed, som vi,
Gud skee Lov! i Danmark, forsvare den med yderste J-
ver og Alvor imod al Over-Herskab, som nogen maatte tilegne
sig over dem, om den end ellers ingen andensteds, end i de
laengst forløbne Tider og allerældste Seculis skulde have sin
Grund. Thi om vi endskjønt vilde troe, at den mindste
Deel af de Tydske Staats-Ræts Lærere bisalder den lærde
Frankos DU PUY hans Meening, at ingen Hævd finder
Sted iblant frie Folk, i det denne forbyrne Regel var i
Stand til paa eengang at fordrive al Fred og Røe af alle
Kongeriger og frie Staater: saa skal man dog maaskee fore-
finde meget faae iblant dem, der ikke med fuldkommen Al-
vor og uden Undseelse ville paastaae, at, da de Tydske Kay-
sere ikke allene i deres Tituler tillegge sig selv det prægtige
Navn: allezeit Mehrere des Reichs, og dermed ligesom
protestere for den heele Verden, at de ey have animum de-
relinqvendi, end ikke i henseende til de allerringeste og mind-
ste af de det Tydske Rige tilliggende Lande og Rettigheder,
paa hvilket det dog allene i Præscriptions-Rættten iblant frie
Folk ankommer; men og foruden dette ved deres Capitula-
tioner in facie totius Europæ paa det allerkræftigste og solen-
neste forpligtes, at de ville anvende al Evne og Magt, at de
igien maae skaffe tilbage de fra Rigets Corpore skilte Lande
og Provinzer, og forhielpe den Tydske Kayser-Crone til sin
gamle Splendeur og Anseelse, at, siger jeg, rebus sic stan-
tibus, Hævd umuelig kand allegeris imod det Tydske Rige.
Og endskjønt man derimod igjen vilde indvende, at flige
Meeninger, eller, bedre at sige, flige Juristiske Dromme
ingensteds kunde have mindre Myndighed, end i frie Folkes
Tvistigheder, da og vel Konger og Republiqver vilde blive
ulykkelige, dersom deres Rettigheder skulde dependere af en
usel Rabulistes og Ting-Studs Affigt og Dom; saa veed
man

man dog ogsaa, hvor ofte en løs og gandske uvis Sag har givet den første Anledning til de største Uroligheder og blodigste Krige, og at det derfor er saa meget desmere nødvendigt, i Tide at modsigge alt det, hvoraf det andet Parthi ved vores Tausshed kunde tage, end og kun et Skin af Ræt, umbram juris pro roboranda sententia sua. Frie Folk have dets uden her i Verden ingen Dommer over sig, og Kaarden maae skille alle deres Tretter. Er det da ikke bedre betids at afverge og forekomme alle Tvist Materier af det Slags, end da allerførst at sette sig imod dem, naar de ere komne i Svang? Og sandelig, saa længe det skal regnes for en Ære iblant de Lærde i Tydskland at fegte med Pennen for dette mægtige Kayserdoms Høyhed og Grendser: saa længe maae det ikke være fremmede Riger uanstændigt at forsvare sig imod slige Prætensioner, og legge Verden deres flette Grund for Øynene; Især naar som heldst der iblant dem findes Folk, hvilke med Herr Hof-Raad von SOBEL (n) sette alle Ting paa Skruer, eller med

JOA-

(n) At det synes denne gode Mand uret, det Danmark skal være et frit Rige, seer man meget tydelig, i det Hand af yderste Formue lader sig det være angelegen at contestere for den hele Verden, at hand aldrig kand give sit Minde dertil; Thi naar hand ved den forh. allegerte 17. §. in nota d. formerer den Objection: *Non deesse fœdera, aliarumque conventionum tabulas, ex quibus constat, cum Daniæ Regibus, ut talibus, tamquam liberæ plane gentis capitibus ab Imperatore & Imperio actum, atque ita factis & non factis juri suo renunciatum esse,* og til den Ende anfører den A. 1629. imellem den glørdærdige Konge Christianum IV. og Kayser Ferdinandum II. sluttede Fred til Lybek: saa viser hand os strax derpaa, at det er ham en let Sag, hvis hand vilde handle skarp med os, at giøre end og disse os af ham indrømmede Fordeele til intet. *Sed forte dixeris, siqer hand, pacem hanc ad Imperium non attinuisse, sed particulare inter Ferdinandum & Christianum fuisse negotium, deinde & imperii Principes fœdiciario nexu Imperatori & Imperio obligatos titulo Souveraine Fürsten uti.* Men den lærde Herr Hof-raad, da vi hidindtil i alle Stykker have dissenteret fra ham, maae endnu tilfids holdt os til gode, at vi iog i dette vilbsfarende Tidsfald, hvorudi hans muntre Ingenium har større Deel, end den reene Sandhed, tør sige ham imod. Vi behøve ikke hans fornemte Støtte og Fundament til at bevise vores Frihed. Vi hove i foregaaende demonstreret, at de Tydske Herrer Publicister hidtil med falske Grunde og Argumenter have anseet Danmark's Crones Ære og Frihed. Efter at vi nu ved at refuterer de urigtige theses, som de i dette Capitel i stor Mængde have anført, noyagtig have bevist, at det Tydske Rige aldrig har kundet rose sig at en Superioritet over Danmark's Crone, følgelig Kongerne i Danmark ingenlunde

de

JOACHIMO CLUTENIO med fuld Hals udraabe det som dummt, eller ufornuftigt og usandsfærdigt, naar man ikke vil troe i Allmindelighed, at alle Verdens Riger ere Kayseren underdanige, (o) eller vil isærdeleshed frikende Danmark fra

de have havt nødig, for sig og deres Folk, at agtes for en *Souverain* Staat af det Tydske Rige og dets øverste Hoved: saa maatte vi forsee os imod *Logicam*, og begaae *fallaciam plurium interrogationum*, hvis vi vilde befatte os med det Spørgsmaal: om? og paa hvad Tiid Danmark var bleven af det Tydske Rige erkendt som et frit og *independent* Kongerige? Man betænke ikkun, hvor latterligt det vilde klinge, der som en Tydsk Staats-Rets-Lærer i det capite de finibus imperii vilde indbilde sig, og brømme, at det endnu ikke var saa ganske vist, at den store Mogul ikke var det Tydske Riges Vasall, efterdt man ingensteds finder Spor deraf, at dette mægtige Kaysersdom har frasagt sig sin Ret til Indien.

(o) JOACHIM CLUTEN hører visselig til de Tydske Lærdes Tal, hvilke Kierligheden til deres Fæderneland har gjort halv-saabelige; thi saa længe et Menneske endnu har en sund Hierte, kand man umuelig vente saa latterlige Theses af ham, som denne Mand i sin *Sylloge Rerum quotidianarum de Statu Romani Imperii* forsvaret. Derhen hører, for Exempel, naar hand thes. 3. vil udføre denne Sag: *Antiquissimi Romani Imperii spolia opima, exuvias nitidas, triumphos splendidos, titulos innumeros Germania sola excepit. Quæ & sola unica monarchica, eaque divina præeminentia omnia alia regna longo post se intervallo relinquit.* Af lige Subhold er thes. 9. hvor det heder saaledes: *Solus summus Germanorum Princeps est dominus Orientis, Occidentis, Meridiei, Septentrionis, qui & inter Principes mundi maxime refulget, tamquam sanctissimus & nobilissimus, ut & Christianissimus, immo corporalis mundi Deus, eminens super omnes tamquam stella matutina in medio nebulae meridionalis.* Hos de gamle Skribentere er alting opfuldt med slige skionge Aroseulis, af hvilke vi kunde frembringe en stor Mængde, der som vi vilde spille Tid dermed: Og hvordan kand det være anderledes, da jo den berømmelige Jurist BARTHOLUS a SAXOFERATO besylder den for Kætterier, der ikke vilde erkende Kayseren som Verdens Herre? *Et si forte quis diceret, skriver hand ad l. 24. ff. de Captiv. & postlim. revers. Dominum Imperatorem non esse Dominum & Monarcham totius orbis, esset hæreticus, quia diceret contra determinationem ecclesie.* Ja Kayserne selv have gjort sig al muelig Uimage for at bekræfte en saa denlig Trøens Artikel med de i den lærde Verden anseeligste Mænds Bifald, i det mindste har Kaysen Fridericus I. taget det saa naadigt op, da den Jurist MARTINUS ham til Befall havde forsvaret den forberorte Thesis: At hand var

fra denne *Nexu*. Man høre kun engang denne behiortede Helt, i Henseende til denne sidste Sag, og sige saa, om der kunde siges og læres noget meere præjudicerlig imod den Danske Nations Frihed, end naar hand siger: *Italiam, Galliam, Hispaniam, Angliam, DANIAM, Mediolanum, Sabaudiam, Burgundiam nullo modo Romani Imperii nexu contineri, sed perpetuae libertatis beneficio gaudere, & superiorem non recognoscere simpliciter & indistincte affirmare, ABSONUM & minus tutum*. In sylloge *Rerum quotidianarum de statu Romani imperii, thes. 10*. En heller skal nogen fornuftig Tydsk regne os denne dissensum til Unde. Thi som der for lang Tid siden har fundet sig Folk, der neppe har kundet bare sig for Latter, naar de have læst hos Herr von *WOLFF* in *Jurisprud. publ. & privat. L. I. T. 5. §. 4. p. 153*. at denne gode Mand kaster omkring sig med lutter *Exclamationer*, naar hand skriver: *Pareat Imperio Africa - - - Redeat ad Imperium Asia - - - Redeat Gallia, - - Redeat Britannia &c.* efterdi den daglige Forsarenhed jo lærer, at hverken Stæder indtages, eller Kongeriger og Lande lade sig betvinge med *flosculis Rhetoricis*, og den forbemeldte *CLUTENIUS* selv, har endelig *l. c. thes. 11. litt. c.* maaet tilstaae: *Sed frustra sudamus, clamantes, alienas ditiones etiamnum ad Imperium pertinere; nam recuperatio non tam legibus armatis, ac armis decoratis demandanda videtur; altsaa formode vi, at de i dette Stykke sette al Parthiiskhed til Side, og enten destruere alle vore forebragte Grunde, eller og lade den Danske Crones Frihed og Independenz i Fremtiden uanfægtet. Vel kand jeg erindre mig min egen Strøbelighed, og anseer mig ingenlunde for den, der skulde eragte sig dygtig nok til at forhandle saa vigtigt et Argument efter sin Værdig-*

Si

hed;

en Herre over den beele Verden, at hand ikke allene forægte ham sin Livs Hest, som er at see af *MORENA de rebus Laudensib. in Collect. Script. Rer. Brunsvic. LEIBNITII T. I. p. 819*. men har og ophøyet alle hans Agnater i Rigs: Fyrstelig Stand, efter *CYNI Vidnesbyrd, ad l. I. §. tacet. C. de rei uxoria action.*

250 C. L. S. Beviis, at Danmark ikke nogensinde &c.

hed; Thi dertil udkræves en langt lærdere Pen, end som min er: Men som det i en stor Deel af de menniskelige Forretninger kommer meere an paa en god Billie, end som paa Gierningen selv: saa haaber jeg at denne ogsaa hos mig skal erstatte Kræfternes Afgang og Mangel; Ligesom jeg og vil hiertelig glæde mig derover, saafremt jeg fandt opnaae dette Maal, at, da den Allerhøyestes Forsyn og Godhed i dette Kongerige og Land allerede har skienket mig saa mange uforstyldte Velgierninger, jeg formedelst dette mit ringe Arbeide maatte komme i Stand paa nogen Maade at overbevise mine gunstige Læsere, at jeg af et oprigtigt Hierte og uhykkelft Sind ønsker at være det, som Fødselen har forhindret mig at blive, nemlig, en ærlig Dansk Patriot. Jeg slutter med mit daglige Ønske, at den Høyestes Godhed og Miskundhed maae bestandig udbrede sig over Danmark og det dermed foreenede Norge, og opholde begge disse mægtige Riger under det nu regierende Allerprisværdigste Kongelige Arve-Huses Værn og Varetægt, saa længe Mennesker ere til, i uforanderlig Flor og Velstand.